

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

The Journal of Development Administration Research

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559) Vol.6 No.2 (July–December 2016) ISSN 1905-2219

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพและผลงานทางวิชาการ การค้นคว้าและบทความทางวิชาการ ของคณาจารย์ และนักวิชาการภายนอก
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

บรรณาธิการประจำฉบับ

ดร.ชาญเดช เจริญวิริยะกุล

บรรณาธิการบริหาร

ดร.ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ
ศาสตราจารย์ ดร.จิรัช วีระสย
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร
รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กองบรรณาธิการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร
ศาสตราจารย์ ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.ทินพันธุ์ นาคะตะ
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุเทพ เชาวลิติ
รองศาสตราจารย์ ดร.ฤาเดช เกิดวิชัย
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ
ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ
ศาสตราจารย์ ดร.ศรีเรือน แก้วกังวาน
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ไพบูลย์ ช่างเรียน
รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ หรดาล
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี พิริยะกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล

กองบรรณาธิการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภา กุณขลบุตร
รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม วงศ์สารศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ อีสรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ชินบุตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ศิลปะอาษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคพันธ์ ศาลาทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโหม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พล.ต.ท.ดร.ณรงค์ กลุณีเทศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา บัวเวช
พระมหา ดร.กฤษณ์ธินันต์ เดชจักรบดินทร์
พระมหา ดร.เผื่อน เฉลิมจาน
ดร.ญาณกร ไทประยูร
ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
พ.อ.ดร.จารุพล พงษ์สุริยา
ดร.วรารณ ทรัพย์รวงทอง
ดร.นารา กิตติเมธากุล
ดร.อานวย เกาตระกุล
ดร.กาญจน์ คัมภีร์พิชัย
ดร.เศรษฐวิทย์ ธรรมสิทธิ์
ดร.วินัย ชุ่มชื่น
ดร.พูลศักดิ์ โกสียวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี พิจิตบันดาล
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร วิทยอุดม
รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์ ทับทิมรักษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา อนันตธนาชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารดา จารุพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พร้อมศักดิ์ บึงบัว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ปฏิทัศน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชรสร สมบุญมาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทินา หาสนธิ
พระมหา ดร.สรวิชัย ดวงชัย
พระมหา เสรีชน พันธุ์ประโคน
ดร.ปรารักษ์ทิพย์ ยุวานนท์
ดร.ถาวร ทิศทองคำ
ดร.สุรศักดิ์ จีระวัตรมงคล
ดร.กรเอก กาญจนโกนิน
ดร.สนชัย ใจเย็น
ดร.ณัฐพัชร มณีโรจน์
ดร.ธีรยุทธ์ อุดมพร
ดร.สิทธิพงศ์ บุญผดุง
ดร.ศิริชัย ศิริกุล
ดร.สุรเมน ไทยเกษม

เลขานุการ

ดร.ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาววัฒน์

ผู้ช่วยเลขานุการ

ดร.ชาญเดช เจริญวิริยะกุล

ติดต่อกองบรรณาธิการ

โครงการปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิตการบริหารการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อาคาร 31 ชั้น 3 ถนนอุททองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์: 0-2243-8066, 0-2241-7207, 0-2243-2246-7 ต่อ 453-460

โทรสาร: 0-2243-8066, 0-2241-7207

Website: www.phdindevaladmin.org

E-mail: sunandhaphd@yahoo.com, phdprogram@hotmail.com

นโยบายการตีพิมพ์

วารสารการวิจัยที่มีการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ โดยผู้ประเมินไม่เห็นชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบผู้ประเมิน มีการเผยแพร่ผลงานวิชาการครอบคลุมเนื้อหาด้านรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารการศึกษา บริหารธุรกิจ การจัดการ ศิลปะศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่

1. บทความวิจัย (research article)
2. บทความปริทัศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (review article)
3. บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

เงื่อนไขการพิจารณาบทความ

โดยบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เป็นผลงานวิจัย/วิชาการที่เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ของวารสารอื่น บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่ต่ำกว่า 2 ท่านต่อหนึ่งบทความ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลังของผลงานที่ส่งมา บทความที่ผู้ประสงค์จะตีพิมพ์สามารถลงทะเบียนและดาวน์โหลดเอกสารได้ทางเว็บไซต์ที่ www.phdindevadmind.org

กำหนดการตีพิมพ์

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม - มิถุนายน) และ (กรกฎาคม-ธันวาคม)

การเผยแพร่

จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/>

พิมพ์ที่

จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/>

หมายเหตุ:

1. บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เป็นผลงานวิจัย/วิชาการที่เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ของวารสารอื่น บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่ต่ำกว่า 2 ท่านต่อหนึ่งบทความ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลังของผลงานที่ส่งมาทุกบทความที่ผู้ประสงค์จะตีพิมพ์สามารถลงทะเบียน
2. ทศนะและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนแต่ละท่านทางกองบรรณาธิการเปิดเสรีด้านความคิด และไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

รูปแบบการเขียนและตีพิมพ์

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

กระดาษ	ขนาดกระดาษ A4 (กำหนดเอง) ความกว้าง 19 ซม. ความสูง 27 ซม.
ระยะขอบ	ขอบบน (Top Margin) 2.5 ซม. ขอบล่าง (Bottom Margin) ขอบซ้าย (Left Margin) และ ขอบขวา (Right Margin) 2.00 ซม.
เค้าโครง	หัวกระดาษและท้ายกระดาษ เล็ก หน้าคู่และหน้าคี่ต่างกัน หน้าแรกต่างกัน จากขอบ หัวกระดาษ และท้ายกระดาษ ตั้ง 1.25
รูปแบบตัวอักษร	แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK เท่านั้น
หมายเลขหน้า	ตำแหน่ง ด้านบนตรงกลางขนาดตัวอักษร 14
การย่อหน้า	ส่วนปก ย่อ 8 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 9 ส่วนเนื้อหา ย่อ 4 ตัวอักษรพิมพ์ตัวที่ 5
จำนวนหน้าทั้งหมด	8-15 หน้า
การพิมพ์ส่วนปก	พิมพ์เต็มหน้ากระดาษ (พิมพ์ 1 คอลัมน์ จำนวนไม่เกิน 1 หน้า)
การพิมพ์ส่วนเนื้อหา	พิมพ์ 2 คอลัมน์ (พิมพ์รวมกันไม่เกิน 8-15 หน้า)
ชื่อวารสาร (ภาษาไทย)	อยู่ตำแหน่งข้างหัวกระดาษด้านขวา ทุกหน้า ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)
ชื่อวารสาร (ภาษาอังกฤษ)	สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.phdindeevadadmin.org
ชื่อบทความ ภาษาไทย	ขนาดอักษร 16 (ตัวหนา) ภาษาอังกฤษ ขนาดอักษร 16 (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย	ขนาดตัวอักษร 14 ระหว่างชื่อกับนามสกุล เว้น 2 เคาะ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ตัวเลขยกบนนามสกุล	ขนาดตัวอักษร 12
ตำแหน่งทางวิชาการ	ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 14
ชื่อบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและ ขนาดตัวอักษร 14 ภาษาอังกฤษ รวมกันไม่เกิน 300 คำ หรือ 300 word
ชื่อคำสำคัญ	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)
คำสำคัญ	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14
ชื่อผู้สนับสนุนประสานงาน	ขนาดตัวอักษร 14 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และประวัติ พร้อมรูป
ชื่อหัวเรื่องใหญ่	ประกอบด้วย (1) บทนำ (2) การทบทวนวรรณกรรม (3) วิธีการศึกษา (4) ผลการศึกษา (5) สรุปและอภิปรายผล และ (6) เอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ชื่อหัวเรื่องรอง ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
ชื่อหัวเรื่องย่อย	ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5
เนื้อหาบทความ	ขนาดตัวอักษร 14 ชื่อตาราง, ชื่อรูป, ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)
เนื้อหาในตาราง / แผนภูมิ	ขนาดตัวอักษร 12 การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ใช้ระบบ APA
การอ้างอิงท้ายเรื่อง	ใช้ระบบ APA
การเขียนเอกสารอ้างอิง	สามารถศึกษารายละเอียดได้จาก www.phdindeevadadmin.org

บทบรรณาธิการ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ 6 เล่ม 2 พ.ศ. 2559 ดำเนินการมาจนถึงปีที่ 6 ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา ยังคงรักษาไว้ซึ่งเจตจำนงของความสำเร็จของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารการพัฒนา และยังคงคุณภาพ และมาตรฐาน โดยทางกองบรรณาธิการมีความตั้งใจจะพัฒนาวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสู่ระดับชาติ และนานาชาติต่อไป

ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ และผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขบทความให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ให้การสนับสนุนในการจัดทำวารสารมาโดยตลอด

ดร.ชาญเดช เจริญวิริยะกุล
บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
วัตถุประสงค์	ก
กองบรรณาธิการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	ก
นโยบายการตีพิมพ์	ค
เงื่อนไขการพิจารณาบทความ	ค
กำหนดการตีพิมพ์	ค
รูปแบบการเขียนและตีพิมพ์	ง
บทบรรณาธิการ	จ
สารบัญ	ฉ
การเชื่อมโยงการศึกษาโดยครอบครัวกับโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1-11
The Connection of Homeschool and School, and the Achievement of Students at the Basic Education Level สุมาลี มีพงษ์	
อิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน	12-22
Influence of Border Trade Cultural Assimilation and Public Policy (Border Trade and Cultural Encouragement) Affecting the Pattern of Life on People in the Border Community ชีวิต สารพัตร	
ความพร้อม สิทธิประโยชน์ และความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารบกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	23-33
The Working Readiness, Benefits and Risks Affecting The Quality of Soldiers' Working Life in three Border Provinces in Southern Thailand ปิยะวดี จินดาโชติ	
ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองชะอำ	34-45
Affecting Factors of Tourism Resources Managerial capabilities of Chaam town Municipality ภูซังค์ แยมพริบพรี	
การประเมินประสิทธิภาพกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งในองค์การราชการ: กรณีศึกษา องค์การราชการแห่งหนึ่ง	46-57
Performance Evaluation of Communication Strategies in Coping with Discrepancy in Organization: A Case Study: A Bureaucratic Organization พินิดา แก้วจิตคงทอง	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง The Effectiveness of the Work of Academic Support Personnel, Bureau of Educational Technology Ramkhamhaeng university อาณัฐ พรหมอ่อน	58-67
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการจัดการแก้ปัญหการป้องกันการแพร่ ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ Affecting Factors of the Effectiveness of Prevention and Enforcement of Drugs and Narcotics wide Spread Policy Implementation in Higher Education Institutions in Prachuapkirikhan Province. จารุจน์ ฤทธิไกร	68-79
ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี Effectiveness Management and Appropriate Technologies, Community Envelopment of Local Government Suphanburi กীরติวรรณ กัลยาณมิตร	80-92
ภาคผนวก	107-101

การเชื่อมโยงการศึกษาโดยครอบครัวกับโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
เด็กระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Connection of Homeschool and School, and the Achievement of
Students at the Basic Education Level

สุมาลี มีพงษ์

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในการจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ผู้ปกครองจัดการศึกษา โดยครอบครัวที่มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณสอบถามผู้ปกครอง จำนวน 113 ครอบครัว ด้วยแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อน และการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือจากโรงเรียนด้านห้องปฏิบัติการ ครูชำนาญการและการประเมินผลขึ้นอยู่กับความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการ แหล่งเรียนรู้ชุมชนด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ความพร้อมผู้ปกครองด้านเวลาจะส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองก่อนจึงจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในเรื่องวิชาการ การปรับตัวทางสังคมและด้านคุณธรรมที่ดี

คำสำคัญ: การศึกษาโดยครอบครัว, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความร่วมมือ

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the present status of the cooperation between homeschool-parents and school in terms of teaching-learning management; and to find some factors that had an effect on students' achievement. The quantitative sample was 113 homeschool-parents who have already registered to the educational service area throughout the country, using a questionnaire for collecting data; meanwhile, the qualitative sample was 5 parents and school administrators, using an in-depth interview. The qualitative data was analyzed by relation analysis and stepwise multiple regression analysis, while qualitative data was analyzed by content analysis. The research found that the cooperation of the school regarding laboratory, specialist teachers, and evaluation criteria were relied on the needs of academic assistance, learning activities through community's resource, and the availability of parents, had a prior effect on teaching behavior of parents before having an effect on student's academic achievement, social adaptability, and morality.

Keywords: Homeschool, the Achievement, cooperation

บทนำ

การจัดการศึกษาที่บ้านที่เรียกว่าการศึกษาโดยครอบครัว (home school) เป็นทางเลือกของการศึกษาอีกทางหนึ่งของผู้ปกครองที่จัดการศึกษาให้กับลูกที่บ้าน มีวิวัฒนาการมาจากพื้นฐานความรักที่บริสุทธิ์ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ต้องการให้สิ่งที่ดีที่สุดให้กับลูก (Jean, 2000) ผู้ปกครองในที่นี้หมายถึงพ่อหรือแม่ที่จัดการเรียนการสอนให้กับลูก (Ray, 2000) และเป็นผู้ดูแลลูก จัดการเรียนรู้อีกทักษะด้านการอ่าน การเขียนให้ลูกที่บ้านตามหลักสูตรของตนเอง (Carper, 2000) พ่อแม่มีความจำเป็นต้องเรียนรู้กับลูกโดยการดู การสร้างบรรยากาศในบ้านให้น่าเรียนรู้ในช่วงตั้งแต่อนุบาล-ประถมศึกษา เน้นการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากหนังสือ ศึกษาทางไกลโดยใช้โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต องค์ประกอบเหล่านี้เป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสามารถได้จากการเรียนรู้จากชีวิตจริงที่เป็นทฤษฎีทางปรัชญาการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Chapman, 2003)

การศึกษาโดยครอบครัวได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วเกิดจากการรวมตัวเป็นองค์กรในลักษณะกลุ่มครอบครัวของพ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว มีการช่วยเหลือด้านการสอนซึ่งกันและกันตลอดจนสื่อ อุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ มาจากแหล่งเรียนรู้ทางเว็บไซต์และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมากขึ้น (Rivero, 2002) จากการที่กลุ่มของผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันในวันที่ไปวัดหรือวันสำคัญทางศาสนา ในระหว่างปฏิบัติธรรมที่วัดที่มีเวลาหลังจากการประกอบพิธีทางศาสนาก็มีโอกาสปรึกษาหารือวิธีการสอนลูกของกลุ่มพ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวให้กับลูกร่วมพัฒนาการเรียนการสอน (Wagenaar, 1997)

ผู้ปกครองจัดการศึกษาโดยครอบครัวมักเป็นพ่อแม่ที่มีความมุ่งมั่นและเป็นคนคิดริเริ่มกำหนดแผนการสอน (รัชนิวรรณ พงศ์พิสิทธิ์สันต์, 2545) พ่อแม่เป็นครูผู้สอนตัวทักษะทางวิชาการและการปฏิบัติจริงให้กับลูกเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าการส่งลูกไปโรงเรียน ความรู้ความสามารถของพ่อแม่ในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนความร่วมมือจากโรงเรียนในการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่และนอก

พื้นที่ที่จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของลูกสูงขึ้น (Romanowski, 2001)

พฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นการสอนเด็กแบบรายบุคคลตามหลักสูตรของตนเองและหลักสูตรที่ขอความร่วมมือกับโรงเรียนในชุมชนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี (Butler, 2000) พฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองมีการจัดการสอนที่สัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้โดยการอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นครูสอนให้กับเด็ก (Randall, 1989) ผู้ปกครองจำเป็นต้องรู้จักการใช้เทคโนโลยีอย่างชำนาญเพื่อสืบค้นข้อมูลของชุมชนแต่ละท้องถิ่นเข้ามาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ให้กับลูกที่บ้าน (Wichers, 2001)

การยอมรับของผู้ปกครองในการรับเงื่อนไขจากโรงเรียนในระบบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สามารถส่งเสริมและสนับสนุนผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว การปฏิบัติตามแผนงานการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน การใช้คอมพิวเตอร์ทางอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลของลูกที่บ้าน (Shane, 2003) โรงเรียนสามารถให้ความรู้กับพ่อแม่ที่จัดการศึกษาให้กับลูกที่บ้านโดยการให้ความรู้ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร นอกจากด้านวิชาการแล้วโรงเรียนยังสามารถให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ เช่น เครื่องมือ สื่อประกอบการสอนที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ปกครอง (Rudner, 1999)

การเชื่อมโยงการจัดการศึกษาโดยครอบครัวกับโรงเรียน เด็กที่พ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัวที่ขอความร่วมมือจากโรงเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงกว่าเด็กที่เรียนในระบบโรงเรียน (Harbin, 1999) นอกจากมีการเชื่อมโยงการจัดการศึกษาโดยครอบครัวโดยการเทียบโอนแล้ว ในด้านการจัดการความรู้ให้การศึกษาแก่เด็กที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว โรงเรียนยังสามารถให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวได้โดยการใช้แหล่งเรียนรู้กับเด็กที่ผู้ปกครองจัดการศึกษาโดยครอบครัว ถ้ามีผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวต้องการให้นักเรียนกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน

ซึ่งต้องอาศัยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ต้องเป็นที่ยอมรับ โรงเรียนต้องเป็นศูนย์การประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นี้ให้กับเด็กที่พ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัว (Lines, 2000)

ประเทศไทยได้มีการจัดการศึกษาโดยครอบครัวมาตั้งแต่อดีต การมีพ่อแม่บุคคลในครอบครัว เช่น ญาติ พี่น้อง ลูก ป้า น้า อา เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และศิลปะ วิชาการ แก่เด็กเป็นการเรียนให้ความรู้รอบรมนิสัยถ่ายทอดความดี ความงาม ประสบการณ์ทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน มีความสุข (จันทร์กฤษณา ผลวิวัฒน์, 2547)

การเชื่อมโยงการจัดการศึกษาโดยครอบครัวได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐบาล ซึ่งการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งจะเน้นให้มีการเทียบโอนผลการเรียนสะสมที่ได้จัดให้มีรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ซึ่งรวมผลการเรียนนอกระบบการเรียนรู้อตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงานด้วย ในมาตรา 18 ได้รับรู้ศึกษาทางเลือก การศึกษาขั้นพื้นฐาน (อมรวิทย์ นาครทรรพ, 2543) พฤติกรรมการสอนที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือจากชุมชนในห้องเรียน และพฤติกรรมการสอนร่วมกับกลุ่มสมาชิก (Lines, 2000) ซึ่งพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครอง ลักษณะนี้จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่พ่อแม่จัดการเรียนการสอนที่บ้านทางด้านวิชาการและการปรับตัวทางสังคม (Wichiers, 2001)

การศึกษาโดยครอบครัวที่ได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ผู้ปกครองที่ต้องการจัดการศึกษาให้เด็กที่บ้านก็จะต้องมีความพร้อมในการรับความช่วยเหลือจากโรงเรียนในเรื่องงบประมาณการเงินที่ต้องใช้จ่ายในกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่ร่วมกับโรงเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนดให้พาลูกมาเรียนร่วมในวิชาที่ขอความช่วยเหลือจากโรงเรียนและการมีส่วนร่วมในการประชุมของโรงเรียน (Prange, 2002) อย่างไรก็ตาม การที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กขึ้นอยู่กับที่ยอมรับของผู้ปกครองในการรับเงื่อนไขจากโรงเรียนสร้าง

ความคุ้นเคยโดยส่วนตัว การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนโดยการเข้าร่วมประชุมสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กที่มีความจำเป็นได้รับความร่วมมือจากโรงเรียน (Zirkel, 2003) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวทางด้านวิชาการทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้จากการใช้เครื่องมือที่ดีของโรงเรียนโดยการขอความร่วมมือด้านทรัพยากร ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ด้านบุคคลและการประเมินผลโดยการมีส่วนร่วมจากครอบครัวที่ขอความร่วมมือจากโรงเรียน (Keys & Bemak, 1997)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับการศึกษาโดยครอบครัวที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในการจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ผู้ปกครองจัดการศึกษา โดยครอบครัวที่มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บททวนวรรณกรรม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่พ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเกิดจากการผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนรวมถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดการพัฒนาสติปัญญา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547) ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผล

การเรียนรู้ของเด็กที่พ่อแม่จัดการเรียนการสอนให้กับลูกที่บ้านจะเกิดการเรียนรู้มีความรู้ความสามารถดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ: การเรียนของเด็กที่พ่อแม่จัดการเรียนการสอนให้ลูกที่บ้านโดยให้ลูกมีการเรียนรู้อย่างอิสระในชีวิตประจำวัน และอิสระด้านความคิดส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง (Gale, 1994) ประสบการณ์ประจำวันแต่ละวันที่ได้เรียนรู้พัฒนาตนจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่พ่อแม่ได้ใช้แหล่งเรียนรู้เป็นที่ยึดเหนี่ยวว่าส่งผลให้เกิดความสำเร็จทางการเรียนของลูก (Revero, 2002)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางสังคม: เด็กที่พ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัวยังมีลักษณะเด่นทางการปรับตัวทางสังคมสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (Randall, 1989) พ่อแม่ที่จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปรับตัวทางสังคมเริ่มต้นจากในบ้านไปจนถึงชุมชนทำให้อุบัติการณ์ความเชื่อมั่นในตนเองในทางที่ดีจากการปลูกฝังปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมจึงส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคุณธรรมให้กับเด็ก (Corwyn & Bradley, 2001)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางคุณธรรม: เด็กที่พ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีการจัดการเรียนรู้โดยการจะใช้ประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันให้กับเด็กได้ด้วยการประยุกต์ใช้การปรับตัว โดยมีเครื่องมือการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และการปฏิบัติวิถีชีวิตจริง เด็กมีความสุขในการเรียนรู้และเกิดการปรับตัวในสังคมได้เป็นอย่างดีรวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมทางจิตใจของเด็ก (Medlin, 2000)

พฤติกรรมการสอนของผู้ปกครอง

พฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองเป็นลักษณะของพ่อแม่ที่สอนลูกที่บ้านโดยการฝึกปฏิบัติจริง สอนให้ดีที่สุดให้กับลูกเพื่อให้ลูกได้เกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพ (Barkholz, 2001) พฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การสอนแบบรายบุคคล: การที่พ่อแม่ให้ลูกเรียนที่บ้านแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ซึ่ง Rossiter (2001) ได้พบว่าพ่อแม่สอนลูกที่บ้านแบบรายบุคคลนี้ พ่อแม่

จะต้องมีเวลามากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวัน ซึ่งเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตจากหลักสูตรแบบรายบุคคลที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่นเหมาะสมตามแต่ละคนที่เรียนได้จากเว็บไซต์ทั้งของภาครัฐบาลและภาคเอกชน การเรียนรู้ที่พ่อแม่สามารถทำการวัดประเมินผลเป็นรายบุคคลให้ลูกจากแฟ้มสะสมผลงาน (Reich, 2002) นอกจากการสอนโดยใช้การเก็บแฟ้มผลงานแล้วพ่อแม่ยังสามารถสอนแบบรายบุคคลใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายจากพฤติกรรมการสอนหนึ่งต่อหนึ่งนี้มีความยืดหยุ่น (Kaziunas, 2004)

2. การสอนใช้แหล่งเรียนรู้: พฤติกรรมการสอนที่สัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ของเด็กที่พ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัวได้พาไปใช้แหล่งเรียนรู้ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์มาทำให้เกิดการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงต่อกันเป็นเครือข่ายของอินเทอร์เน็ตในชุมชน (Rebecca, 1999) และการสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ภายนอกบ้านให้กับเด็ก (Surratt, 1995) แหล่งเรียนรู้ในชุมชนนั้นพ่อแม่สามารถประสานขอความช่วยเหลือจากการจัดหลักสูตรแผนที่ทำการสอนโดยการขอความช่วยเหลือผ่านทางเขตพื้นที่การศึกษาที่พ่อแม่ได้จัดการศึกษาในชุมชนนั้น ซึ่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้อนุมัติหลักสูตรให้พ่อแม่และพ่อแม่สามารถทำการสอนร่วมกับกลุ่มสมาชิกส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ทางสังคมที่ดีกับลูก (Reese, 2002)

การยอมรับของผู้ปกครองในการรับเงื่อนไขจากโรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตร

การยอมรับของผู้ปกครองในการรับเงื่อนไขจากโรงเรียนที่ดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมด้านหลักสูตรที่สามารถเทียบโอนแต่ละระดับชั้นโดยการประเมินผลเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับโรงเรียน (Stormie, 2001) แต่อย่างไรก็ตามนอกจากการยอมรับหลักสูตรก็มีการยอมรับในส่วนของแผนงานหลักสูตรโรงเรียน การยอมรับของผู้ปกครองในการรับเงื่อนไขด้านแผนงานหลักสูตรโรงเรียน ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาให้ลูกที่บ้านยอมรับเงื่อนไขในการดำเนินงานด้านแผนงานของโรงเรียนที่ได้ออกกฎระเบียบให้ผู้ปกครองได้ใช้การวัดประเมินผลตามกำหนดการของ

แผนงานหลักสูตรของโรงเรียน ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือจากการติดต่อโดยตรงที่โรงเรียนเพื่อส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ (Marie, 1995)

ความร่วมมือจากโรงเรียน

ผู้ปกครองที่จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่บ้านได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเด็ก (Wenders & Clements, 2004) ซึ่งความร่วมมือจากโรงเรียนสามารถแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความร่วมมือด้านทรัพยากรเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการและเครื่องมือที่ประกอบการเรียนการสอน: การจัดการศึกษาโดยครอบครัวที่จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวกับเด็กเกิดจากความร่วมมือของโรงเรียนกับผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนบุคลากรครูผู้สอนในวิชาการ (Miles, 1995) และแหล่งเรียนรู้ในห้องทดลอง (Lines, 2000) และห้องปฏิบัติการของโรงเรียนส่งเสริมทางวิชาการของเด็ก (Reich, 2002)

2. ความร่วมมือด้านบุคคล: ผู้ปกครองที่จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่บ้านซึ่งได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเกี่ยวกับครูที่มีความชำนาญเฉพาะวิชา (Reich, 2002) ผู้ปกครองไม่สามารถสอนได้ในบางวิชานั้นจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการให้กับเด็กได้ เด็กที่ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนในเนื้อหาสาระบางวิชาที่ครูสอนแล้วกลับไปบ้านได้รับความเข้าใจอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ เด็กจะเกิดความคิดที่สร้างสรรค์อย่างเข้าใจได้ดีกว่าการเรียนจากภายในห้องเรียนอย่างเดียว (Stornie, 2001)

3. ความร่วมมือด้านการประเมินผล: ผู้ปกครองได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลเด็กที่พ่อแม่จัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียน ซึ่งแสดงผลการจัดการเรียนการสอนในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก (Douglas, 2002) พ่อแม่ที่เป็นสมาชิกของโรงเรียนในชุมชนโดยการเชื่อมโยงการสอนของตนให้เข้ากับหลักสูตรตามหน่วยงานของราชการที่ออกกระเปาะกฎหมายมาเพื่อรับรองผลการดำเนินการโดยโรงเรียนของภาครัฐบาลที่มีการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ของเด็กให้กับนักเรียนที่มีพ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยทำการศึกษาควบคู่กันไปด้วย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรจากการใช้แบบสอบถาม ด้วยการสอบถามผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยได้ติดต่อขอข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอที่อยู่ของผู้ปกครองทั่วประเทศที่จดทะเบียนไว้มีจำนวนทั้งหมด 113 ครอบครัว ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมดโดยการลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 103 ครอบครัว นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ติดตามโดยใช้โทรศัพท์พูดคุยในรายที่ส่งกลับมามีล่าช้า และใช้การตอบรับทาง E-mail

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึกด้วยแบบสัมภาษณ์จากผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว จำนวน 3 ครอบครัว โดยใช้ Snow ball เทคนิคผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย (1) ข้อมูลทั่วไป คือคุณสมบัติของผู้ปกครอง ความต้องการความช่วยเหลือ ความพร้อมของผู้ปกครอง พฤติกรรมการสอน การยอมรับเงื่อนไขจากโรงเรียน ความร่วมมือจากโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว และ (3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ความถูกต้องในเนื้อหา โดยการสร้างมาตรฐานวัดจากการนำทฤษฎี แนวคิด ประกอบกับผลงานของนักวิชาการที่ศึกษามาจากการทบทวนวรรณกรรม ตรวจสอบอิทธิพลของสาเหตุของตัวแปรหนึ่งต่ออีกตัวแปรหนึ่ง ซึ่งความถูกต้องของเนื้อหาได้จากการทบทวนวรรณกรรมแล้วนำมาสร้างรายการข้อคำถามที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ความเชื่อถือได้ โดยการนำแบบสอบถามที่ได้พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม มาทดสอบความ

เชื่อมั่นในแต่ละข้อ ด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบครอนบาคอัลฟา (Cronbach's alpha) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (pre-test) กับผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว จำนวน 30 คน ได้ค่าอัลฟายู่ระหว่าง .72-.93

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์รวมเพื่ออธิบายเพิ่มในปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้การสัมภาษณ์แบบสร้างความคุ้นเคยซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และขออนุญาตบันทึกเทปและจดบันทึกตลอดการสัมภาษณ์ ทำการทดสอบความเชื่อถือโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) หาค่า factor loading ตัดข้อคำถามที่ไม่ดีออก จากนั้นทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของมาตรวัดแต่ละมาตรวัดที่ใช้เก็บข้อมูล พบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) ของตัวแปรอยู่ระหว่าง .7703 - .9260

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติพรรณนาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (path analysis) และวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์ปัจจัยแต่ละกลุ่มที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการลดทอนข้อมูล (data reduction) การจัดระเบียบข้อมูล (data display) การหาข้อสรุปและตีความ (conclusion interpretation) ใช้การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยพิจารณาความสอดคล้องและความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบข้อมูล หาข้อสรุปและตีความในรูปแบบการพรรณนาตามแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้ ทำการสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1

สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ในการจัดการเรียนการสอน

ขั้นพื้นฐานจากการวิเคราะห์พบว่าความร่วมมือจากโรงเรียนด้านบุคลากรในวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างสูงมีค่าเฉลี่ย 7.12 และความร่วมมือจากโรงเรียนด้านการประเมินผลตามสภาพจริงมีค่าเฉลี่ย 7.00 หมายความว่าความร่วมมือจากโรงเรียนในด้านบุคลากรครูมีการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ผู้ปกครองจัดการศึกษาโดยครอบครัว ความร่วมมือจากโรงเรียนสภาพปัจจุบันผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความต้องการความร่วมมือจากโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น ด้านการใช้ห้องปฏิบัติทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ถ้าผู้ปกครองต้องดำเนินการสร้างด้วยตนเองให้ลูกที่บ้านอาจจะมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับเครื่องมือสูงมาก ซึ่งการใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนความร่วมมือด้านบุคลากรครู ผู้ปกครองยังคงต้องการความร่วมมือจากโรงเรียนสูงด้านครูผู้สอนภาษาอังกฤษและครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาเชี่ยวชาญการสอนเทียบเท่ากับครูในโรงเรียน และความร่วมมือด้านการประเมินผลการเรียนของลูก ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวทุกครอบครัวที่จัดทะเบียนมีความร่วมมือการประเมินระดับชาติ (NT) แต่ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนส่วนที่ต้องการ คือ ประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดของผู้ปกครองปฏิบัติกับลูกที่บ้าน ส่วนอันดับรองลงมาคือ ความร่วมมือด้านประเมินโดยสังเกตพฤติกรรมของลูกที่บ้าน ซึ่งผู้ปกครองที่สอนลูกที่บ้านจะใช้รูปแบบการประเมินโดยสังเกตพฤติกรรมของลูกทุกวัน

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 3 ด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความร่วมมือจากโรงเรียนด้านการประเมินผลตามสภาพจริง และบุคลากรครู ผู้ชำนาญการวิชาภาษาอังกฤษ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคุณธรรมสูงกว่าด้านอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญเชิงบวก ถ้าเกิดความร่วมมือมากก็จะเกิดความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรมที่สูงขึ้น

2. ความต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว จะส่งผลแบบผกผันอย่างมีนัยสำคัญเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรมสูงสุด ถ้าผู้ปกครองมีความต้องการสูงก็จะส่งผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรมต่ำลง

3. ความพร้อมของผู้ปกครองด้านเวลาไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเด็กด้านคุณธรรม ด้านสังคมและด้านวิชาการ

4. ความพร้อมด้านเทคโนโลยีส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเด็กด้านคุณธรรมและสังคมอย่างมีนัยสำคัญเชิงบวก

5. พฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญเชิงบวก

6. การยอมรับของผู้ปกครองด้านหลักสูตรไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทุกด้าน

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ความพร้อมของผู้ปกครองด้านเทคโนโลยี พฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองแบบสอนหนึ่งต่อหนึ่งและคุณสมบัติผู้ปกครองด้านรายได้

อภิปรายผล

1. คุณสมบัติของผู้ปกครองด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของผู้ปกครองในการรับความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของผู้ปกครองในการรับความช่วยเหลือด้านเวลาและพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ยกเว้นความร่วมมือจากโรงเรียนและการยอมรับของผู้ปกครองในการรับเงื่อนไขจากโรงเรียนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก จากข้อค้นพบดังกล่าวตีความได้ว่า ความต้องการความช่วยเหลือในด้านค่าปรึกษาทางวิชาการ แหล่งเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลต่อความร่วมมือจากโรงเรียนในด้านทรัพยากร ห้องปฏิบัติการเรียนรู้วิชาต่างๆ ครูผู้ชำนาญการตลอดจนการประเมินผลที่มีวิธีการที่หลากหลายนั้น ไม่สามารถส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านวิชาการ สังคม คุณธรรม ด้านวิชาการ สอดคล้องกับการเรียนรู้วิชาการ ความสามารถทางการเรียนที่มาจากการพัฒนาระดับสติปัญญา (IQ) ของเด็กที่

สามารถจัดเป็นคะแนน (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545) แต่ความพร้อมของผู้ปกครองในด้านเวลาขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เช่นเดียวกันกับคุณสมบัติของผู้ปกครองด้านรายได้และความพร้อมด้านเทคโนโลยี

ความร่วมมือจากโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในด้านวิชาการ สังคม และคุณธรรม อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองที่จัดการศึกษาด้วยตนเองเข้าใจในตัวลูกของตนเองมากกว่าคุณครูที่สอนนักเรียนจำนวนมากในห้องเรียน เกิดความไม่ไว้วางใจในการส่งลูกเข้าเรียนในระบบโรงเรียน แต่ต้องการความช่วยเหลือในความร่วมมือจากโรงเรียนวิชาการ กิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ ที่ผู้ปกครองไม่มีความชำนาญการ ความต้องการความช่วยเหลือส่งผลผกผันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากผู้ปกครองต้องการเฉพาะด้านวิชาการที่ไม่ถนัด แต่การปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม และการปรับตัวของลูก ผู้ปกครองเข้าใจลูกได้ ดีกว่าครูในโรงเรียนจึงส่งผลให้ถ้าต้องการความช่วยเหลือสูงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กจะลดลง ความพร้อมของผู้ปกครองในด้านเทคโนโลยี เวลา ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความพร้อมสูง ถ้าได้รับความร่วมมือจากโรงเรียน แต่ในปัจจุบันโรงเรียนไม่เข้าใจหรือไม่กล้าที่จะให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองในบางเรื่อง จึงทำให้เกิดความร่วมมือจากโรงเรียนไม่มากและไม่หลากหลาย จึงไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ต้องมีการสร้างความสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์ที่ดีในการยอมรับเงื่อนไขจากโรงเรียนในด้านหลักสูตร

เนื่องจากการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเป็นตามหลักสูตรที่แบบแผนจากภาครัฐ คือกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลักสูตรที่ตายตัวไม่ยืดหยุ่นหรือมีความหลากหลายเหมือนหลักสูตรของผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ซึ่งหลักสูตรตามสภาพจริง รายบุคคลและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ Bauman (2001) และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก คือ ในเรื่องของความร่วมมือจากโรงเรียนที่ผู้ปกครองต้องขอในด้านการวัดประเมินผลเกี่ยวกับการสอนในช่วงชั้นคือ การ

ประเมินผลระดับชาติ (NT) ซึ่งการประเมินผลผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลการประเมิน เพราะลูกจะได้ที่เข้าระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมายการศึกษาธิการที่ได้ออกมา บางครอบครัวไม่ได้ใช้หลักฐานแต่เรียนต่อในต่างประเทศ เลือกเรียนการศึกษาทางเลือกในวิชาชีพหรือเป็นนักกีฬาระดับประเทศในบางครอบครัว เนื่องจากไม่พอใจในหลักสูตรของโรงเรียน

2. ความร่วมมือจากโรงเรียน ความพร้อมของผู้ปกครองด้านเวลา การยอมรับเงื่อนไขจากโรงเรียนด้านหลักสูตร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับสมมติฐาน ความพร้อมของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครอง เนื่องจากพ่อแม่ที่จัดการเรียนรู้ไม่ใช้เทคโนโลยีในการสอนแต่เน้นพฤติกรรมการสอนลูกแบบตัวต่อตัวที่ใช้แหล่งเรียนรู้ที่ไม่เน้นการใช้เทคโนโลยี

ผู้ปกครองที่มีความพร้อมด้านเวลา สามารถสอนลูกได้ทุกเวลาไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือจากโรงเรียนในด้านห้องประกอบการต่างๆ ด้านครูผู้ชำนาญและการประเมินผล สอดคล้องกับความร่วมมือจากโรงเรียน (Rutkowski, 1998) และข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนผู้ปกครองความพร้อมด้านเวลามากแต่ความพร้อมการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตหรือเรียนรู้จากเว็บไซต์เป็นการอยากรู้ต่อยอดวิธีการสอนของลูก เน้นสอนจากปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันมากกว่าการใช้เทคโนโลยีจากอินเทอร์เน็ต เพราะผู้ปกครองเกรงว่าเป็นการสอนที่ดีและมีความลุ่มลึก การสอนจากสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ได้ในชีวิตจริงเป็นวิถีชีวิต ความพร้อมของผู้ปกครองด้านเทคโนโลยีไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะการใช้เทคโนโลยีสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตไม่สามารถสอนให้เด็กสร้างความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน ทำให้เกิดการวิเคราะห์ที่อาศัยมุมมองหรือแบบจำลองที่ต่างกันจะให้ข้อค้นพบที่ต่างกัน ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจที่น่าจะทำการศึกษาลึกซึ้งต่อไป

ความต้องการความช่วยเหลือไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของผู้ปกครองด้านเวลา เทคโนโลยีไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่สอดคล้องกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุ คือความพร้อมของผู้ปกครองในการรับความ

ช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีสูงมาก รองลงไปด้านค่าใช้จ่ายและเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ คือผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว มีความต้องการความช่วยเหลือในเรื่องเทคนิคการสอน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านดนตรี ศิลปะ คอมพิวเตอร์ ธรรมชาติ ด้านกีฬา เช่น การเล่นเรือใบ เป็นต้น แต่ผู้ปกครองมีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างดี แต่ก็ไม่จำเป็นต้องใช้และเวลาไม่ใช่ตัวกำหนดที่ทำให้เกิดความต้องการความช่วยเหลือของผู้ปกครอง แต่ถ้าเกิดความต้องการความช่วยเหลือในด้านที่จำเป็นจริงๆ เช่น การทดลองในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์หรือครูเทคนิคการสอนที่ดีให้กับลูกก็จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือจากโรงเรียนได้ จึงจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผกผันอย่างมีนัยสำคัญ

คุณสมบัติของผู้ปกครองด้านรายได้ส่งผลต่อความพร้อมของผู้ปกครองในด้านเทคโนโลยีในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับแนวคิดของ Huber (2004) การวิเคราะห์ถดถอยพหุ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เจาะลึกความพร้อมของผู้ปกครอง การใช้เทคโนโลยีทุกครอบครัวมีคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 1 เครื่องขึ้นไป โดยใช้ อินเทอร์เน็ตที่มีค่าใช้จ่ายแบบรายเดือน 760-1,200 บาท/เดือน และมีรายได้เฉลี่ย 45,000 บาท/เดือน ซึ่งจัดได้ว่ามีรายได้ที่สูง ซึ่งมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการได้ศึกษาความรู้ที่กว้างขวางอย่างมากผ่านทางด้านเทคโนโลยีจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ดี

ความพร้อมของผู้ปกครองในการรับความช่วยเหลือด้านเวลาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติของผู้ปกครองด้านรายได้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และสอดคล้องกับการวิจัยและแนวคิดของ Campbell (2002) และสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เจาะลึกรายได้ของครอบครัวได้จากผู้ปกครองเป็นผู้จัดการศึกษาให้กับลูกและคุณพ่อจะช่วยในการสอนเมื่อมีเวลาว่าง แต่โดยส่วนใหญ่จะช่วยกันสอนเพราะเป็นเจ้าของธุรกิจและ

ทำงานที่บ้านเป็นสถาบัน และวิศวกร มีรายได้สูงเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 40,000 บาท มีเวลามากแต่บอกเวลาได้ไม่แน่นอน

ห้องสมุด ห้องสมุดการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพ และกิจกรรมต่างๆ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. โรงเรียนควรเข้าใจธรรมชาติของครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความแตกต่างกัน โดยจัดความร่วมมือจากโรงเรียนตามความต้องการความช่วยเหลือด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการ หนังสือ สื่อในการสร้างความรู้ความสามารถให้กับผู้ปกครอง แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. โรงเรียนควรจัดความร่วมมือด้านเวลา โดยจัดตามตารางเวลาที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครองเพราะผู้ปกครองมีความพร้อมเรื่องเวลา

3. โรงเรียนควรปรับหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นได้ตามแต่ละหลักสูตรของครอบครัวที่ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- จันทน์กฤษณา ผลวิวัฒน์. (2547). *การวิเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในประเทศไทย*. ปริญญาานิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนิวรรณ พงศ์พิสิฐสันต์. (2545). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาโดยครอบครัว*. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). *การเพิ่มระดับ IQ โดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้ที่พัฒนาจากแนวคิดเรื่องสติปัญญาของ Thurston (Multiple Factor Theory)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *รายงานการวิจัยสภาพการณ์และฐานข้อมูลการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2543). *รายงานการวิจัยการจัดการศึกษาโดยครอบครัว Home School: ประสบการณ์ของนานาชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Barkholz, J. (2001). *Learning to home school literacy: A case study*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3041131>
- Butler, S. (2000). The "H" word: home schooling. *Gifted Child Today*, 23(5), 44-50.
- Campbell, C. B. (2002). Shelby county public libraries and homeschooling parents. *Alabama Librarian*, 52(1), 11-12.
- Chapman, C. (2003). *Trends in the use of school choice 1993 to 1999 Statistical Analysis Report*. Retrieved February 28, 2007, from www.heartland.org/article.efm?artId=12366
- Chris, J. (1994). Why parents choose home schooling. *Educational Leadership*, 52(1), 50-52.
- Corwyn, F. R., & Bradley, H. R. (2001). Home environment and behavioral development during early adolescence: The mediating and moderating roles of self-efficacy beliefs. *Merrill-Palmer Quarterly*, 47(20), 165-187.
- Douglas, F. (2002). *An evaluation of Florida's home school students' sports participation in the Florida high school Activities Association: An initial study*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3059922>

- Gale, V. (1994). *A qualitative study of literacy instruction in one home school setting*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9523356>
- Harbin, N. (1999). *A comparison of physical fitness levels of home school and public school students in South Alabama*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.lib.umi.com/dissertations.fullcit/9931614>
- Huber, E. (2004). *Home school researcher*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.nheri.org/pdfs/161>
- Jean, G. (2000). *Status of admission policies and practices at four-year public institutions of higher education in Virginia implemented to evaluate home school applicants*. Retrieved March 6, 2007, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9911812>
- Kaziunas, E. (2004). *Mother as teacher: Vocation and identity of women who home school*. Retrieved June 25, 2006, from <http://www.macaletter.edu/lillygrant/lassays/kaziunas.pdf>
- Keys, S., & Bemak, F. (1997). School-family community linked services: A school counseling role for changing times. *The School Counselor*, 44(1), 255-263.
- Lines, P. M. (2000). Home schooling comes of age. *The Public Interest*, 14(1), 74-85.
- Marie, K. (1995). *A qualitative description of the beliefs and practices of home schooling families as they relate to the development of emergent literacy among young children with the home school*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9600064>
- Medlin, R. G. (2000). Outreach to Homeschoolers. *Alki*, 17(1), 13-19.
- Miles, M. L. K. (1995). *Home schooling*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.efn.org/light/thesis>
- Prange, S. (2002). A Lutheran school responds to homeschooling. *Lutheran Education*, 137(3), 205-213.
- Randall, J. (1989). *The CBN University model of education provides the most effective home school model*. Retrieved December 12, 2005, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/1333716>
- Ray, B. D. (2000). Customization through homes schooling. *Educational Leadership*, 59(7), 50-54.
- Rebecca, W. (1999). Parents defend Internet teaching. *The Time Educational Supplement*, 14(1), 43-44.
- Reese, L. (2002). Parental strategies in contrasting cultural settings: Families in Mexico and "E1 Norte". *Anthropology & Education Quarterly*, 33(1), 30-59.
- Reich, R. (2002). The civic perils of homeschooling. *Educational Leadership*, 59(7), 56-59.
- Revero, L. (2002). Progressive digressions: Home schooling for self-actualization. *Roeper Review*, 24(4), 197-202.
- Romanowski, M. H. (2001). Common arguments about the strengths and limitations of home. *The Clearing House*, 75(2), 79-83.
- Rudner, L. M. (1999). *The scholastic achievement and demographic characteristics of home school students in 1998*. Purcellville, VA: Home School Legal Defense Association.
- Rutkowski, K. (1998). Homeschool pioneers on the web. *Multimedia School*, 5(3), 76-80.

- Wagenaar, C. T. (1997). What characterizes home schoolers? A national study. *Education (Chula Vista, Calif.)*, 117, 440-444.
- Ward, L. (2004). A preliminary investigation of the effectiveness of home school instructional environments for student with. *The School Psychology Review*, 33(1), 140-158.
- Wenders, J. T. & Clements, A. D. (2004). *Homeschooling in Nevada The Budgetary Impact*. Retrieved June 10, 2007, from www.education_consumers.com
- Wichers, M. (2001). Homeschooling: Adventitious or detrimental for proficiency in higher education. *Education (Chula Vista, Calif.)*, 122(1), 145-150.

อิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน

Influence of Border Trade Cultural Assimilation and Public Policy
(Border Trade and Cultural Encouragement) Affecting the
Pattern of Life on People in the Border Community

ชีวิต สารพัตร

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 397 ราย ประกอบด้วย ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในชุมชนชายแดนของประเทศไทย ได้แก่ ชุมชนชายแดนตลาดอินโดจีนท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ ชุมชนชายแดนตลาดอินโดจีนปากแคว จังหวัดตาก ชุมชนชายแดนบ้านคลองลึก ตลาดโรงเกลือ และชุมชนชายแดนบ้านหาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติพรรณนา การหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุเชิงซ้อน และการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดนและวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน มีตัวแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรดังกล่าวส่งผลต่อสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน จากการศึกษายังพบอีกว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนโดยรวม ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรด้านนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ตัวแปรด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และตัวแปรด้านอิทธิพลการค้าชายแดน

คำสำคัญ: การค้าชายแดน, ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม, นโยบายภาครัฐ, วิถีชีวิตของประชาชน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the relationship among the border trade, cultural assimilation, and public policy on the ways of life people in border community. The quantitative data was collected by using a questionnaire and the sample was 397 people residing at 4 border communities; Thasadet Indochina market, Rakkaewsrimongkol Indochina market, Baan Klongluek-Rongklue market, and Baan Hadlek. The quantitative data was analyzed by using descriptive statistic, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Hierarchical regression analysis, and linear structure relationship done by LISREL technique Confirmatory factor analysis. The research results indicated that: The relationship among the border trade, the cultural assimilation, and the public policy regarding border trade and cultural encouragement affecting the ways of life of the in the border community had a model of the linear structural equation effectiveness fitted to and had a statistical significance

towards the empirical data. In addition, it was found that the three variables; public policy regarding border trade and cultural encouragement, cultural assimilation, and border trade, had an effect on the ways of life overall.

Keywords: Border Trade, Cultural Assimilation, Public Policy, The ways of Life of the People

บทนำ

นับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา ความรุนแรงของสถานการณ์ตามแนวชายแดนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากมิติด้านสงครามสู่สันติภาพสร้างความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจแทนบรรยากาศแห่งความตึงเครียดทางการเมืองของประเทศที่มีความแตกต่างอุดมการณ์ทางการเมือง เมื่อพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี นโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้านที่เรียนกว่า นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า เมื่อปี พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงความต้องการ มีความสัมพันธ์แบบฉันมิตรส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เพิ่มมากขึ้น เป็นจุดเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชาไปในทางสันติภาพมากขึ้น รัฐบาลในสมัยต่อมาต่างให้ความสำคัญกับนโยบายและบรรจการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและการค้าชายแดนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีเจตนารมณ์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ และเอกชนผู้ประกอบการค้าในระบบโลกทุนนิยมกับสังคมนิยม เป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเชื่อมประสานความสัมพันธ์ที่ติระหว่างรัฐด้วยมิติทางการค้า แทนการรบ ระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าเป็นการปรับนโยบายของประเทศไทยเพื่อให้เกิดสันติภาพ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ คือ การติดต่อกับการค้าชายกับประเทศลาวและกัมพูชา ตลอดจนประเทศในภูมิภาคใกล้เคียง โดยมีวัฒนธรรมที่มีความผสมกลมกลืนของประชาชนที่ทำกิจกรรมร่วมกันตามแนวชายแดนช่วยกระชับความเข้าใจอันดี สร้างความร่วมมือ ความสงบ

เรียบร้อยตามแนวชายแดน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนของประเทศไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว และกัมพูชา จากความหวาดระแวง ความกลัวจากภัยสงคราม ความอดอยาก ขาดแคลนสินค้าอุปโภค การว่างงาน ความยากจน ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ นำไปสู่การมีสินค้าบริโภค การมีงานทำ การมีรายได้ และมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

การดำเนินนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของประเทศไทย ทำให้ประเทศลาวและกัมพูชาใช้ระบบการปกครองแบบสังคมนิยม ส่วนระบบเศรษฐกิจใช้แนวทางทุนนิยมมาประยุกต์ พร้อมกับดำเนินความสัมพันธ์ด้านต่างประเทศเป็นไปในลักษณะการสร้างมิตร ลดความหวาดระแวง ความขัดแย้งระหว่างลัทธิการเมือง และการสู้รบ ส่งผลให้เศรษฐกิจเริ่มมีการพัฒนาการค้าชายตามแนวชายแดนมีปริมาณมากขึ้น การปรับนโยบายเศรษฐกิจของประเทศลาวใช้นโยบายกลไกเศรษฐกิจใหม่ (new economy mechanism) พ.ศ. 2529 ส่วนประเทศกัมพูชาหลังการเลือกตั้งภายใต้การควบคุมขององค์การสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียน (Asian)

นอกจากนั้นสถาบันการเงินระหว่างประเทศ และโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ศักยภาพทางการเงิน ได้ให้ความช่วยเหลือประเทศในเอเชียทางด้านการเงิน เช่น ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย ด้านการค้า การลงทุน ส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น โครงการทกเหลี่ยมเศรษฐกิจ โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ และโครงการร่วมมือในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เกิดจากความร่วมมือกันของ

ประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นชายแดนให้ดีขึ้น (อนุช อาภาภิรม, 2546)

รัฐบาลให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นชายแดนของประเทศ การเพิ่ม ปริมาณ และมูลค่าการค้าชายแดนให้สามารถเสริมสร้าง ระบบเศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการปฏิรูประบบ การค้าชายแดนให้เข้าสู่ระบบสากล แก้ไขปัญหาอุปสรรค ทางการค้า พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงประเทศเพื่อน บ้าน ส่งเสริมการเปิดตลาดการค้าใหม่ การค้าของประชาชน ตามแนวชายแดนยังเชื่อมโยงการบริโภคภายในของทั้งสอง ประเทศ นไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกัน ผลทางเศรษฐกิจที่ เกิดขึ้น มีต่อการจัดสรรทรัพยากรการผลิตสินค้าที่ตนมี ความได้เปรียบ เนื่องจากการนำเข้าสินค้าจากอีกประเทศ หนึ่ง อยู่ในจุดคุ้มทุนกว่าที่จะผลิตเอง แต่ละประเทศมี ต้นทุนการผลิตแตกต่างกัน และมีผลต่อการกระจายรายได้ การจ้างงาน และยังเป็นส่งเสริมการค้า การลงทุน ยก มาตราฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนชายแดน ที่ เกิดจากการขยายตัวทางการค้าชายแดน (กระทรวงการ ต่างประเทศ, 2549)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ ชายแดนด้านความมั่นคง รัฐบาลต้องการขจัดสาเหตุความ หวาดระแวงกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีอยู่เดิมในอดีต โดยใช้ พื้นที่ชายแดนเป็นกันชนป้องกันการกระทบกระทั่งกัน หลีกเลี่ยงสงครามต้องการสร้างพื้นที่ชายแดนให้เกิด สันติภาพโดยการพัฒนาความสัมพันธ์ โดยใช้มิติ ความสัมพันธ์ทางด้านการค้าและวัฒนธรรมท้องถิ่นชายแดน สร้างความสามัคคีภาคประชาชนระหว่างชุมชนชายแดน ประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ในลักษณะการทูตภาค ประชาชน (People to People Diplomacy-PPD) โดย เน้นให้ประชาชนในชุมชนชายแดนมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน สังคมการเมือง โทรมณามคม พลังงาน การศึกษา และการท่องเที่ยว การทูต ภาคประชาชนเป็นแนวคิดที่ปฏิบัติได้ช่วยให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีสร้างความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งกันและกัน

เกิดความเสมอภาค ความมีศักดิ์ศรี มีความจริงใจ เป็นการ ทูตที่บริสุทธิ์ โปร่งใส เกิดประโยชน์ร่วมกันกับประเทศ เพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย เมื่อมีความ ใกล้ชิดและสัมพันธ์ไมตรีอันดีต่อกัน ความร่วมมือเพื่อความ สงบตามแนวชายแดนเกิดขึ้นเช่นความร่วมมือทางการค้า การลงทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความร่วมมือป้องกันการลักลอบเข้า เมืองโดยผิดกฎหมาย ลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้า โสเภณีข้ามชาติ การโจรกรรมรถยนต์เพื่อนไปยังประเทศ เพื่อนบ้าน การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การลักลอบค้าอาวุธ ยุทโธปกรณ์เพื่อการรบ แรงงานเถื่อน โรคติดต่อ ไม่ปล่อยให้ บริเวณชายแดน เป็นแหล่งก่ออาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้ ประชาชนตามแนวชายแดนที่เกี่ยวข้องมีวิถีชีวิตสงบสุขอย่าง ยืนยาว (จิระ หงส์ดารมภ์, 2553)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาอิทธิพลการค้า ชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม นโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผล ต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนของประเทศไทย จากสาเหตุของปัญหาในอดีตที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชน ชายแดนของประเทศไทยอยู่กับความหวาดกลัวภัยสงคราม การปลัดพราก การสูญเสีย ขาดความปลอดภัยในชีวิต และ ทรัพย์สิน ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิด ภาวะความยากจน เมื่อสันติภาพเกิดขึ้น รัฐบาลใช้นโยบาย สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศลาว และกัมพูชา เพื่อยุติ สงคราม และความขัดแย้งโดยใช้มิติทางการค้าและ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศ ไทย จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ได้หรือไม่ ภาวะสงครามจะเปลี่ยนแปลงไปสู่สันติภาพอย่าง ยั่งยืนได้นานเท่าใด ความอดอยากสู่การมีอยู่มีกิน การ ว่างงานสู่การมีงานทำ ความยากจนสู่การมีรายได้ การ เปลี่ยนแปลงจะสามารถยกระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทางด้านเศรษฐกิจให้กับประชาชนในท้องถิ่นชายแดน ประเทศไทย มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้หรือไม่ และความ กลมกลืนทางวัฒนธรรมจะสร้างสันติภาพ ความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ชายแดนจะเกิดขึ้นได้ หรือไม่ การค้าชายแดนจะมีผลต่อความเจริญเติบโตทาง

เศรษฐกิจ การขยายตัวทางการค้า การพึ่งพาทางการค้า การลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน

ทบทวนวรรณกรรม

การพึ่งพาทางการค้า

การค้าชายแดนเป็นส่วนหนึ่งของการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลไทยวางนโยบายการค้าให้เป็นไปตามกลไกตลาดแบบเสรี ไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันกันได้อย่างเสรี แต่ละประเทศมีความชำนาญในการผลิตสินค้าแตกต่างกัน เช่น ประเทศไทยส่งออกอุปโภค และบริโภค วัสดุก่อสร้างไปจำหน่ายยังประเทศกัมพูชา และลาว ในขณะที่นำเข้าสินค้าประเภทไม้ซุง ไม้แปรรูป และถ่านหิน ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน เช่น ความได้เปรียบทางด้านทรัพยากร ต้นทุนการผลิต ปัจจัยการผลิต สภาพภูมิประเทศ วัตถุดิบ และความเชี่ยวชาญ (ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ, 2543)

การพึ่งพาด้านปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา แต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน เช่น ประเทศไทยต้องนำเข้าไม้ ไม้แปรรูป เพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้าง นอกจากนั้น แรงงานจากประเทศลาว และกัมพูชา ยังเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการไทย เพราะมีค่าจ้างแรงงานถูก ไม่เลือกงาน อดทน ขยันทำงาน ในขณะที่แหล่งเงินทุน เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศลาว และกัมพูชา ต้องพึ่งพาจากประเทศไทย นำไปสู่การพึ่งพาเกื้อกูลทางการค้าซึ่งกันและกัน (complementary) (สมนึก แดงเจริญ, 2541)

ความจำเป็นในการพึ่งพาการค้าระหว่างกันมีมากขึ้น ประชาชนในชุมชนชายแดนมีความจำเป็นต้องขยาย

การค้าระหว่างกัน รัฐบาลจึงต้องเปิดด่านชายแดนตลาดชายแดนเพื่อการค้าระหว่างกัน (Alvarez, 1995)

การขยายตัวทางการค้า

การขยายตัวทางการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับลาว บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านเชียงของ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย กับจุดการค้าชายแดนบ้านห้วยทรายบ่อ แขวงบ่อแก้ว ทำให้การค้าชายแดนในชุมชนชายแดนเกิดการขยายตัวทางการค้า และเศรษฐกิจ ดังนี้ (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2550) (1) ตลาดการค้าชายแดนขยายตัว ผู้ซื้อ ผู้ขายมีการทำธุรกรรมการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น (2) พัฒนาผลิตภัณฑ์จากสินค้าเกษตรที่ผลิตโดยชาวชุมชนชายแดนเพื่อส่งเป็นสินค้าออก (3) เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ทางรถยนต์ และทางเรือ (4) เกิดการจ้างงาน ลดความยากจน ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสินค้าเพื่อการบริโภค และอุปโภค เพิ่มขึ้น (5) การขยายตัวทางการค้า ส่งผลต่อรายได้ของประชาชนในชุมชนเพิ่มขึ้น (6) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ไทย และลาว ที่ปฏิบัติร่วมกันเป็นประจำทุกปี

การขยายตัวทางการค้าชายแดนจังหวัดตราด กับเกาะกง ประเทศกัมพูชา มีพรมแดนติดต่อกันทั้งทางบก และทางน้ำระยะทาง 325 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร 1 จุด คือจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ติดกับจุดผ่านแดนบ้านตามเยียม อำเภอมนทลสีมา จังหวัดเกาะกง สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ได้แก่ น้ำตาล นม สุรา และอะไหล่รถยนต์ สินค้านำเข้า ได้แก่ ปุ๋ย แสม และหอย กัมพูชานิยมสินค้าจากประเทศไทย เพราะสินค้านี้มีคุณภาพดีกว่า จีน และเวียดนาม แนวโน้มการค้าชายแดนยังมีการขยายตัวได้อีกเนื่องจากการสร้างถนนสายเกาะกง พนมเปญ ที่รัฐบาลไทยให้การสนับสนุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548)

การขยายตัวด้านการค้าชายแดนทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการค้านอกจากประเทศไทย ลาว กัมพูชา แล้วการค้าชายแดนยังมีการติดต่อกับเวียดนาม พม่า จีน การค้าชายแดนยังมีการติดต่อกับชายฝั่งภูมิภาคเอเชียบางประเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการการค้าระหว่างกัน

การค้าขายชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เชื่อมโยงกับประเทศจีนตอนใต้ในมณฑลยูนนาน (Malik, 2006) การค้าชายแดนที่แต่ละประเทศเชื่อมทางคมนาคมติดต่อกันเปรียบเสมือนการค้าเส้นทางสายไหมในอดีต (Rajesh, 2006) การขยายตัวทางด้านการค้าชายแดนขยายจากระดับชุมชนสู่ระดับประเทศ

การลงทุน

การลงทุนในพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา จากการศึกษาการลงทุนของ (Daude & Fratzscher, 2006) พบว่าการลงทุนชายแดนมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และพัฒนาท้องถิ่นทำให้ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าให้แก่ประชาชนในชุมชนชายแดน ผู้ประกอบการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบการผลิตสินค้า และแรงจูงใจของผู้ประกอบการในการลงทุนทำการค้าชายแดน ได้แก่ (1) การค้าชายแดนทำรายได้ นำเงินตราเข้าประเทศ (2) ชุมชนชายแดนเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบทางการเกษตร สามารถนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป (3) ประเทศลาว และกัมพูชา มีความต้องการบริโภคสินค้าสูง สินค้าบางอย่างไม่สามารถผลิตเองได้ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศไทย (4) การลงทุนก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ แก่ประชาชนในชุมชนชายแดน (5) แรงงานจากประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ค่าจ้างแรงงานถูก (6) สามารถทำการค้าขยายตัวสู่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานมีความสำคัญพื้นฐานการพัฒนาการค้าชายแดน และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา เช่น สะพานมิตรภาพระหว่างประเทศไทยกับลาว เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าชายแดนและเส้นทางคมนาคมของประชาชน เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยสู่ลาว ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า และการเดินทางข้ามแดน (Erie & Nathanson, 2000) พบว่า การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน ทำให้เศรษฐกิจการค้าขยายตัว สร้างโอกาสให้กับประชาชนในการค้าขาย สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

จากการค้าชายแดน การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ส่วนใหญ่แล้วใช้การขนส่งโดยทางรถยนต์ เช่น การขนส่งสินค้า จากชายแดนประเทศไทยข้ามสะพานมิตรภาพที่มุกดาหารเข้าสู่สหวันนะเขต (Kobayashi, 2006) จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้การค้าชายแดนขยายตัวจากประเทศไทย สู่ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า และจีน นอกจากนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานช่วยทำให้ธุรกรรมการค้าชายแดน กระจายสู่ประเทศต่างๆ (ทักษิณ ชินวัตร, 2545)

นโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมด้านการค้าชายแดน และวัฒนธรรม)

การส่งเสริมการค้าชายแดนของเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นชายแดนไทยเป็นการบูรณาการยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้าชายแดนในระดับพื้นที่ กับนโยบายรัฐให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐโดยเชื่อมโยงประสานการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐในทุกส่วนราชการในพื้นที่ชายแดน เพื่อต้องการส่งเสริมด้านการค้า และวัฒนธรรมของประชาชนในชุมชนชายแดนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจากการศึกษาของ กรมการค้าต่างประเทศ (2548) พบว่า นโยบายส่งเสริมการค้าชายแดนนอกจากนโยบายเปลี่ยนสนนารบเป็นสนนการค้าแล้วยังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชายแดนทำธุรกรรมการค้า และเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สนับสนุนการค้าให้ขยายตัวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน กลุ่มประเทศอาเซียน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เน้นความสำคัญในการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจของภูมิภาคด้านการค้า ขนส่ง การคมนาคม และเป็นศูนย์กลางการผลิต

ในขณะเดียวกัน นโยบายภาครัฐยังเป็นการผสมระหว่างส่งเสริมการค้าชายแดนด้านการตลาด การผลิตและการส่งเสริมวัฒนธรรมเข้าด้วยกันกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชนโดยเฉพาะเพื่อให้ชุมชนหันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของ

ระบบทุนนิยม เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประทานแก่ประชาชนไทยเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งเหมาะสมกับการดำรงชีพในระดับท้องถิ่น จุดเด่นคือแนวทางที่สมดุลโดยประชาชนรู้จักการประหยัด ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2547) เช่น ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) พัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพและส่งไปจำหน่ายยังประเทศลาว และกัมพูชาหรือประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอื่น ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน ส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสานปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหารหากมีมากพอก็จะนำไปขายในตลาดชายแดน

ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา

การนับถือพุทธศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมประเพณี และการใช้ภาษาพูดไทย ลาว กัมพูชา ระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา เป็นความกลมกลืนทางวัฒนธรรม (cultural ecology) มีมาตั้งแต่อดีต ด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ที่มีพรมแดนติดต่อกัน ความสัมพันธ์ด้านประวัติศาสตร์ ความคาบเกี่ยวพื้นที่การปกครอง และการทำสงครามกวาดต้อนประชาชนลาว กัมพูชา มาอยู่ในประเทศไทย (มติชน ฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม 2550, หน้า 2)

ชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา เป็นกลุ่มท้องถิ่น หรือกลุ่มภูมิภาคนา (locality group) ที่ประกอบด้วยประชาชนแต่ละสัญชาติมีเขตดินแดนเป็นของตนเอง แต่สภาพภูมิศาสตร์ ความเป็นมาในอดีต เชื้อชาติ และวัฒนธรรมมีความกลมกลืนกัน มีวิถีชีวิตที่คล้ายกัน มีแบบแผนการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน รวมทั้งแบบแผนการกระทำโต้ตอบกันทางสังคมไปในวิถีทางเดียวกัน (social interactions) เป็นมรดกทางสังคมที่ส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมหลัก (great culture) เป็นวัฒนธรรมที่ประพาดปฏิบัติได้แก่ ภาษา ศาสนา ประเพณี และมีการผสมผสานกลมกลืนทาง

วัฒนธรรม (culture assimilation) ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมือนเป็นบ้านหลังเดียวกันระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา ให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตร เพราะพื้นที่บริเวณชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะการสร้างสันติภาพ ความร่วมมืออันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนลดความขัดแย้ง และข้อพิพาทระหว่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นวิธีการนำเสนอข้อมูลและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรออกเป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบและยืนยันแบบจำลองสมการโครงสร้างและความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของอิทธิพลการค้าชายแดน นโยบายภาครัฐ ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนของประเทศไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว และกัมพูชา เพื่อความถูกต้องและเชื่อถือได้ของตัวแปร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเชื่อถือ (reliability) ของมาตรวัดทุกตัวที่เกี่ยวข้องก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในชุมชนชายแดนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 ราย ประกอบด้วย (1) ชุมชนชายแดนที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยกับลาว ได้แก่ ชุมชนชายแดนอินโดจีนบ้านท่าเสด็จ จำนวน 141 ราย ชุมชนชายแดนอินโดจีนรากแก้วศรีมงคล จำนวน 195 ราย และ (2) ชุมชนชายแดนติดต่อกับประเทศไทยกับกัมพูชา ได้แก่ ชุมชนชายแดนบ้านคลองลึก (ตลาดโรงเกลือ) จำนวน 34 ราย ชุมชนชายแดนบ้านหาดเล็ก จำนวน 27 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดเพื่อสอบถามประชาชนในชุมชนชายใต้ แบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับวิถีชีวิตประชาชนในชุมชนชายแดน ส่วนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับอิทธิพลการค้าชายแดน ส่วนที่ 4 ด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และ ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการทางสถิติที่ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการมีความเชื่อถือได้ในการวิจัยให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้มีความเชื่อถือได้ (reliability) โดยใช้วิธีการเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้จากการทดสอบเพื่อหาความสอดคล้องภายในของมาตรวัดเพื่อการวิจัย (internal consistency method) แบบคอนบักอัลฟา (Cronbach Alpha) เพื่อหาค่าของสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแต่ละรายการข้อคำถามในแต่ละมาตรวัด โดยค่าอัลฟาอยู่ระหว่าง 0.50-0.65 เป็นค่าที่เชื่อถือได้ปานกลาง และค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป มีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง แต่หากต่ำกว่า 0.50 ถือว่ามีค่าความเชื่อถือได้น้อย

การสร้างเครื่องมือมีกระบวนการเพื่อความถูกต้องและความเชื่อถือได้ ของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดจากการทบทวนวรรณกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทางเนื้อหา และนำเครื่องดังกล่าวไปทดสอบ (pre-test) กับผู้อาศัยในชุมชนตลาดมหาชนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีลักษณะคล้ายกับตลาดชายแดนมีทั้งคนไทย ลาว และกัมพูชา ที่อาศัยในชุมชน และซื้อขายสินค้าระหว่างกัน โดยกำหนดตัวอย่างจำนวน 50 ราย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ไดมาทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการใช้สถิติวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient alpha) แบบครอนบัก (Cronbach) ผลจากการทดสอบพบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์รายข้อมากกว่า 0.50 และค่าสัมประสิทธิ์โดยรวมสูงกว่า 0.70 จึงนำเครื่องดังกล่าวไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อถือได้ (Reliability)

โดยรวม เท่ากับ 0.922 และข้อคำถามที่ใช้ได้ทั้งสิ้นจำนวน 63 ข้อ

การหาความถูกต้องด้านเนื้อหา (Content Validity) ได้จากการทบทวนวรรณกรรม โดยใช้วิธีการประมวลข้อกระทงคำถามที่นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เคยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เกิดความถูกต้องในด้านเนื้อหาเป็นอันดับแรกและตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาว่ามีความสอดคล้องกับนิยมเชิงปฏิบัติการและนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) จำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความถูกต้องด้านเนื้อหาให้มากที่สุด โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ระดับ 1 ก่อน และพิจารณาผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ นำข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจหรือข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่าระดับ 0.50 นำมาปรับปรุงแก้ไขส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นอีกครั้งจนได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับการรับรู้เกี่ยวกับอิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม นโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตประชาชนในชุมชนชายแดน

2. ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทวิระหว่างตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า (ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กันสูง)

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้น (linearity) ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์จำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวแปร พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีข้อสรุป ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ในกลุ่มตัวแปรแฝงต่างกลุ่มจากการศึกษาพบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.04-0.74 โดยตัวแปรด้านนโยบายภาครัฐด้านการส่งเสริมทางด้านการตลาด และการส่งเสริมด้านการผลิต มีค่าความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r = 0.74$) ซึ่งค่าสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ในกลุ่มตัวแปรแฝงเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ในแต่ละกลุ่มตัวแปรแฝงมีความใกล้เคียงกัน ประกอบด้วย

ด้านนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) พบว่า ตัวแปรประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.58-0.74 ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก โดยการส่งเสริมทางด้านการตลาด และการส่งเสริมด้านการผลิต มีค่าความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r = 0.74$)

ด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.51-0.56 ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยตัวแปรด้านการปฏิบัติกิจกรรมร่วมทางประเพณีท้องถิ่นชายแดน กับด้านการนับถือศาสนา มีความสัมพันธ์กันสูงสุดในระดับมาก ($r = 0.56$)

ด้านอิทธิพลการค้าชายแดน จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.43-0.66 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยตัวแปรด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการลงทุน มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r = 0.66$)

ด้านวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน พบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วง 0.15-0.74 ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยถึงระดับมาก โดยตัวแปรด้านการมีรายได้ และการสร้างโอกาสในการทำงาน มีความสัมพันธ์กันสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($r = 0.74$)

การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับตัวแปรตามวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน ผู้วิจัยใช้แบบจำลอง 3 แบบทดสอบผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน โดยตัวแปรตามทุกแบบจำลองคือตัวแปรวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน

จากการศึกษาวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อน ความสัมพันธ์ระดับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน พบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลการค้าชายแดน ประกอบด้วย การพึ่งพาทางการค้า การขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อนำปัจจัยความกลมกลืนทางวัฒนธรรม และนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) เข้ามาร่วมวิเคราะห์พบว่าปัจจัยต่างๆ มีค่าสหสัมพันธ์เชิงพยากรณ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 70, 70, 71 ($r = 0.70, 0.70, 0.71$)

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) ประกอบ เชิงยืนยันของแบบจำลองมาตรฐานนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดนและวัฒนธรรม) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการส่งเสริมทางด้าน

การตลาด มีค่าความเชื่อถือได้สูงสุด 0.92 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสมคือระหว่าง 0.71-0.92

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นของมาตรวัดวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองการวัดตัวแปรแฝงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน พบว่า มีความเหมาะสมสอดคล้อง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าความเชื่อถือได้ด้านการสร้างโอกาสในการทำงานอยู่ในระดับสูงสุด 0.91

การวิเคราะห์แบบจำลองการวัดมิติอิทธิพลการค้าชายแดน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นของมาตรวัดอิทธิพลการค้าชายแดนที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสมระหว่าง 0.66-0.82 โดยมีค่าน้ำหนักเชิงยืนยันด้านกรขยายตัวทางการค้าอยู่ในระดับสูงสุด เท่ากับ 0.82

การวิเคราะห์แบบจำลองการวัดมิติความกลมกลืนทางวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นของมาตรวัดความกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสมระหว่าง 0.71-0.78 โดยมีค่าองค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการนับถือศาสนาอยู่ในระดับสูงสุด 0.78 และตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อิทธิพลทางตรง ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดน เรียงตามลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมากไปหาน้อย ดังนี้

ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ (ด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน และวัฒนธรรม) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยด้านอิทธิพลการค้าชายแดน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.37 เพราะเจ้าหน้าที่รัฐได้ทำการส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนชายแดนทำการค้าและมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อปัจจัยด้านอิทธิพลการค้าชายแดน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.20 เนื่องจากแม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะทำการส่งเสริม และสนับสนุนการค้าชายแดนไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศลาว และ

กัมพูชา มาซื้อขายสินค้าในตลาดชายแดนของไทย การส่งเสริมการขยายตัวการค้าชายแดนโดยเปิดตลาดชายแดนยังจุดผ่านแดนตามพรมแดนที่ติดต่อกับประเทศลาว และกัมพูชา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน สะพาน และท่าเรือ เชื่อมต่อกับชายแดนประเทศลาว และกัมพูชา ประชาชนได้รับความสะดวกในการทำการค้า แต่ประชาชนในชุมชนชายแดนยังมีการลักลอบซื้อขายสินค้าตามแนวชายแดนอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะเกิดจากแรงจูงใจที่ผู้ซื้อสินค้าซื้อได้ในราคาถูก ผู้ขายสินค้าไม่ต้องเสียภาษี จึงขายสินค้าได้ในราคาสูงขึ้น ประกอบกับพื้นที่ชายแดนมีขอบเขตกว้างขวางห่างไกลจากด่านด้วยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านชายแดน อีกประการหนึ่งคือความรู้จักคุ้นเคย เป็นญาติมิตร การพูดภาษา และสร้างความใกล้ชิด เป็นปัจจัยเอื้อต่อประชาชนในชุมชนชายแดนในการลักลอบซื้อขายสินค้าตามแนวพรมแดนระหว่างประเทศไทย ลาว และกัมพูชา

ปัจจัยด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านวิถีชีวิตประชาชนในชุมชนชายแดน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.32 แม้ประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศไทย ลาว และกัมพูชา จะมีวัฒนธรรมประเพณีที่กลมกลืนกัน แต่แนวทางปฏิบัติในพิธีกรรมบางอย่างมีความแตกต่างในรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละท้องถิ่นที่ประชาชนในชุมชนชายแดนปฏิบัติสืบทอดกันมา

อภิปรายผล

การมีความสัมพันธ์ทางการค้าจะมีผลทำให้ประชาชนในชุมชนชายแดนของทั้งสองประเทศสามารถยกฐานะการดำรงชีพที่ดีขึ้น เกิดการพึ่งพากันมากขึ้น มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น และยังเป็นการนำความสงบสันติสุขมาสู่ประชาชนในชุมชนชายแดนนอกจากได้รับประโยชน์จากการขายสินค้าแล้ว ยังมีแหล่งวัตถุดิบ และแรงงานจากชุมชนชายแดนของกัมพูชา

กระบวนการค้าชายแดนในชุมชนชายแดนประเทศไทย กับกัมพูชา คู่ค้าจะทำการติดต่อซื้อขาย 2 ระดับ คือ (1) ซื้อขายผ่านชายแดนรายใหญ่มีปริมาณมูลค่าสูง และ (2) ซื้อขายในตลาดชายแดน เป็นการซื้อ

ขายรายย่อยระหว่างประชาชนในชุมชนชายแดนประเทศ
และกัมพูชา

การส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐให้มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระดับท้องถิ่นของทั้งสองประเทศ ดำเนินการตามนโยบายเปลี่ยนนามรบเป็นสนามการค้า อย่างเป็นรูปธรรมจัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานใน บริเวณชายแดนพร้อมรองรับการทำการค้าชายแดนให้ ความปลอดภัยกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตาม แนวชายแดนอย่างจริงจัง

การค้าอนุกระบบระหว่างประชาชนในชุมชน ชายแดนประเทศไทย กับกัมพูชา มีทั้งการลักลอบนำเข้า ประเภหค้าส่ง ค้าปลีก สูงสุดได้แก่ ไม้แปรรูป ส่วนการ ลักลอบส่งออกมากที่สุดได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค ประจำวัน การลักลอบทำการซื้อขายมักกระทำกันตลอด แนวชายแดน หรือลักลอบพกพาผ่านด่านตรวจ แรงจูงใจ เพราะค่าใช้จ่ายต่ำ สะดวกรวดเร็ว และสามารถจำหน่าย ได้ราคาดี

แนวทางในการแก้ปัญหาโดยการพัฒนาการค้าใน ระบบให้เอื้อต่อการทำการค้าโดยลดขั้นตอนต่างๆ ให้น้อยลง จัดการด้านสาธารณูปโภคบริเวณแนวชายแดนให้ พร้อมรองรับการทำการค้าชายแดน เจ้าหน้าที่รัฐใน ท้องถิ่นปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดปราบปรามลงโทษ ผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังโดยเฉพาะความซื่อสัตย์ของ เจ้าหน้าที่รัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ. (2548, กันยายน). *การส่งเสริมการค้าชายแดน*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.thainews.th.com/download/doc5.doc>
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (2550, เมษายน). *กรอบพันธมิตร และหุ้นส่วนระหว่างประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2550, จาก <http://www.mfa.go.th/business/1746.php>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2549). *การส่งเสริมการค้าในธุรกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.mfa.go.th/web/200.phd?id:>
- จิระ หงส์ดามรงค์. (2553). *การทูตแบบใหม่*. สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.chiraacadamy.com>
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ. (2543). *การค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ทักษิณ ชินวัตร. (2545). *เอเชียเนเทรดแพร์*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2550, จาก <http://72.14.253.104/search?q=eachet8WqjSCDe6QJ:www.cambridgeconsultan>

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2548). *การค้าชายแดนไทย – ลาว – กัมพูชา*. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2550, จาก <http://www.bot.or.th/BOTHomepage/databank/Econcond/seminar/Discuss/trade-border/trade-border.pdf>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2547). *อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2550, จาก <http://www.positioningmag.com/prnews/prnews.aspx?id=24275>
- สมนึก แดงเจริญ. (2541). *ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนุช อภาภิรม. (2546). *การค้าชายแดน: การเชื่อมสัมพันธ์ตามรอยตะเข็บ*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2549, จาก http://www.rinacmus.ac.th/mod.th/mas_page_event_his/
- Alvarez, R. R. (1995). The Mexican-US border: The making of anthropology of borderlands. *Annual Review of Anthropology*, 24, 447-470.
- Daude, C., & Fratzscher, M. (2006, February). *The pecking order of cross-border investment*. Retrieved November 20, 2006, from <http://www.ecb.int/pub/polf/scpwp/ecbwp590pdf>
- Erie, P., & Nathanson, C. (2000, May). *The challenge of developing the cross-border region's trade infrastructure*. Retrieved June 14, 2007, from <http://www.sondiegodialogue.org/pdfs/Trade/20challenge%20522.pdf>
- Malik, K. (2006, December). *Regional economic integration in Asia and Pacific*. Retrieved April 03, 2008, from <http://www.wdp.org.cn/modules.php?op>
- Rajesh, P. (2006, July). *Hostility put aside. India and China reopen silk road*. Retrieved May 20, 2007, from <http://www.boston.com/news/world/asia/articles/2006/07/06/hostility-put-aside>

ความพร้อม สิทธิประโยชน์ และความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต
ในการปฏิบัติงานของทหารบกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Working Readiness, Benefits and Risks Affecting The Quality of Soldiers'
Working Life in three Border Provinces in Southern Thailand

ปิยะวดี จินดาโชติ

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพร้อมในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ และความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารบกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการทหารบกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ข้าราชการทหารบก ระดับชั้นสัญญาบัตร และระดับชั้นประทวน จำนวน 390 นาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อน และการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของความพร้อมในการปฏิบัติงานของทหาร มีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์และความพร้อมในการปฏิบัติงานจะส่งผลทางตรงต่อความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของทหารไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การกำหนดนโยบายของกองทัพบกต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหาร ควรให้ความสำคัญในด้านการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร

คำสำคัญ: ความพร้อมในการปฏิบัติงาน, ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์, ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน, คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the influences of working readiness, benefits satisfaction and working risks on the quality of soldiers' working life in three border provinces in southern Thailand. The quantitative data was collected by using a questionnaire and the sample was 390 commissioned and non-commissioned soldiers in the tree border provinces. The quantitative research methods consisted of hierarchical regression analysis and path analysis based. The research found that the results showed that working readiness had a direct effect on the quality of soldiers' working life. Benefits satisfaction and working readiness had a direct influence on working risks. However, the working risks had no impact on the quality of soldiers' working life. It could be concluded that the Army' policy on quality of soldiers' working life should focus on the working readiness of soldiers.

Keywords: Working readiness, Benefits satisfaction, Working risks, Quality of working life of soldiers

บทนำ

เหตุการณ์การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรุนแรงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่เกิดขึ้นตลอดเวลา บางครั้งอาจเป็นเพียงการกระทำของอาชญากรก่อเหตุชิงทรัพย์ทำร้ายร่างกาย ลักลอบขนส่งและค้ายาเสพติด ลอบสังหารและวางระเบิด ณ จุดสำคัญของทางราชการ (สันติ อุณกรวงศ์, 2548) ดังนั้นยุทธวิธีในการทำงานของทหาร แม้ว่าทัพภาคจะเป็นคนบัญชาการ แต่ภาพรวมเป็นส่วนที่กองทัพบอกออกมาแบบให้ โดยเฉพาะการใช้กำลังขนาดใหญ่ตอบสนองยุทธศาสตร์ย่อยในการดูแลชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทว่าวิธีการในการออกลาดตระเวน แม้จะมีการปรับเปลี่ยนให้มีความรัดกุมขึ้น แต่ก็ยังตกเป็นเป้าหนึ่งที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบสามารถปฏิบัติการทำร้ายได้ง่าย ทั้งการวางระเบิดและลอบยิงเหลือเพียงแค่การตัดสินใจของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกว่าจะปรับยุทธวิธีการรบแบบกองโจร โดยใช้กำลังทหารขนาดเล็กแลกหมัดแบบกล้าได้กล้าเสียหรือไม่ เพราะที่ผ่านมาการกำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้กำลังทหารหลัก ทหารพรานเข้าไปทำงานแบบปูพรมนำมาซึ่งปัจจัยหลายอย่างที่ทหารเองก็ยับยั้งลำบาก การตัดสินใจพลิกยุทธวิธีแบบรุก ไม่ใช่แต่เพียงตั้งรับจึงต้องใช้ความกล้าในการตัดสินใจ (Vote, 2555)

การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานที่ใช้ต่อสู้กับอำนาจรัฐของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย (1) สร้างความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง (2) สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการ (3) ช่มชู้ประชาชนให้เกิดความหวาดกลัวไม่กล้าให้ความร่วมมือกับทางราชการ (4) บิดเบือนคำสอนทางศาสนาและประวัติศาสตร์ ให้ประชาชนหลงเชื่อว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม (5) ใช้สื่อสาธารณะทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อผลักดันให้ขยายวงของปัญหาให้กว้างขึ้นเพื่อยกระดับปัญหาเข้าสู่ระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550)

อย่างไรก็ตามสภาพของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น ควรพิจารณาปัญหาเป็น 2 ส่วน

คือ (ก) ส่วนของแนวคิดแบ่งแยกดินแดนโดยองค์กรก่อการร้ายแยกดินแดนและความรุนแรง (ข) กลุ่มมิจฉาชีพที่สร้างสถานการณ์ให้เหมือนเป็นเรื่องความขัดแย้งทางศาสนา และวัฒนธรรม สร้างความหวาดกลัวให้ทั้งชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธ (วัชร ฤทธาณี, 2545) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยังคงยึดมั่นในแนวทางสันติวิธี และการเมืองนำการทหาร โดยได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นยุทธศาสตร์หลักและการแก้ปัญหา ในการดำเนินงานและยุทธศาสตร์ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวทางการปฏิบัติประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ (1) การเสริมสร้างความเข้าใจ (2) การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแทรกซ้อน (4) การดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมาย (5) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ (6) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, 2554)

สถานการณ์ความรุนแรงจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ดังนั้น จำเป็นต้องมีหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทหาร เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการทำหน้าที่ย่อมมีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน (quality of work life) เช่นในด้านสุขภาพ ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญในส่วนนี้เพื่อให้กำลังพลมีสุขภาพที่ดีในทุกๆ ด้านอันเป็นการลดความเสี่ยงอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นการป้องกันก่อนเกิดปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ในการทำงาน (humanization of work) เพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้กับกำลังพลให้สามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงด้วยดี (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548) ซึ่งประเทศฝรั่งเศสและประเทศที่พูดภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า การปรับปรุงสภาพการทำงาน (improvement of working condition) ประเทศสแกนดิเนเวียใช้คำว่า การคุ้มครองแรงงาน (Worker's Protection) กลุ่มประเทศ

สแกนดิเนเวียหรือในญี่ปุ่นใช้คำว่า สภาพแวดล้อมการทำงาน (working environment) ความเป็นประชาธิปไตยในสถานที่ทำงาน (democratization of the work place) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ต่างตอบแทนที่องค์กรเป็นผู้นมอบให้ ทั้งนี้รวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ทางกายภาพ และลักษณะงานที่มีคุณภาพให้กับผู้ปฏิบัติงานนำไปสู่คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับองค์กร

ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นการป้องกันประเทศ และรักษาความมั่นคงภายในประเทศนั้น คงไม่อาจหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ได้ ทหารจึงจะต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน มีการฝึกฝนที่สนองต่อความต้องการของภารกิจและสามารถเผชิญกับสถานการณ์ทุกรูปแบบ มีอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือทางทหารที่พร้อมต่อการปฏิบัติงานรวมถึงการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วรวมทั้งต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในยามที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการถูกลอบทำร้ายจากฝ่ายตรงข้าม เป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งความเสี่ยงในการปฏิบัติงานนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความเป็นอยู่ทางสังคมและด้านครอบครัวของผู้ปฏิบัติงาน คริสสัน (Chaisson, 2005) ดังนั้นคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานจึงหมายถึงความรู้สึกทั้งหลายของบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เช่น ความรู้สึกเกี่ยวกับผลตอบแทน ความมั่นคง สภาพแวดล้อมการทำงาน ความสัมพันธ์ภายในองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ทั้งหมดเป็นสิ่งที่มีความจริงสำหรับการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และสุขภาพจิตที่ดีไม่ว่าจะปฏิบัติภารกิจใดๆ ย่อมประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

จากสถานการณ์ ข้อยกเท็จจริง และแนวความคิดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมาแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า (ก) ความพร้อมในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร (ข) ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ (ค) ความเสี่ยงในการ

ปฏิบัติงาน ควรจะมีความสัมพันธ์กัน และมีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร เพื่อนำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ นำมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายของกองทัพอากาศเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพร้อมในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ และความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารบกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน

แนวคิดที่มีผลต่อผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะในเรื่องผลกระทบจากการปฏิบัติงานของทหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน แนดเดอร์และลอว์เลอร์ (Nadler & Lawler, 1983) กล่าวถึงผลกระทบจากการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนออกมาได้ในรูปของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนระดับความสุขของชีวิตที่ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม หรือเป็นความรู้สึกที่ดีที่สามารถวัดได้ด้วยดัชนีและตัวบ่งชี้เป็นมาตรฐานของชีวิตและคุณลักษณะและการดำรงชีวิตของมนุษย์รวมทั้งเป็นความพึงพอใจของทหารแต่ละคนที่สะท้อนถึงความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงกายภาพ จิตวิทยาและความเป็นอยู่ของสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี

ต้ององค์กร นอกจากนี้ยังช่วยให้เจริญก้าวหน้ามีการพัฒนาตนเอง

การขับเคลื่อนคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นจากค่านิยมพื้นฐานที่มีร่วมกันใน 5 ประการ คือ (1) การยอมรับนับถือทั้งในที่ทำงานและที่อื่นๆ (2) การสนับสนุนในสิ่งที่สร้างสรรค์ (3) การเรียนรู้เกี่ยวกับองค์กรและการเติบโตร่วมไปกับองค์กร (4) การตอบสนองต่อองค์กรอย่างไรในการทำงาน และ (5) การให้เกียรติอย่างสมศักดิ์ศรี เดอลามอตต์ เทเกซาวะ (Delamotte & Takezawa, 1984)

การปฏิบัติงานของทหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการขับเคลื่อนต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานโดยตรงและต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยรวมขององค์กรนั้น หากทหารที่ปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจในคำตอบแทนที่ได้รับอยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยรวมขององค์กร ค็อกซ์ และค็อกซ์ (Cox & Cox, 1993) พบว่า คนรุ่นใหม่ส่วนมากมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การทำงานและในขณะที่สามารถสร้างสมดุล ให้มีชีวิตส่วนตัวเป็นไปได้อย่างดี ทฤษฎีของการทำงานอย่างมีความสุข สอดคล้องกับฟายน์โกลด์และสปรีทเซอร์ (Finegoal & Spreitzer, 2002) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานทางด้านจิตวิทยามีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างสภาพการดำรงอยู่ของชีวิตกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ที่ปฏิบัติงานในด้านการให้บริการ

คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับความต้องการและความปรารถนาของบุคลากร เซอร์จี เอฟราตี ซิเกลและลี (Sirgy, Efraty, Seigel & Lee, 2001) โดยศึกษาคุณลักษณะบุคลากรและแนวทางในการปฏิบัติงานของแต่ละคน รวมถึงสภาพตัวบุคคลหรือสังคมในการดำเนินงานในงานประสบผลสำเร็จ สามารถวัดได้จากเกณฑ์ชีวิตคือ ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน โอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สิทธิส่วนบุคคลในการปฏิบัติงานกับชีวิตส่วนตัว จังหวะชีวิตและความเป็นประโยชน์ต่อสังคมทำงานและองค์กร ขณะที่ วอลตัน (Walton, 1974) พบว่าคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานมี 8 เรื่อง คือ (1) ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (2) สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (3) การพัฒนาความสามารถของบุคลากร (4) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน (5) การบูรณาการด้านสังคม (6) ธรรมเนียมในองค์กรหรือสิทธิของบุคลากร (7) ความสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานกับชีวิตส่วนตัว (8) การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม ดังนั้น คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคลากรที่มีต่อการทำงาน ซึ่งสามารถตอบสนองทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังทำให้การดำเนินชีวิตของบุคลากรมีความสุขและมีความเป็นอยู่ที่ดีในการดำรงชีพต่อไป

ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

เป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดความเสี่ยงขึ้นเมื่อใด แต่ความเสี่ยงนั้นๆ จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้ไม่มากนัก (กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2551) การปฏิบัติหน้าที่ของทหารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องเผชิญกับภาวะความเสี่ยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการรุกทางการเมืองที่กระทำได้ ผลสำเร็จในระยะเวลาที่ผ่านมา ก็กลับกลายเป็นการถูกรุกบ้าง เพราะเป็นความเสี่ยงที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ และเป็นโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหายและสร้างความสูญเสียในการปฏิบัติงาน (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, 2552) ดังนั้น ปัจจัยเสี่ยงคือต้นเหตุหรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดไม่บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ดอร์ฟมัน (Dorfman, 2008) ความเป็นไปได้ที่จะได้รับความเสียหายจากความเสี่ยงภัย สูญเสีย ซึ่งเป็นการนำไปสู่การตัดสินใจถึงความน่าจะเป็นของทางเลือกในการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะเสมอคือ โอกาสที่ได้รับ

ผลตอบแทนที่คุ้มค่าจากความเสียและโอกาสที่สร้างความสูญเสียในการปฏิบัติงาน (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550) สำหรับความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ทางทหารต้องเผชิญความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา ทั้งความเสี่ยงที่อาจคาดการณ์ได้และความเสี่ยงที่คาดการณ์ไม่ได้ แม้จะได้รับการฝึกมาแล้วอย่างดี แต่การปฏิบัติการทางทหารนั้น ถ้าหากพลาดก็หมายถึงความเป็นไปได้ที่จะได้รับความเสียหายจากภัย การสูญเสีย คาสโตร (Castro, 2005) ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเรา トラบโดที่เรายังมีลมหายใจเราก็ยังมีความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา จึงไม่ใช่เรื่องผิดปกติโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรค ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อุปสรรคเหล่านั้นก็คือความเสี่ยงที่จะได้รับความเสียหายจากภัย สูญเสีย หรือไม่ปลอดภัย เชลลีย์ (Shelley, 2009) ดังนั้นการตัดสินใจกระทำการใดๆ โดยไม่มีข้อมูลหรือไม่มีการวางแผนใดๆ จึงสามารถกล่าวได้ว่าเป็นการเสี่ยงในการตัดสินใจในสถานะของความเสี่ยง

ความพร้อมในการปฏิบัติงาน

กองทัพจำเป็นต้องมีกำลังพลที่มีความพร้อม ทั้งด้านสมรรถภาพร่างกาย ด้านจิตใจและการเป็นอยู่ดีทางสังคม เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า (บตี ตรีสุคนธ์, 2551) การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร ระบบและวัฒนธรรมขององค์กรแบบองค์รวม เป็นสิ่งสำคัญและลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ทั้งส่วนตัวของผู้ปฏิบัติงานและบุคคลรอบข้างโดยมีการฝึกอบรม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทั้งมีการบังคับบัญชาที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย, 2549)

ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001) กล่าวว่าความพร้อมจะทำให้เกิดการกระตุ้นและการตอบสนองต่อบุคคลใน 3 ลักษณะ คือ (1) เมื่อบุคคลพร้อมที่จะแสดงออก ถ้าผู้กระทำได้กระทำด้วยความสบายหรือพอใจ ไม่มีอะไรจะเปลี่ยนแปลงการกระทำนี้ได้ (2) ถ้าบุคคลพร้อมที่จะแสดงออกแต่ไม่ได้แสดง จะทำให้เกิดความไม่สบายใจ (3) ถ้าบุคคลยังไม่พร้อมที่จะแสดงออก แต่

จำเป็นต้องแสดงออกการแสดงออกนั้นๆ กระทำไปด้วยความไม่สบายใจไม่พอใจ ดังนั้น ความพร้อม เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลแต่ละคน หมายรวมถึงวุฒิภาวะของบุคคลด้วย คนเราจะมองเห็นสิ่งต่างๆ ในลักษณะที่เป็นส่วนรวมก่อน หลังจากนั้นจะแยกเป็นส่วนย่อยเมื่อคนเราประสบปัญหาใดๆ ก็ตามคนที่มีความพร้อมจะรับรู้ได้ดีกว่าทุกๆ ที่อยู่สถานการณ์เดียวกัน เขาจะมองเห็นสถานการณ์ในแนวทางใหม่ๆ (มนตรี แยมกสิการ, 2552) ทั้งนี้เพราะเกิดจากการรับรู้ของแต่ละคน ดังนั้นภายใต้สถานการณ์เดียวกันทหารแต่ละนายจะมีความรู้สึกต่อเหตุการณ์แตกต่างกัน การฝึกอบรมจึงเป็นการช่วยให้ทหารทุกคนรับรู้สถานการณ์แบบเดียวกัน

ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์

เป็นความรู้สึกที่เกิดจากประสบการณ์ในการทำงานของบุคคล โดยมีผลมาจากการรับรู้ (cognitive) ในงานแต่ละบุคคลที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่องาน โดยมีความต้องการ ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ซึ่งนำไปสู่ความพอใจและไม่พอใจในงานนั้นและเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะส่งผลไปยังประสิทธิภาพในการทำงาน ความพึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ผู้บริหารต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในองค์กรเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจตลอดจนรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน บาร์อนและเจอร์าลด์ วิชีโอ (Baron & Jerald, 1990) รวมถึงความพึงพอใจยังมีความสัมพันธ์กับอายุ การศึกษา และภูมิสำเนา (เรณู ทวีวัฒนโสภณ, 2547) ดังนั้นปัจจัยส่วนบุคคลจึงมีผลต่อความพึงพอใจ

อย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ในการทำงานนี้ได้มีนักวิชาการ ล็อก (Locke, 1976) กล่าวว่าไว้อย่างกว้างขวางในกระบวนการในการทำงานของบุคลากรขององค์กรจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ผู้บริหารองค์กรต้องสามารถเข้าใจความต้องการของบุคลากรในองค์กรและผสมผสานความต้องการนั้นให้เข้ากับจุดมุ่งหมายขององค์กร ในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความกระตือรือร้นและปรารถนาที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยวิธีเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง และความคิดเห็นโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยมาตรวัดที่มีตัวแปรหลักซึ่งอยู่ในกรอบแนวความคิด และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัวโดยมีขนาดที่สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้ช่วยภาคสนาม เป็นผู้แจกแบบสอบถาม ซึ่งคำถามแต่ละชุดจะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด ผู้ตอบคำถามเพียงแต่ทำเครื่องหมายถูกลงในช่องคะแนน 1 ถึง 5 โดยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีค่าเป็น 1 และเห็นด้วยอย่างยิ่งมีค่าเป็น 5 แต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้ในข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านหลังแบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจข้อมูล จำนวน 390 ชุด แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โดยใช้มาตรวัดวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (hierarchical regression analysis) และการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (path analysis)

ประชากรเป้าหมาย ประกอบด้วย ข้าราชการทหารบกผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาประเด็นเรื่องความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่กล่าวถึงการฝึกอบรมความรู้ความสามารถ เทคโนโลยีสารสนเทศ และความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ ที่กล่าวถึงความก้าวหน้า ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ สำหรับความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวถึงการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการจัดการความเสี่ยง กับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชากรเป้าหมายประกอบด้วย นายทหารทั้งสัญญาบัตรและนายทหารประทวน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้กำหนดขนาดตัวอย่าง (sample) จากนั้นดำเนินการโดยการสุ่มตัวอย่างชนิดไม่ทราบโอกาส (non-probability sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการทหารบก จำนวน 390 นาย โดยเป็นข้าราชการทหารบก

ในพื้นที่จังหวัดยะลา จำนวน 129 นาย ในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 155 นาย และในจังหวัดปัตตานี จำนวน 106 นาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากข้าราชการทหารที่เป็นประชากรเป้าหมาย โดยแบบสอบถามจำแนกเป็น 5 ตอน คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ข้อมูลความพร้อมในการปฏิบัติงาน (3) ข้อมูลความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ (4) ข้อมูลความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน และ (5) ข้อมูลคุณภาพชีวิตของทหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยครั้งนี้ได้นำตัวแปรเข้าตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติพรรณนาเพื่อดูค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความน่าเชื่อถือได้ของตัวแปร (reliability analysis) ซึ่งจะนำทั้ง 4 ตัวแปรไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแต่ละรายการแต่ละมาตรวัด โดยหาค่าครอนบาค อัลฟา (Cronbach's alpha) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .00-1.00 ค่าครอนบาค อัลฟา ยิ่งสูงแสดงว่ามาตรวัดที่สร้างมีความเชื่อถือได้มาก โดยถือว่าค่าอัลฟา อยู่ระหว่าง .500-.650 มีความเชื่อถือได้ปานกลาง ค่าอัลฟา .700 ขึ้นไป มีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง และค่าอัลฟา ต่ำกว่าระดับ 5.000 ถือได้ว่ามีความเชื่อถือได้น้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบมาตรวัดที่ได้สร้างขึ้นโดยการทดลองใช้ (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 50 ราย แล้วนำมาประเมินความเชื่อถือได้ของมาตรวัด โดยตัดข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักน้อยกว่า .500 ออกไป โดยผลการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้พบว่า (1) คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีจำนวนข้อคำถาม 31 รายการ ค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) เท่ากับ .6406 (2) ความพร้อมในการปฏิบัติงาน มีจำนวนข้อคำถาม 21 รายการ ค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดอยู่

ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) เท่ากับ .8511 (3) ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีจำนวนข้อคำถาม 21 รายการ ค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) เท่ากับ .8311 และ (4) ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ มีจำนวนข้อคำถาม 20 รายการ ค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) เท่ากับ .7532

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงชั้น (hierarchical regression analysis) เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (path analysis)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อด้านความพร้อมในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพบกในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การอภิปรายผลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อด้านความพร้อมในการปฏิบัติงานพบว่า มีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลในหลายด้าน ซึ่งความพร้อมในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากถ้ามีความพร้อมในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จะก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของทหารที่ดีมากขึ้น โดยให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการสร้างความพร้อมและขีดความสามารถเพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความพร้อมในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบหลายด้าน ประกอบไปด้วยการฝึกอบรม เพราะการฝึกอบรมจะสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ และเป็นการเน้นย้ำ การปฏิบัติงานของกำลังพลให้

หมั่นทบทวนและเข้าใจการปฏิบัติงานตามกรอบยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยครอบคลุมในทุกมิติ

นอกจากนี้องค์ประกอบอีกด้านคือ ความรู้ความสามารถก็มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างคุณภาพชีวิตของทหารให้ดียิ่งขึ้น เพราะการที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถที่ดีจะสามารถลดความเสี่ยง ลดปัญหาในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความรู้ความสามารถมีความสำคัญมาก ยังอาจจะสามารถถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ในหน่วยงานเดียวกันได้อย่างดี การได้มาซึ่งความรู้ความสามารถจึงถือว่ามีความสำคัญในการปฏิบัติงานภายใต้สภาวะการขัดแย้งที่รุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในส่วนสุดท้าย ความพร้อมในการปฏิบัติงานยังให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากการมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ เพียงพอ และทันเวลา นั้นเป็นสิ่งที่จะช่วยให้องค์ทัพมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสามารถรองรับภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติการทางทหารหรือการพัฒนาประเทศ ช่วยลดความเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะแวดล้อมที่มีความซับซ้อนและไม่แน่นอนสูงอย่างในปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ความสามารถของกำลังพลซึ่งการจัดการสารสนเทศที่ดีมีประสิทธิภาพได้นั้น คนหรือกำลังพล ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ส่งผลต่อความสำเร็จในกองทัพซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์มีผลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหาร โดยผ่านความพร้อมในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์และความพร้อมในการปฏิบัติงานส่งผลทางตรงต่อความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ความพร้อมในการปฏิบัติงาน ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารในการปฏิบัติงานในสามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร เนื่องจากการปฏิบัติงานของทหารมาด้วยหน้าที่ ความรับผิดชอบและอุดมการณ์ ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ การนำสันติสุขกลับคืนมาสู่พื้นที่ ด้วยจิตใจและภาระหน้าที่ของการเป็นทหาร ที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยต่อประชาชน ทั้งชายไทย พุทธ และชาวไทยมุสลิม ตลอดจนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ตลอดจนมีการปรับปรุงแบบการบริหารเพื่อใช้ในการปฏิบัติโดยให้ส่วนราชการปกติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ปฏิบัติงานร่วมกันได้ตามนโยบายของรัฐบาลให้เป็นการปฏิบัติงานในรูปแบบของคณะกรรมการขับเคลื่อน เพื่อเป็นการปรับปรุงแบบการบูรณาการจากเดิมซึ่งเป็นการคิดแบบแยกการ แต่รวมการปฏิบัติให้เป็นแบบรวมการทางด้านความคิดและแยกการปฏิบัติโดยเป้าหมายที่ต้องการ คือ ให้การปฏิบัติของแต่ละส่วนสามารถสนับสนุนและเกื้อกูลการปฏิบัติซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบของกองกำลังผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร เช่นการปฏิบัติงานทางด้านการข่าวจะมีการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานในด้านความเสี่ยงให้มีความมั่นคงในทางที่ดีขึ้น

จากการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานขึ้นอยู่กับความพร้อมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การฝึกอบรม ความรู้ความสามารถ เทคโนโลยีสารสนเทศ และความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ ประกอบด้วย ความก้าวหน้า ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน การสื่อสาร การจัดการความเสี่ยง ซึ่งการอภิปรายผล พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานขึ้นอยู่กับความพร้อมในการปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งสามารถส่งผลโดยตรงต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานโดยตรงรวมตลอดจนการมีสุขภาพจิต

สุขภาพการที่ถึงพร้อมสมบูรณ์ สำหรับความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ และความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เนื่องจากการกิจและอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานของทหารเป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งมีอยู่ในจิตใจของทหารที่จะต้องเสียสละ เพื่อปกป้องประเทศชาติให้อยู่รอดปลอดภัย จากภัยคุกคามต่างๆ ทหารบางคนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นขอปฏิบัติหน้าที่ต่อเมื่อครบวงจรที่จะต้องกลับหน่วย เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นการปฏิบัติแบบต่อเนื่อง ต้องพบปะทำความเข้าใจกับประชาชนบางครั้งเป็นการทำงานแบบปฏิบัติการจิตวิทยา ต้องเข้าใจ เข้าถึงประชาชนในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน ปลุกฝังอุดมการณ์ ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งเสริมสร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ ตลอดจนส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการวิเคราะห์พบว่า ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับความพร้อมในการทำงาน ประกอบด้วย การฝึกอบรม ความรู้ความสามารถ เทคโนโลยีสารสนเทศ และความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ ประกอบด้วย ความก้าวหน้า ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์ การอภิปรายผลพบว่า ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับความพร้อมในการปฏิบัติงาน หากมีความพร้อม ความน่าจะเป็นที่จะเกิดการสูญเสียมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย ซึ่งหากเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเตรียมความพร้อมจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูญเสีย ดังนั้น การเตรียมความพร้อมที่ดีจะทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สำหรับความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ เป็นผลจากการเดินทางไปตรวจเยี่ยมและติดตามความคืบหน้า การปฏิบัติการกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ซึ่งเป็นขวัญและกำลังใจให้กับกำลังพล ตลอดจนมีการมอบของขวัญปีใหม่แก่กำลังพลของทุกหน่วยและการให้อวาทแก่กำลังพลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยได้มีการกล่าวขอบคุณกำลังพลที่ได้เสียสละกำลังกาย กำลังใจ รวมทั้งเลือดเนื้อในการปฏิบัติหน้าที่จนเป็นผลให้การปฏิบัติงาน

มีความก้าวหน้าขึ้น ทำให้กำลังพลมีกำลังใจ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้ลดความเสี่ยงจากการสูญเสียในการปฏิบัติงาน

จากการวิเคราะห์พบว่า ความพร้อมในการปฏิบัติงานประกอบด้วย การฝึกอบรม ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนำมาใช้ในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 6 คือ (1) การเสริมสร้างความเข้าใจ (2) การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแทรกซ้อน (4) การดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน (5) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ (6) การมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน ซึ่งกำลังพลได้นำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับ ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ ประกอบด้วย ความก้าวหน้า ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์ โดยผู้บังคับบัญชาชั้นสูงได้เดินทางไปตรวจเยี่ยม รวมทั้งพบปะทำความเข้าใจและให้กำลังใจกับกำลังพล รวมทั้งการเสริมสร้างประสิทธิภาพของกำลังประเภทต่างๆ ให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เช่น กำลังพลนายทหารชั้นประทวนที่เป็นส่วนหนึ่งของกำลังทหารพราน อาจพิจารณาบรรจุจากอาสาสมัครทหารพราน ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเยี่ยมเพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานต่อไป และมีการประเมินการปฏิบัติงานสำหรับผู้มีความสามารถให้ได้ผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์อย่าง

เหมาะสมในการปฏิบัติงาน การอภิปรายผลพบว่า ความพร้อมในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับ ความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยง ซึ่งได้ให้หน่วยจัดให้มีช่องทางเพื่อรับทราบของคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยจะทำให้ผู้บังคับบัญชารับทราบปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ เช่น ในด้านความก้าวหน้า ผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. กองทัพบกควรให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การจัดหาอุปกรณ์กล้องเฝ้าตรวจในเขตชุมชนเมือง เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการก่อเหตุ การหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย
2. รัฐบาลควรพิจารณาเรื่องสิทธิประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการพิจารณายกเว้นภาษีเงินได้ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2551). *การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. (2554). *แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรประจำปี 2555-2557*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.
- บตี ตรีสุนทร. (2551). *ต้นทุนเวลา VS ประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร* ประชาชาติธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2551, จาก <http://www.groupjobb.com/news/read.asp?nNo=0000001>
- มนตรี แย้มกสิการ. (2552). *ความหมายของการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). *“การจงใจและการเสริมแรง” พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

- เรณู ทวีวัฒนโสภณ. (2547). *ภาวะผู้นำและการพัฒนานักบริหาร*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2553, จาก <http://www.thaihrhub.com/index.php/archives/research-view/research-202/>
- วัชร ฤทธาคนี. (2545, สิงหาคม 4-15). ปัญหาภาคใต้: รากเหง้ากำเนิดเป็นเพียงความคับแค้นใจเท่านั้น. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*, 43(11), 32-33.
- ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย. (2549). *ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. (2552). *สถานการณ์ใหม่ชายแดนใต้: ความเสี่ยงในการถูกรุกกลับทางการทหารและตริ่งกำลังในทางการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2552, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/288>
- สันติ อุณหกรวงศ์. (2548, พฤศจิกายน 18). ทฤษฎีสมคบคิดใน 3 จังหวัดภาคใต้. *กรุงเทพธุรกิจ*.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2550). *บูรณาการงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Baron, R. A., & Jerald, G. (1990). *Behavior in Organization*. Boston: Allyn and Bacon.
- Castro, C. (2005). *Building battle mind. U.S. Army Medical Research and Materiel Command*. Retrieved November 11, 2009, from https://Safety.army.mil/Portals/multimedia/docs/magazines/countermeasure/2005_issues/emaug2005.doc
- Chaisson, J. P. (2005). *Leav it there!*. Retrieved November 11, 2009, from https://Safety.army.mil/Portals/multimedia/docs/magazines/contermeasure/2005_issues/emaug2005.doc
- Cox, T., & Cox, X. (1993). Psychosocial and organizational hazards at work. *European Occupational Health Series, 5*. Copenhagen: WHO Regional Office (Europe).
- Delamotte, Y., & Takezawa, I. (1984). *Quality of work life in international perspective*. Switzerland: International Labour Organization.
- Dorfman, M. S. (2008). *Introduction to Risk Management and Insurance* (9th ed.). North Carolina: Prentice Hall.
- Finegoal, D., & Spreitzer, G. M. (2002). Age Effects on the predictors. *Organizational Behavior*, 23(5), 655-674.
- Hauber, R. (2009). *Safety officer 42nd infantry division. A cure for negligent discharges?*. Retrieved November 11, 2009, from https://Safety.army.mil/Portals/multimedia/docs/magazines/contermeasure/2005_issues/emaug2005.doc
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational Administration Theory Research and Practice*. Boston: McGraw-Hill.
- Locke, E. A. (1976). The Nature and cause of job satisfaction. In M. D. Dunnette (Ed), *Organization Psychology* (pp. 1297-1350). CG: Rand McNally.
- Nadler, D. A., & Lawler, E. E. (1983). Quality of work life: Perceptions and direction. *Organizational Dynamics*, 11(3), 20-30.

- Shelley, J. (2009). *What were they thinking?* Retrieved November 11, 2009, from https://Safety.army.mil/Portals/multimedia/docs/magazines/contermeasure/2005_issues/emaug2005.doc
- Sirgy, M. J., Efraty, D., Seigel, P., & Lee, D. (2001). A New Measure of Quality of Work Life (QWL) Based on Need Satisfaction and Spillover Theory. *Social Indicators Research*, 55, 241-302.
- Vote. (2555). รัฐ-ใจร บงการจุดไฟได้วัดใจประยุทธ์ แลกหมัด. นิตยสาร คนมีสีรายปักษ์ วิจารณ์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 163 หน้า 12-13 ปักษ์แรก สิงหาคม 2555.
- Walton, R. E. (1974). QWL indicators-Prospects and problems. *Measuring the Quality of Working Life*, 2(15), 57-70.

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองชะอำ
Affecting Factors of Tourism Resources Managerial capabilities
of Chaam town Municipality

ภูซังค์ แยมพรบุรี

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ (2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ การศึกษาครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการศึกษา ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว คณะศึกษาดูงาน และบุคคลอื่น ๆ จำนวน 150 คน ผลการศึกษพบว่า (1) ความสามารถ การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองชะอำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ มีความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ.05 จำแนกตาม ลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำสำคัญ: การจัดการ, ทรัพยากรการท่องเที่ยว, ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

This research aimed (1) to study levels of managerial capabilities of tourism resources management (2) to study the effectiveness of affecting factors on tourism resources management in case of respondents demographic factors. This study was survey research. The populations were government officer entrepreneurs and tourists at numbers of 150 men. Random by means of accidental sampling. The findings were as follows; (1) The managerial capabilities of tourism resources management was high level (2) There were a statistical differences among respondents demographics factors toward the affecting factors of managerial capabilities of tourism resources at .05 statistical levels.

Keywords: Management, Tourism Resources, Effectiveness

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้เป็นตัวเงินให้กับประเทศชาติและประชาชนในระดับ เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวย่อมจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการซึ่งจะเกิดการใช้จ่ายทำให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้ ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานในการรองรับ และการจัดการอย่างเป็นระบบจึงส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และเศรษฐกิจเสียหาย ในหลายประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้เกิดแนวคิดการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่มุ่งเน้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการที่เปลี่ยนจากสังคมที่มุ่งเน้นบริโภคนิยมเข้าสู่สังคมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ที่จะนำการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืน ฉะนั้นหากประเทศใดสามารถกำหนดมาตรการในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้มีคุณภาพก็สามารถนำการพัฒนาการท่องเที่ยวมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อทิศทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างใดก็ตามถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญ หากแต่ผลกระทบของการท่องเที่ยวมิได้มีแต่เฉพาะด้านบวกเท่านั้นแต่ยังมีผลกระทบด้านลบ การพัฒนาและขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว การตัดทอนเอาผลประโยชน์จากทรัพยากรให้ได้มากที่สุด โดยขาดการพิจารณาถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงขาดการวางแผนและการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีระบบในทิศทางที่ถูกต้อง ดังจะเห็นได้จากความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหามลภาวะ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอาชญากรรม และการบุกรุกทำลายแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล ทั้งยังมีบทบาทและเป็นกลยุทธ์สำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ส่งเสริม

และสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีศักยภาพทางทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสามารถนำมาทดแทนการถดถอยของภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมสาขาอื่น ๆ ทำให้รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาสาขาธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องให้กระจายทั่วทุกพื้นที่ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายของรัฐบาลฯ พณฯ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ได้มีนโยบายทางด้านการท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (การแถลงนโยบายรัฐบาล วันที่ 20 ส.ค. 54) โดยมุ่งเน้นในเรื่องของ (1) เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูผ่านหลักของการท่องเที่ยวภูมิภาค ทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมถึง การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในด้านการท่องเที่ยว (2) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยว ทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ ยกกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุม สัมมนา การแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย (3) เร่งพัฒนา บุธนะ พันธ์พุมรดกและทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมือง นอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้าง

แหล่งจ่ายจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง (4) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และให้ชุมชนมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว (5) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

การพัฒนาการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนเหรียญสองด้าน ด้านหนึ่งสามารถสร้างความเจริญ และการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ชุมชน แต่อีกด้านหนึ่งก็ส่งผลกระทบต่อสถานะสังคม วัฒนธรรมของชุมชนได้เช่นกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองด้าน จึงได้มีแนวคิดในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยว ในแต่ละพื้นที่ให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด โดยไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ และให้ชุมชนเจ้าของท้องถิ่นและพหุภาคี ร่วมกันค้นหาความโดดเด่น ความน่าสนใจ ความสวยงาม และนำเสนอสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเข้าไปประกอบ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จากแนวคิดการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังกล่าว แหล่งท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ในประเทศไทย อาจได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในท้องถิ่นและการท่องเที่ยว ตามแนวคิดดังกล่าวจะไม่กระทบต่อระบบนิเวศของท้องถิ่น รวมไปถึงสถานะสังคม วัฒนธรรม ของชุมชนชนบทไทย เทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปใช้บริการทั้งด้านการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ และการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม

จากการที่ผู้ศึกษาเป็นชาวจังหวัดเพชรบุรี และได้อาศัยอยู่ที่อำเภอชะอำเป็นระยะเวลา นับ 10 ปี ได้เห็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลชะอำเป็นระยะ โดยเฉพาะชายหาดชะอำ ซึ่งมีชื่อเสียงว่ามีหาดทรายขาวทอดยาวเป็นระยะทางหลายกิโลเมตร เป็นที่พักผ่อนของชาวไทยและต่างประเทศ ประกอบกับทางเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2550 – 2555 ในด้านการท่องเที่ยว มีเป้าประสงค์ที่จะเพิ่มรายได้ จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไว้ร้อยละ 10 ต่อปี จึงคำนึงถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวและความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวให้บรรลุเป้าหมาย นั่นคือ การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ของเทศบาลเมืองชะอำ จากความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นของการท่องเที่ยว จึงทำให้มีการวิจัย เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ของเทศบาลเมืองชะอำ ซึ่งจะมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษารัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา เพื่อ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้กับเทศบาลเมืองชะอำและหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองชะอำ
2. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ ทศนคติ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

พาน มีเตอร์ และพาน ฮอร์น (Donald S. Van Meter & Van Horn, 1975 อ้างอิงจาก เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2551: 50) ได้นิยามความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การกระทำโดยคน หรือกลุ่มของภาครัฐและเอกชนที่มุ่งเน้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ตามการตัดสินใจของนโยบายก่อนหน้านี้ การกระทำนี้มีทั้งความพยายามครั้งเดียวที่จะแปลงการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ และความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่หรือทีละน้อยตามที่กำหนดไว้ใน การตัดสินใจของนโยบาย ในขณะที่ เกรอร์ตัน (Gerston, 1983; อ้างอิงจาก ขวัญชัย สัจสันตินุกุล, 2543: 12) อธิบายไว้ว่า นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย ค่านิยมและความสัมพันธ์ใหม่ๆ ของบรรดาผู้มีอำนาจซึ่งเกิดจากการที่พวกเขาประสบวิกฤติและการเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ แต่ว่านโยบายในตัวเองไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ นโยบายเป็นเพียงตัวกำหนดทิศทาง การเปลี่ยนแปลงเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ นโยบายเกิดผลขึ้นมาจริง หน่วยงานของรัฐบาลก็ต้องแปลงนโยบาย เช่น แปลงกฎหมายและแผนงานไปสู่การปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นสิ่งที่แสดงกระบวนการเปลี่ยนแปลงแผนต่างๆ ในทางปฏิบัติไปสู่ความเป็นจริงเมื่อมองเผินๆ แล้ว อาจเข้าใจว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยอัตโนมัติ โดยรัฐบาลและผู้กำหนดนโยบายสามารถสั่งการได้ แต่ความจริงนั้นก็ยังมีช่องว่างระหว่างกฎหมาย หรือระเบียบกับการปฏิบัติจริงอยู่เสมอ

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2551) ให้ความเห็นว่า นโยบายสาธารณะยังหมายความรวมถึงการเลือกไม่ทำ ซึ่งมีผลตรงกันข้าม คือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงด้วยเพียงแต่การเลือกไม่ทำอาจสังเกตได้ยาก เพราะไม่ได้ปรากฏในกระบวนการนโยบาย นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมองกันว่านโยบายสาธารณะไม่ใช่ นโยบายของรัฐบาลอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงนโยบายของภาคสังคมและบทบาท

ของภาคสังคมด้วย กล่าวโดยสรุปแล้ว นโยบายสาธารณะหมายถึง สิ่งที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมสำหรับแก้ไขปัญหาหรือสนองตอบความต้องการของสังคมหรือประชาชนโดยรวม ดังที่ D.A. Mazmanian and P.A. Sabatier (1989) ได้ให้ความเห็นว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การตัดสินใจกำหนดนโยบายที่ได้กระทำไว้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย คำพิพากษาของศาล คำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ โดยมีกระบวนการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ คือ การพิจารณาผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย การยินยอมปฏิบัติตามของผู้เกี่ยวข้อง และการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบาย และหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ศุภชัย ยาวะประภา (2545) ให้ความเห็นว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง “แนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมที่ผ่านมาในอดีต กิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และกิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต” ซึ่งในทางปฏิบัติคือทางเลือกรัฐบาลได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา บรรเทาปัญหา และ/หรือป้องกันปัญหาต่างๆ ตามภาระหน้าที่ของรัฐบาล สำหรับกิจกรรมของรัฐเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อสาธารณะชน รวมทั้งยังหมายถึงกิจกรรมที่ดำเนินการหรือควบคุมการดำเนินการโดยองค์การของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับ W. Williams (1971) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า หมายถึงความสามารถขององค์การในการรวบรวมทรัพยากรทางการบริหารในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งต้องมีการจัดหา/เตรียมวิธีการทั้งหลายเพื่อจะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายสำเร็จลุล่วง โดยต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ จนสามารถดำเนินการได้สำเร็จ ดังเช่น Pressman and Wildavsky (1973) ได้นิยามการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า หมายถึง ระดับการเกิดขึ้นของผลนโยบายที่คาดคะเนไว้ และการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจได้รับการมองว่าเป็นกระบวนการของการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่

กำหนดไว้กับปฏิบัติการทั้งหลายที่มุ่งไปสู่การกระทำให้บรรลุผล การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความสามารถที่จะจัดการและประสานสิ่งที่จะเกิดขึ้นภายหลังในลักษณะที่เป็นลูกโซ่เชิงสาเหตุและผล ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา

กล่าวโดยสรุปแล้ว นโยบายเป็นเรื่องของการเลือกดำเนินการต่อประเด็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ ความต้องการพัฒนา การปฏิบัติภารกิจหน้าที่ หรือการเตรียมการสำหรับอนาคต คำว่านโยบายจึงเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา การดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ และ/หรือเลือกแนวทางดำเนินการ การตัดสินใจ ส่วนการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นเรื่องของการแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายซึ่งอาจเป็นกฎหมายหรือคำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีให้เป็นแนวทาง แผนงาน งาน โครงการ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนด การออกแบบองค์การ เป็นต้น

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์การ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539: 148-149) ได้ให้ความหมายของ “การจัดองค์การ” หมายถึง กระบวนการที่กำหนด กฎ ระเบียบ แบบแผน โครงสร้างที่มีระบบ ที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องจัดกำลังคนและทรัพยากรให้เหมาะสม เพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ลักษณะของการจัดองค์การ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การจัดองค์การแบบกว้าง และการจัดองค์การแบบแคบ โดยแบ่งรูปแบบโครงสร้างองค์การออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

1. โครงสร้างแนวดิ่ง (The vertical organization): โดยการจัดโครงสร้างแนวดิ่ง มีกิจกรรมแบ่งงานออกเป็น ส่วน โดยนำกิจกรรมต่างๆ มาประสานหรือเชื่อมโยงกัน โดยยึดองค์ประกอบ 5 ประการ คือ สายการบังคับบัญชา

(Chain of command) การมอบหมายอำนาจหน้าที่ (Delegation of Authority) การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ (Centralization decentralization) ขนาดการจัดองค์การ (Span of Management) ฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายให้คำปรึกษา (Line and Staff)

2. โครงสร้างแนวนอน (Horizontal organization): โครงสร้างแนวนอน มีการเชื่อมโยงงานในลักษณะลำดับชั้น (Hierarchy) แต่การประสานงานในแต่ละระดับที่ต้องการเชื่อมโยงกันต้องประสานในแนวนอน มี 2 ส่วน คือ การจัดแผนก (Departmentation) การประสานในแนวนอน (Horizontal co-ordination)

Luther H. Gulick และ Lyndall Urwick (อ้างอิงจาก วรเดช จันทรศร, 2551: 244) ได้ร่วมกันเป็นบรรณาธิการหนังสือชื่อ “Papers on the Science of Administration” ได้กล่าวถึงหลักการประสานโดยสร้างกลไกการควบคุมภายในองค์การ รายละเอียดดังนี้

1. หลักการจัดโครงสร้างอำนาจภายในองค์การ มีดังนี้ (1) หลักขอบข่ายการควบคุม (Span of control) จำนวนลูกน้องที่หัวหน้าสามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึงมีอยู่จำกัด เพราะโดยธรรมชาติหัวหน้ามีความสามารถควบคุมดูแลลูกน้องได้เพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น (2) หลักเอกภาพการควบคุม (Unit of command) องค์การที่ดีต้องสามารถสร้างโครงสร้างอำนาจภายในองค์การในลักษณะที่หัวหน้าฝ่ายบริหารควบคุมและประสานงานต่างๆ แต่เพียงผู้เดียว เพราะจะทำให้องค์การมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อเมื่อลูกน้องในองค์การขึ้นตรงต่อหัวหน้าเพียงคนเดียว (3) หลักการจัดหมวดหมู่ กรม กอง ภายในองค์การต้องคำนึงถึงหลักความกลมกลืน (Principle of homogeneity) คือจัดคนและงานที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน เพื่อจะได้คนที่มีความสามารถเชี่ยวชาญ ด้านใดด้านหนึ่งร่วมกันทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Technical efficiency)

2. หลักเกี่ยวกับหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีดังนี้ (1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมายขององค์การว่าควรทำงานเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และจะดำเนินการอย่างไร (2) การจัดองค์การ

(Organizing) หมายถึง การจัดตั้งโครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการภายในองค์กร เพื่อประสานงานหน่วยงานย่อยต่างๆ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ (3) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การที่หัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่ต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา โดยพยายามนำเอาการตัดสินใจดังกล่าวมาเปลี่ยนเป็นคำสั่งและคำแนะนำ นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงการที่หัวหน้าฝ่ายบริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำขององค์กร (4) การบรรจุ (Staff) หมายถึง หน้าที่ด้านบริหารงานบุคคลเพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และจัดเตรียมบรรยากาศในการทำงานที่ดีได้ (5) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง หน้าที่สำคัญต่างๆ ในการประสานส่วนต่างๆ ของงานให้เข้าด้วยกันอย่างดี (6) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานความเคลื่อนไหวต่างๆ ในองค์กรให้ทุกฝ่ายทราบ ทั้งนี้อาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น การวิจัยและการตรวจสอบ (7) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ ในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินและการบัญชี

3. หลักการประสานงานหน่วยงานย่อย ซึ่งการแบ่งงานกันทำภายในองค์กรทำให้เกิดหน่วยทำงานย่อย (Work units) จำนวนมาก ซึ่ง Gulick ได้เสนอหลักการจัดองค์การเพื่อจัดระบบประสานงานระหว่างหน่วยงานย่อยๆ เหล่านี้ 4 หลักด้วยกัน ดังนี้ (1) หลักการจัดองค์การตามวัตถุประสงค์ (Purpose) หมายถึง องค์การที่ประกอบด้วยสมาชิกที่ทำงานต่างประเภทมักมารวมกันภายในองค์กรเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันเสนอบริการสาธารณะบางอย่างโดยเฉพาะ (2) หลักการจัดองค์การตามกระบวนการ (Process) หมายถึง การรวมเอาคนที่มีอาชีพเดียวกันและมีความเชี่ยวชาญพิเศษเหมือนกันเข้ามารวมอยู่ในองค์กรเดียวกัน การจัดการตามกระบวนการนี้ เรียกชื่อหนึ่งว่าเป็นการจัดการองค์การตามแนวนอน (Horizontal) (3) หลักการจัดองค์การตามลูกค้า (Clientele) และสิ่งของ (Material) องค์การตามลูกค้า หมายถึง องค์การที่จัดตั้งขึ้นโดยรวมเอาเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายซึ่งทำหน้าที่ติดต่อหรือให้บริการต่อลูกค้าเฉพาะ

กลุ่ม (4) หลักการจัดองค์การตามสถานที่ (Place) หมายถึง การจัดตั้งองค์การโดยรวบรวมนำเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายที่ให้บริการต่างๆ ต่อชุมชนในเขตหนึ่งเข้าด้วยกันในองค์กรเดียวกัน

แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชม ประโยชน์มากมายจากทรัพยากรการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การสร้างจิตสำนึก รวมถึงการมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545: 19-22) (1) อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) หมายถึง ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ดั้งเดิมอย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างประหยัดให้คุ้มค่า โดยคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่าคุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (2) ลดการบริโภค ใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดการก่อของเสีย (Reducing over - consumption and waste) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้อง จัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน ใช้ทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก เช่น สิ่งก่อสร้างที่ใช้ไม้จากธรรมชาติ หากลดการใช้ไม้ลง โดยใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติคล้ายไม้สร้างเสริมประกอบ จะเป็นการช่วยลดการตัดไม้ลงได้ เป็นต้น (3) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Maintain diversity) ผู้รับผิดชอบ

การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยวโดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำตก อาจเพิ่มกิจกรรมการดูนก การปีนหน้าผา หรือหมู่บ้านวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีอาจเพิ่มกิจกรรมการนั่งเกวียนเทียมวัวหรือควาย เป็นต้น (4) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำงานตามแผนที่วางไว้ จะต้องประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวกับแผนกลยุทธ์การพัฒนาชาติ แผนพัฒนาของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว (5) ต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่นนั้น (6) การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมทำงานท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรร่วมโดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหา เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพ

ของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (7) ประชุมปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ประชุมปรึกษาทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาด โดยจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดการขัดแย้งในผลประโยชน์ที่ต่างกัน เช่น การใช้ที่สาธารณะประโยชน์ การใช้น้ำดื่มเพื่อบริโภคจากแหล่งเดียวกัน การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น (8) การพัฒนาบุคลากร (Training staff) การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ ให้ความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว (9) จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (Marketing tourism responsibly) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขายให้พร้อมเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาด การท่องเที่ยวที่เป็นเอกสารแผ่นพับ หนังสือคู่มือวิดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น (10) ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย (Undertaking research) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามจากผู้ใช้บริการโดยตรง จากใบประเมินผล หรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความประทับใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

ประชากร ได้แก่ บุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว และบุคคลอื่นๆ เช่น ชาวบ้าน นักศึกษา ฝึกงาน เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยการสุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) และแจกแบบสอบถามโดยจัดเป็น 2 กลุ่ม เพื่อให้ครอบคลุมประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ เป็นเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายบริหาร เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปฏิบัติการ และบุคคลอื่นๆ เช่น นักศึกษาฝึกงานจำนวน 61 ชุด/คนโดยเก็บแบบสอบถามได้เต็มจำนวน

กลุ่มที่ 2 ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว คณะศึกษาดูงาน และบุคคลอื่นๆ เช่น ชาวบ้าน เป็นต้น จำนวน 100 ชุด/คน โดยเก็บแบบสอบถามได้จำนวนทั้งสิ้น 89 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอันมีลักษณะคำถามปลายปิดชนิดตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วน (Rating scale) 5 ระดับ (มากที่สุด/มาก/ปานกลาง/น้อย/น้อยที่สุด) ตามแบบของ Likert Scale และคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ลักษณะของเครื่องมือหรือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ดังนี้ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้สุทธิต่อเดือน และสถานะภาพของประชากร (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษาจากเอกสาร วิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และบทความต่าง ๆ

เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (2) สร้างแบบสอบถาม โดยแยกแบบสอบถามเป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยตามกรอบแนวคิดการวิจัยให้ครอบคลุมทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (3) นำแบบสอบถามที่เสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แก้ไข เพื่อตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมด้านภาษา (4) นำแบบสอบถามแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ ทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน (5) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ทำการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามสูตรของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเฉลี่ยที่ระดับ .85 (6) นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 161 ชุด/คน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีแนวทางการวิเคราะห์ มีดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545) (1) ใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (2) ใช้การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และ (3) การเปรียบเทียบความแตกต่าง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of variance: ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ในการทดสอบสมมติฐานหลักข้อที่ 1-2 โดยการทดสอบตัวแปรอิสระที่เป็นอิสระกัน ถ้ามีจำนวน 2 กลุ่ม ใช้วิธีการทดสอบ T - test สำหรับการทดสอบตัวแปรอิสระที่เป็นอิสระกัน และมีจำนวนมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้วิธีการทดสอบ F - test และทดสอบกับตัวแปรตามที่มีระดับการวัดแบบมาตราอันตรภาค (Interval scale) หากพบว่ามีความแตกต่างจะใช้การทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD เพื่อพิจารณาว่ามีตัวแปรคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในแต่ละด้านโดยพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ดังนี้ (1) ด้านนโยบายการบริหารและแนวทางดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายบุคคล พบว่า จำนวน 25 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 50.0) รองลงมา คือ จำนวน 16 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 32.0) จำนวน 7 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 14.0) จำนวน 2 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 4.0) ตามลำดับ (2) ด้านความเพียงพอด้านทรัพยากรสนับสนุนการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายบุคคล พบว่า จำนวน 23 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 46.0) รองลงมา คือ จำนวน 18 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 36.0) จำนวน 7 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 14.0) จำนวน 2 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 4.0) ตามลำดับ (3) ด้านระบบการให้บริการสาธารณะขององค์กร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายบุคคล พบว่า จำนวน 26 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 52.0) รองลงมา คือ จำนวน 17 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 34.0) จำนวน 5 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 10.0) จำนวน 2 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 4.0) ตามลำดับ (4) ด้านความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายบุคคล พบว่า จำนวน 26 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 52.0) รองลงมา คือ จำนวน 18 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 36.0) จำนวน 4 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 8.0) จำนวน 2 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 4.0) ตามลำดับ (5) ด้านพฤติกรรมของพนักงานและวัฒนธรรมขององค์กร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) เมื่อ

พิจารณาความคิดเห็นเป็นรายบุคคล พบว่า จำนวน 20 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 40.0) และจำนวน 20 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 40.0) รองลงมา คือ จำนวน 5 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 10.0) จำนวน 4 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 8.0) ตามลำดับ และ (6) ด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงงานของผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.37) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายบุคคล พบว่า จำนวน 20 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 40.0) รองลงมา คือ จำนวน 19 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 38.0) จำนวน 5 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 10.0) จำนวน 4 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 8.0) จำนวน 2 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.0) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวพบว่า (1) ด้านนโยบายการบริหารและแนวทางดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) รองลงมา คือ (2) ด้านความเพียงพอด้านทรัพยากรสนับสนุนการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) (3) ด้านระบบการให้บริการสาธารณะขององค์กร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) (4) ด้านความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) (5) ด้านพฤติกรรมของพนักงานและวัฒนธรรมขององค์กร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) และ (6) ด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงงานของผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.37) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการที่สนใจด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติมักจะกล่าวถึงแนวคิดในการพิจารณาความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ในหลายแนวทาง Kerr, 1976 (อ้างใน ขวัญชัย สัจสันตินุกุล, 2543: 27-29) ให้มีแนวคิดไว้ว่านโยบายเปรียบเทียบกับสมมติฐาน หรือข้อสมมุติฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่เป็นเงื่อนไข (Condition) กับส่วนที่เป็นผลตามมา (Action Alpha)

หรือการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ Ingram and Mann (1980) เห็นว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นแนวคิดที่เข้าใจยาก มีลักษณะเป็นนามธรรมสูง สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ หรือมุมมองของคนๆ หนึ่งซึ่งเป็นประมวลผล อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับตัวบุคคล นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับกรอบเวลาและเงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อม ในขณะที่นโยบายถูกประเมินกล่าวคือ นโยบายอย่างหนึ่งซึ่งเคยถูกมองว่าประสบความสำเร็จ แต่เมื่อเวลาหรือเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปนโยบายนั้นอาจถูกมองว่าเป็นนโยบายที่ล้มเหลวก็ได้ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องพิจารณาในการตัดสินใจความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย นโยบายที่ถูกมองว่าล้มเหลวอาจจะช่วยเอื้อประโยชน์ให้กับนโยบายอื่นที่มีความสำคัญมากกว่ากันก็ได้ และ Williams, 1982: 100) มีความเห็นว่า ความล้มเหลวในอีกลักษณะหนึ่งที่จะเกิดขึ้นได้นั้น คือความล้มเหลวในการกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติงาน (Specification Failure) รายละเอียดในการปฏิบัติงานเป็นตัวเชื่อมระหว่างแผนงานนโยบายกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะบอกให้ผู้ปฏิบัติรู้ว่าจะต้องปฏิบัติอะไรบ้าง ปฏิบัติอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างที่ได้รับการคาดหวังหรือวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดได้แน่นอนมีอะไรบ้าง หากคำถามเหล่านี้มีรายละเอียดไม่ชัดเจนก็ถือว่าเป็นความล้มเหลวอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติของ J.L. Pressman and A. Wildavsky, 1973 ; C.C. Hood, 1976 (อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชธน, 2549: 221-226) ที่ว่าปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างสมบูรณ์ไม่เกิดปัญหาค้นได้ในทางปฏิบัติ ในที่นี้การนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงหมายถึงแนวความคิดที่สมบูรณ์สำหรับใช้ในการวิเคราะห์นโยบาย โดยแนวความคิดที่สมบูรณ์นี้ไม่จำเป็นต้องสัมฤทธิ์ผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างไรก็ดี การนำนโยบายไปปฏิบัติที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ เช่น การยอมรับโดยสิ้นเชิงหรือไม่มีคำถาม/ข้อสงสัยของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ การติดตามควบคุมอย่างเต็มที่ เป็นต้น

การบรรลุวัตถุประสงค์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญหลายประการ แต่ในทางปฏิบัติปัจจัยที่ควรที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ และสอดคล้องกับ ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542) แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ (1) ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น (2) ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง (3) ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น และ (4) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทวีศักดิ์ ทิพย์มหงษ์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า (1) จุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดประสงค์หลักแตกต่างกัน คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ต้องการไปท่องเที่ยวพักผ่อน ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องการไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว มี 3 ปัจจัย

ได้แก่ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่ไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่าภัตตาคารร้านอาหารบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีราคาแพง และไม่ทราบข้อมูลบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของการพัฒนาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่าสิ่งที่ควรพัฒนาระดับมากถึงมากที่สุดของนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรีได้แก่ ราคาอาหาร ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา สิ่งที่จะพัฒนาระดับมากถึงมากที่สุดได้แก่ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ระบบจราจร และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และ (5) การทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวพบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีเพียง 3 ตัวแปร ได้แก่ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่จะไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เปิดกว้างต่อสาธารณะในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
2. การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติโดยยังคงรักษาความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด ไม่เน้นความสะดวกของนักท่องเที่ยวมากนักแต่เน้นความเป็นเอกลักษณ์ของธรรมชาติและมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี
3. สร้างกติการ่วมกันระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชนและชุมชนท้องถิ่นในการแสวงหารายได้จากนักท่องเที่ยว โดยไม่หวังผลประโยชน์มากนัก แต่เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันอย่างสร้างสรรค์
4. การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในเขตท่องเที่ยวของภาครัฐ เอกชนและชุมชนท้องถิ่นไม่ควรมุ่งสร้างรายได้มากนัก แต่ควรมีกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวและบุคคลโดยทั่วไป ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่หลงเหลืออยู่ให้คงอยู่สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชัย สัจสันตินกุล. (2543). *แนวคิด ทฤษฎี การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- ทวีศักดิ์ ทิพนมหงษ์. (2544). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (อุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม), สถาบันราชภัฏราชชนรินทร์.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2549). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2551). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: บพิธกรพอมพ์.
- วรเดช จันทรศร. (2551). “การนำนโยบายไปปฏิบัติ”. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผนหน่วยที่ 8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2545). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: วิสัทธิพัฒนาการพิมพ์.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). *สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. (2545). เอกสารการสอนชุดการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

Ingram, H. M., and Mann, D. E. (1980). *Policy failure: An issue deserving analysis. In Why policies succeed or fail.*, eds. H. M.Ingram, D. E. Mann, 11-32. Beverly Hills: Sage.

Mazmanian, D. A., & Sabatier, P. A. (1989). *Implementation and Public Policy with a New Postscript.* Lanham, MD: University Press of America.

Pressman, J. L., & Wildavsky, A. (1973). *Implementation.* Berkeley, CA: University of California Press.

Williams, Herbert W. (1971). *A Dictionary of the Maori Language.* Wellington, New Zealand: A. R. Shearer.

การประเมินประสิทธิภาพกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งในองค์การราชการ:
กรณีศึกษา องค์การราชการแห่งหนึ่ง

Performance Evaluation of Communication Strategies in Coping with Discrepancy
in Organization: A Case Study: A Bureaucratic Organization

พินิตา แก้วจิตคงทอง

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารในการจัดการความขัดแย้งในการประชุมขององค์การราชการแห่งหนึ่ง เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารที่สามารถจัดการความขัดแย้งในการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้ง ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จำนวน 1,284 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานกองต่างๆ ในองค์การราชการแห่งหนึ่ง ประกอบด้วย ข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ข้าราชการระดับชำนาญการ จำนวน 2 คน และข้าราชการระดับอาวุโส จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Content Analysis) โดยการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การบันทึกเหตุการณ์การประชุมโดยเข้าไปสังเกตการณ์ในการประชุม และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมประชุม ผลการศึกษพบว่า (1) กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการความขัดแย้งมีการใช้พฤติกรรมการสื่อสาร 4 กลยุทธ์ ได้แก่ (ก) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพ เช่น การรักษาหน้า การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การให้เกียรติ การควบคุมอารมณ์ (ข) กลยุทธ์การสื่อสารแบบไม่พินิจ เช่น การพูดแบบอ้อมค้อม การใช้คำถ่มถ้อยคำ (ค) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การใช้บุคคลที่สาม การใช้คำพูดตรงๆ การแก้ปัญหา (ง) กลยุทธ์การสื่อสารแบบประนีประนอม เช่น การให้ความร่วมมือ การถกประเด็นในสถานที่ส่วนตัว การหลีกเลี่ยง (2) ประสิทธิภาพของการสื่อสาร คือ การเลือกใช้การสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพ การให้เกียรติ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งการที่ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถลดความขัดแย้งลงได้ โดยสามารถทำให้การดำเนินงานนั้นๆ ยังคงดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ทำให้งานต้องยุติหรือล้มเลิกไป รวมทั้งสามารถที่จะลักษณะสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันไว้ได้นั้น (3) ปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมการสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพ เช่น ความเกรงใจ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านวัฒนธรรม เช่น ภาษาที่ใช้ในที่สื่อสาร ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม เช่น การแสดงความคิดเห็น

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, กลยุทธ์การสื่อสาร, การจัดการความขัดแย้ง

ABSTRACT

The primary purpose of this study was aimed to examine the communication strategies that have been applied to cope with the discrepancy at the meeting for a bureaucratic organization, to investigate the communication strategies that work effectively to cope with the discrepancy, and to explore the dominant factors that have influenced the effectiveness of the communication strategies

in coping with the discrepancy. In present study, the population was 1,284 civil servants from a bureaucratic organization. The sample included a number of civil servants who were subjected to different departments in a bureaucratic organization, consisting of total six persons; three specialists, two specialty civil servants, and one senior civil servant. This paper was a qualitative research and the content analysis was performed. The examination composed of two parts; observation-based recording and interviewing the attendants. The results demonstrated as follows; (1) Communication strategies that have been applied to cope with the discrepancy included the followings (a) communication strategies for maintaining the relationship, for instances, the opportunity exposed to comment, respect each other and emotional control, (b) informal communication strategies, for instances, introductory speech, and asking the suffixed questions, (c) communication strategies for achieving the goal, for instances, the use of the third person, the use of straight words to solve the problems, and lastly, (d) compromising communication strategies, for instances; cooperation, discussion in private place, and avoidance. (2) Communication effectiveness involved the communication strategies applied to restore the good interpersonal relationship, showing respect, and opportunity to comment. Evidently, the use of these strategies showed the reduction in the discrepancy, the activities continued without cancellation or termination while goodwill relationship was retained. (3) Factors that have influenced the effectiveness of the communication strategies in coping with the discrepancy included relationship, for examples, mindfulness of colleagues and supervisors, proper verbal speech, environment and participatory action such as giving comment and opinion.

Keywords: Performance, Communication Strategies, Conflict Management

บทนำ

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติระหว่างบุคคลที่มีเป้าประสงค์และจุดมุ่งหมาย ที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งของบุคคลเกิดขึ้นได้เมื่อเขาต้องทำการตัดสินใจที่จะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่การเลือกนั้นอาจจะเป็นการเต็มใจเลือกหรือจำใจต้องเลือก ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นสถานการณ์ที่การกระทำของฝ่ายหนึ่งไปขัดขวางหรือสกัดกั้นการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งที่จะไม่ให้บรรลุเป้าหมาย หรือการที่บุคคลมีความแตกต่างกัน ในความคิด ทักษะคติ ค่านิยม พื้นฐานการเลี้ยงดู ประสบการณ์ การศึกษา ฯลฯ ซึ่งเมื่อต้องมาติดต่อกัน ทำงานด้วยกัน หรือต้องมาอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน โดยที่ความแตกต่างเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกันหรือไปด้วยกันไม่ได้ จึงมีผลทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันจน

นำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด (พรนพ พุกกะพันธุ์, 2542) และสำหรับองค์การนั้นความขัดแย้งถือเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับทุกชีวิตในองค์กร เพราะสมาชิกในองค์กรมีเป้าหมายหรือความต้องการที่ต่างกัน องค์กรมีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด เป็นแรงผลักดันให้ทุกคนต้องใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ ทำให้องค์กรเกิดความขัดแย้งขึ้น (ประชุม โพธิกุล, 2534) นอกจากนั้นในการบริหารสมัยใหม่ย่อมเพิ่มความขัดแย้งให้เกิดขึ้นเพราะมีการอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกันและกันโอกาสที่บุคลากรในองค์กรจะเกิดความไม่เข้าใจกันหรือไม่ลงรอยกันจึงมีสูงขึ้น (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2551) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะเป็นความขัดแย้งของบุคคล ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความขัดแย้งภายในกลุ่ม หรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม และความขัดแย้งในองค์กร หรือความ

ขัดแย้งระหว่างองค์การ (วิเชียร วิทยอุดม, 2547) ปัญหาความขัดแย้งในองค์การจึงถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติจนเป็นที่ยอมรับกันว่าการบริหารกิจการใดๆ ก็ตามย่อมมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นอยู่มิได้ขาด ปัญหาความขัดแย้งในการทำงานนั้นจึงเป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นเสมอ และเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ความขัดแย้งเป็นสาเหตุที่จะนำไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพและความล้มเหลว ในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามการทำงานที่มีประสิทธิภาพในบางครั้งก็ต้องอาศัยความขัดแย้งในระดับที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมา

กลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้งจึงมีความสำคัญเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในองค์การได้อย่างแท้จริง แต่ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งด้วย เนื่องจากประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สามารถจัดการกับความขัดแย้งเหล่านั้นได้ประสบความสำเร็จตามความต้องการ โดย Spitzberg และ Cupach (อ้างถึงใน พรชัย ศักดานุวัฒน์วงศ์, 2550) ได้กล่าวว่า เป็นสิ่งที่ยากมากสำหรับคนที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ความขัดแย้งที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ ในขณะเดียวกันก็สามารถจัดการกับความขัดแย้งให้เหมาะสมกับสถานการณ์และรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้ได้ ประกอบกับคนไทยมีค่านิยมแบบรักษาน้ำหน้า (Suntaree Komin, 1995) โดย Ting-toomey (1994) กล่าวไว้ว่า ทุกคนมีความเป็นห่วงในหน้าตา การจัดการเรื่องการรักษาน้ำหน้าเป็นสิ่งสำคัญระหว่างความขัดแย้งและการเจรจาต่อรองระหว่างบุคคล และเมื่อสังคมไทย มีค่านิยมในการรักษาน้ำหน้า จึงทำให้กลยุทธ์การรักษาน้ำหน้า (Facework) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการกับความขัดแย้งที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์และตอบสนองความต้องการของบุคคลได้อีกรูปแบบหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่แล้วการประชุมร่วมกันภายในองค์การมักจะเกิดความล้มเหลว โดยอีริค ฮาโลว์ และเฮนรี คอมบัตัน ได้แบ่งสาเหตุที่ทำให้การประชุมล้มเหลว คือ ความไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์การประชุม โดยบางเรื่องได้มีการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะให้ผลออกมาเป็นอย่างไร การใช้อารมณ์มากเกินไปในการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม แย่งกันพูดในเวลาเดียวกัน ขาดการควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบ ประธานในที่ประชุมมีอคติไม่วางตัวเป็นกลาง ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ยอมพูดหรือแสดงความคิดเห็นใดๆ เรื่องที่นำมาประชุมเป็นเรื่องไร้สาระ เมื่อการประชุมจบลงไม่ทราบว่การประชุมมีมติอย่างไร และได้ผู้เข้าร่วมประชุมที่ไม่เหมาะสม จากสาเหตุความล้มเหลวในการประชุมอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง

ระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมขึ้น ดังนั้น กลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้งจึงมีความสำคัญเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในองค์การ แต่ทั้งนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้ง เนื่องจากประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สามารถจัดการกับความขัดแย้งเหล่านั้นได้ประสบความสำเร็จตามความต้องการ โดย Spitzberg และ Cupach (อ้างถึงใน พรชัย ศักดานุวัฒน์วงศ์, 2550) ได้กล่าวว่า เป็นสิ่งที่ยากมากสำหรับคนที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ ความขัดแย้งที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ ในขณะเดียวกันก็สามารถจัดการกับความขัดแย้งให้เหมาะสมกับสถานการณ์และรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้ได้ ประกอบกับคนไทยมีค่านิยมแบบรักษาน้ำหน้า (Suntaree Komin, 1995) โดย Ting-toomey (1994) กล่าวไว้ว่า ทุกคนมีความเป็นห่วงในหน้าตา การจัดการเรื่องการรักษาน้ำหน้าเป็นสิ่งสำคัญระหว่างความขัดแย้งและการเจรจาต่อรองระหว่างบุคคล และเมื่อสังคมไทย มีค่านิยมในการรักษาน้ำหน้า จึงทำให้กลยุทธ์การรักษาน้ำหน้า (Facework) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการกับความขัดแย้งที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์และตอบสนองความต้องการของบุคคลได้อีกรูปแบบหนึ่ง

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งในองค์การ ราชการเนื่องจากลักษณะการบริหารงานขององค์การราชการมีความแตกต่างจากองค์กรเอกชน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับลำดับชั้นการบังคับบัญชา การยึดหลักอาวุโสในการปฏิบัติงาน ผู้น้อยต้องมีความเกรงใจผู้ใหญ่ ทั้งนี้ หากเกิดความขัดแย้งขึ้น กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งจะมีลักษณะวิธีการสื่อสารอย่างไรที่จะทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยิ่งไปกว่านั้นผลการวิจัยที่ได้ศึกษาในครั้งนี้จะทำให้องค์การราชการสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์การ ช่วยให้เข้าใจกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งเพื่อให้การจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเป็นเหตุที่ทำให้มีความสนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารในการจัดการความขัดแย้งในการประชุมขององค์การราชการแห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถจัดการความขัดแย้งในการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้ง

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคม ดังที่ Hargie และ Dickson (2004) กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารว่าเป็นศูนย์กลางของการทำหน้าที่ประจำวันของเรา และเป็นแกนหลักของความเป็นมนุษย์ ในขณะที่ Hybels and Weaver (1998; as cited in Berry, 2007) กล่าวว่า การมีชีวิตอยู่คือการสื่อสาร ถ้าไม่มีความสามารถสำหรับช่องทางที่ใช้เพื่อการแบ่งปันความรู้ทั้งภายในและระหว่าง generation แล้ว ความเจริญก้าวหน้าก็จะไม่เกิดขึ้น รวมทั้งมนุษย์ก็คงสูญสิ้นเผ่าพันธุ์และอารยธรรมไปนานแล้ว มีนักวิชาการจำนวนมากที่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การสื่อสารไว้หลากหลาย เช่น หมายถึง การที่ข้อมูลถูกส่งผ่านและแบ่งปันจากบุคคลหรือจากกลุ่มบุคคลไปยังบุคคลผู้อื่น (Berry, 2007) ในขณะที่ จูไรต์นั ลักษณะศิริ และบาหยัน อัมสำราญ (2548) รัตติกรณ์ จงวิศาล (2550) และ National Joint Committee for the Communicative Needs of Persons with Severe Disabilities (1992) ให้ความหมายการสื่อสารในมุมมองที่กว้างขึ้นว่า เป็นการติดต่อกับบุคคลและกลุ่มบุคคล โดยมีจุดประสงค์ที่จะเสนอเรื่องราวต่างๆ ได้แก่ ข้อมูล ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการตลอดจนความคิดเห็น เรื่องราวต่างๆ ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลรับรู้ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อจะเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ทศนคติ อารมณ์ หรือพฤติกรรมของผู้รับสาร เพื่อการรักษาสัมพันธภาพที่ดีและความเข้าใจระหว่างบุคคลหรืออื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารกำหนด โดย National Joint Committee for

the Communicative Needs of Persons with Severe Disabilities ระบุเพิ่มเติมว่า การสื่อสารอาจจะเกิดขึ้นโดยตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจก็ได้ อาจจะใช้ภาษาพูดหรือใช้ช่องทางอื่นๆ ก็ได้ จากคำจำกัดความที่หลากหลาย อาจสรุปความหมายของการสื่อสาร ว่าหมายถึง การให้หรือรับข้อมูลระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพ ที่ดีงาม เกิดความเข้าใจและความร่วมมือกันในการปฏิบัติส่งผลให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

Berlo เป็นผู้คิดกระบวนการของการติดต่อสื่อสารไว้ในลักษณะรูปแบบจำลอง S M C R Model (Berlo, 1960) โดยแบบจำลอง SMCR ของเบอร์โล จะให้ความสำคัญในปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้ การสื่อสารประสบผลสำเร็จได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทศนคติ ระดับความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งผู้รับและผู้ส่งต้องมีตรงกันเสมอ โดยอาจสรุปได้ ดังนี้ (1) ทักษะในการสื่อสาร หมายถึง ทักษะซึ่งผู้ส่งและผู้รับควรจะมี ความชำนาญในการส่งและการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันอย่างถูกต้อง (2) ทศนคติ เป็น ทศนคติที่ผู้ส่งสารและผู้รับมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีทศนคติที่ติดต่อกันก็จะทำให้ การสื่อสารได้ผลดี (3) ระดับความรู้ ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้ที่เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารลุล่วงไปได้ดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับต่างกัน ย่อมจะมีการปรับความยากง่าย ของภาษาและถ้อยคำ และ (4) ระบบสังคม และวัฒนธรรม ระบบสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชาติ ย่อมแตกต่างกันก่อนการสื่อสารจึงต้องมีการศึกษาสังคม และวัฒนธรรมของบุคคลในแต่ละชาติ เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีความขัดแย้ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความขัดแย้ง” ไว้หมายถึง การไม่ลงรอยกัน นอกจากนั้น ได้อธิบายคำว่า “ขัด” หมายถึง ไม่ทำตาม ฝ่าฝืน ขืนไว้ และให้ความหมายของคำว่า “แย้ง” หมายถึง ไม่ตรง หรือไม่ลงรอยเดียวกัน ด้านไว้ ทานไว้ ดังนั้นจึงกล่าวสรุป

ได้ว่า ความขัดแย้งประกอบด้วยอาการทั้งขัดและแย้ง ซึ่งหมายถึง การที่ทั้งสองฝ่ายไม่ทำตามกันแล้วยังต้านทานกันอีกด้วย

นอกจากความหมายดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังพบว่า มีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้ให้ คำนิยามของคำว่า “ความขัดแย้ง” ที่เหมือนกันและแตกต่างกันออกไป โดย สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2542) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ความขัดแย้ง” ไว้ว่า เป็นการต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบุคคล หรือพลังต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความตึงเครียด ปรากฏการณ์นี้จะเกิดขึ้นเมื่อปรากฏมีสองฝ่าย หรือมากกว่า (ซึ่งอาจเป็นกลุ่มบุคคล กลุ่ม องค์การ หรือประเทศ) รับรู้ต่างกันในเรื่องเป้าหมายต่างๆ และมีคุณค่าหลากหลายแตกต่างกันไปภายใต้เหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งมีมุมมองไปในทางเดียวกันกับ บัญชร แก้วส่อง (2545) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความขัดแย้ง” ไว้คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีความเห็นที่ไม่ลงรอยกัน ซึ่งอาจขัดขวาง เป้าหมายหรืองานระหว่างกัน หรือเป็นความแตกต่างของจุดประสงค์ ความเชื่อ และค่านิยม ระหว่างบุคคล และความหมายของคำว่า “ความขัดแย้ง” ที่ Nelson และ Quick (2001) ได้ให้คำจำกัดความไว้หมายถึง สถานการณ์ใดๆ ก็ตามที่มีความไม่เท่าเทียมกันของเป้าหมาย ทัศนคติ และอารมณ์..หรือพฤติกรรมนำไปสู่ความไม่ลงรอยกัน หรือตรงกันข้ามกันระหว่าง 2 ฝ่ายขึ้นไป ความขัดแย้งในมุมมองของนักวิชาการเหล่านี้จึงสนับสนุนแนวคิดของพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 แต่มุ่งเน้นไปที่ตัวบุคคลเป็นหลัก โดยมองว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีสภาพการณ์ที่แตกต่างกันจึงส่งผลต่อความคิดเห็น ค่านิยม การกระทำหรือพฤติกรรม และความต้องการที่ไม่ตรงกันของบุคคล

คำว่า “ความขัดแย้ง” ยังมีนักวิชาการได้ให้นิยามในมุมมองขององค์การอีกด้วย ซึ่ง ศจี อนันต์นพคุณ (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความขัดแย้ง หมายถึง สภาพการณ์ที่สมาชิกภาพในองค์การซึ่งอาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป มีความเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน หรือเป็นฝ่ายตรงข้ามกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเกิดจากความไม่สอดคล้องต้องกันในเรื่องของสถานภาพ

เป้าหมาย แนวความคิด ค่านิยม อารมณ์ ความรู้สึก หรือเกิดจากการที่องค์การไม่สามารถให้ผลประโยชน์หรือกระจายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กับ ทุกคนได้ ทั้งนี้ เอกชัย กีสุขพันธ์ (2538) ยังอธิบายความหมายของความขัดแย้งในองค์การเพิ่มเติมอีกว่า ในการที่คนเกิดความไม่เข้าใจกันและมีความเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน มีความรู้สึกไม่พึงพอใจหรือคับข้องใจที่จะปฏิบัติงานนั้นเกิดจากการที่องค์การไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคน หรือกลุ่มคนได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันด้วย

จากคำนิยามความขัดแย้งข้างต้น ผู้ศึกษาได้สรุปความหมายของความขัดแย้งไว้ตามแนวคิดของ บัญชร แก้วส่อง (2545) ที่ว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการรับรู้ต่างกันในเรื่องเป้าหมาย มีความเห็นที่ไม่ลงรอยกัน มีสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลต่อความคิดเห็น ค่านิยม การกระทำหรือพฤติกรรมและความต้องการที่ไม่ตรงกันของบุคคล ซึ่งอาจขัดขวางเป้าหมายหรืองานระหว่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากในงานวิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นการศึกษาไปที่ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal Conflict) ที่เกิดขึ้นในองค์การ

ประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้ง

Spitzberg และ Cupach (อ้างถึงใน พรชัย ศักดา นวนันวงศ์, 2550) ได้กล่าวว่า เป็นสิ่งที่ยากมากสำหรับคนที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ความขัดแย้งที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพ (Conflict Competence) หมายถึง ความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ (Effectiveness) ในขณะเดียวกันก็สามารถจัดการกับความขัดแย้งให้เหมาะสม (Appropriate) กับสถานการณ์และรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้ได้ การรับรู้ถึงควมมีประสิทธิภาพของการสื่อสารเมื่อมีความขัดแย้ง จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมความขัดแย้งที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ตามมาหลังจากนั้น เป็นเชิงบวกหรือเชิงลบ ในทางเทคนิค การรับรู้ถึงควมมีประสิทธิภาพเป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมความขัดแย้งและความสัมพันธ์ที่ตามมา กล่าวอีกนัยคือ พฤติกรรมความขัดแย้งมีผลต่อ การตัดสินใจมีประสิทธิภาพซึ่งจะมีผล

ต่อความสัมพันธ์ที่ตามมาหลังจากเกิดความขัดแย้งตามลำดับ การที่บุคคลจะรับรู้ถึงควมมีประสิทธิภาพจะได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรม ของอีกบุคคลหนึ่ง ปัจเจกบุคคลจะมีพฤติกรรมที่พึงพาอาศัยกันเมื่อพวกเขาติดต่อสื่อสาร ดังนั้น พวกเขาจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนอื่นๆ ผ่านทางพฤติกรรมของพวกเขา และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่นๆ ในระหว่างที่เกิดความขัดแย้งด้วย (Sillars อ้างถึงใน Cupach & Canary, 1997) เช่น ถ้าบุคคลแรกแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวเมื่อเกิดความขัดแย้ง คู่กรณีที่ขัดแย้งด้วยก็อาจจะแสดงความก้าวร้าวด้วยเช่นกัน เป็นต้น ผลกระทบของปฏิกริยาโต้ตอบความขัดแย้งขึ้นอยู่กับการกระทำทางด้านจิตใจในพฤติกรรมความขัดแย้งของบุคคล นั่นคือ พวกเขาดำเนินการและตีความพฤติกรรมเหล่านั้นอย่างไร (Cupach & Canary, 1997)

การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นในช่วงบริบทของการสนทนาหรือการสื่อสาร ระหว่างกัน บริบทจะถูกสร้างขึ้นจากสถานที่ทางกายภาพ บรรยากาศทางจิตวิทยา เป้าหมาย และกฎที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ ปฏิกริยาโต้ตอบ (Cupach & Canary, 1997) ทั้งนี้คุณลักษณะของการสื่อสารสามารถประเมินค่าได้ในแนวทางที่แตกต่างกัน โดยสามารถให้คำนิยามของคำว่า “การสื่อสารที่ดี” โดยใช้มาตรฐานต่างๆ เช่น ความชัดเจนในการสื่อสาร ความสามารถในการโน้มน้าวใจ การเป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่ดี เป็นต้น ซึ่งมาตรฐานที่แตกต่างกันจะมีความเกี่ยวข้องมากหรือน้อยแตกต่างกันตามบริบทของการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม มาตรฐานของการสื่อสารที่ดี 2 อย่างที่เป็นที่ยอมรับ ก็คือ ความมีประสิทธิภาพและความเหมาะสม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้มากที่สุดในการสื่อสารระหว่างกัน รวมถึงมีผลต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วย (Spitzberg & Cupach, 1984)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการใช้วิธีการสังเกตการณ์ในที่ประชุมและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกในประเด็นต่างๆ ที่

เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อ จัดการความขัดแย้งในองค์การราชการ เพื่อให้เข้าใจว่ากลยุทธ์การสื่อสารแบบใดที่สามารถจัดการความ ขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะของบุคคลที่มีตำแหน่งแตกต่างกันจะมีมุมมองในเรื่องประสิทธิภาพในการสื่อสารสำหรับการจัดการความขัดแย้งอย่างไร รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสาร เพื่อการจัดการความขัดแย้ง โดยศึกษาเฉพาะองค์การราชการแห่งหนึ่ง การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาอาศัยโดยอาศัยกรอบเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์ในเรื่องของกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้ง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสังเกตการณ์ในที่ประชุม จำนวน 4 ครั้ง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ระดับชำนาญการ จำนวน 2 คน และระดับอาวุโส จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน แบ่งตามสำนัก กอง ต่างๆ ได้แก่ สำนักบริหารกลาง สำนักการคลัง สำนักกฎหมาย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองแผนงาน และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร โดยการ สุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นไปไม่ได้หรือแบบสะดวก (Non Probability sampling) และแบบเจาะจง (Purposive Sample) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินประสิทธิภาพกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการ จัดการความขัดแย้งในองค์การราชการ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ในที่ประชุมภายในองค์การราชการที่ทำการศึกษา จำนวน 4 ครั้ง โดยเฉลี่ยเวลาการประชุมต่อหนึ่งครั้งประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที เฉลี่ยจำนวนผู้เข้าร่วมการประชุมต่อหนึ่งครั้งประมาณ 14 คน และมีการบันทึกเทปการประชุม โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาถอดความเพื่อนำมาวิเคราะห์ตอบคำถามวิจัยต่อไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูล queเก็บรวบรวมขึ้นจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการ

สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Selection Interview) ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณคนละ 45 นาที

ผู้ศึกษาทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Trustworthiness) และความ เชื่อถือได้ (Credibility) ของแบบสัมภาษณ์ โดยการนำไปหาความเที่ยงตรงโดยขอคำแนะนำจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ทั้งความครอบคลุมของเนื้อหาและตัวแปรที่ต้องการศึกษา ตลอดจนความถูกต้องของความเหมาะสมของภาษาและถ้อยคำที่ใช้ ลักษณะคำถามที่กำกวมหรือไม่ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ มีความถูกต้อง เหมาะสมและสมบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเต็มใจที่จะให้สัมภาษณ์และอนุญาตให้บันทึกเทปการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษามีการสัมภาษณ์เชิงลึกส่วนบุคคล (Individual in-depth interviews) ใช้การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลแบบตัวต่อตัว (Face-to-face interviews) (วัชรภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, 2548:173, 176) เพื่อค้นหาว่าอะไรคือองค์การราชการมีกลยุทธ์การสื่อสารในการจัดการความขัดแย้งอย่างไร พร้อมทั้งปัจจัยที่ทำให้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกิดประสิทธิภาพ

การศึกษาค้นคว้าแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลหัตถ์ข้อมูลได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปการประชุม จำนวน 4 ครั้ง โดยจะศึกษาเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 เท่านั้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน โดยจะศึกษาเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1-3 ผู้ศึกษาได้ประยุกต์ใช้แนวทาง 6 ขั้นตอนของ Moustakas (1994; as cited in Boonsathorn, 2003) ซึ่งประกอบด้วย การถอดความข้อมูล (data transcribing) การจัดการข้อมูล (data managing) การอ่านและการบันทึก (reading and memoing) การอธิบาย (describing) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (classifying) และการตีความหมายข้อมูล (interpreting)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

คำถามวิจัยข้อที่ 1 กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งในองค์การราชการ

จากผลการศึกษาข้อมูลหัตถ์ข้อมูลพบว่ากลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการความขัดแย้งมีการใช้กลยุทธ์การสื่อสาร 4 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพ เช่น การรักษาน้ำ การรักษาสัมพันธภาพ การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การให้เกียรติ และการให้ความร่วมมือ (2) กลยุทธ์การสื่อสารแบบไม่พินธ เช่น การพูดแบบไม่พินธ การพูดแบบอ้อมค้อม และการใช้คำถ้อยคำ (3) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อแก้ปัญหา เช่น การใช้คำพูดตรงๆ และการแก้ปัญหา (4) กลยุทธ์การสื่อสารแบบหลีกเลี่ยง เช่น การยอม การใช้อุบายที่สาม การหลีกเลี่ยง และการควบคุมอารมณ์ และจากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างก็พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารที่นำไปใช้ในการจัดการความขัดแย้งก็พบว่าสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากหัตถ์ข้อมูลเช่นกัน คือ กลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพ การสื่อสารแบบไม่พินธ การสื่อสารเพื่อแก้ปัญหา และการสื่อสารแบบหลีกเลี่ยง ในการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Oetzel และคณะ (2007) ว่าหากเปรียบเทียบประเภทนี้กับรูปแบบการจัดการความขัดแย้งแล้วจะเป็นกลยุทธ์การรักษาน้ำในการควบคุมอารมณ์ การแก้ปัญหา และการให้เกียรติเป็นกลยุทธ์การรักษาน้ำในรูปแบบของการประสานประโยชน์ (Integrating) ส่วนกลยุทธ์การรักษาน้ำโดยใช้บุคคลที่สามเปรียบเทียบกับรูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยง (Avoiding) ประกอบกับวัฒนธรรมของคนไทยที่มีค่านิยมในการรักษาน้ำ ดังนั้น กลยุทธ์การรักษาน้ำจึงเป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้การช่วยสร้างความสัมพันธ์ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลได้อีกรูปแบบหนึ่ง

ผลการวิจัยสามารถเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ Suntaree Komin (อ้างถึงใน Wasita Boonsathorn, 2007) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมไทยมีผลต่อการเลือกรูปแบบการจัดการกับความขัดแย้ง โดยการศึกษพบว่า คน

ไทยนั้นชอบรูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบการประสานประโยชน์ ซึ่งการให้เกียรติผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแก้ปัญหา การถกประเด็นในสถานที่ส่วนตัว ก็เป็นกลยุทธ์การรักษาหน้าในรูปแบบของการประสานประโยชน์ และสอดคล้องกับ สำนักงาน ก.พ. (2545) ที่ได้กล่าวเพิ่มเติมจากแนวคิดของ Komin ว่า วัฒนธรรมเกรงใจของคนไทยเป็นผลมาจาก อิทธิพลจากการที่สังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือบุคคลเป็นสำคัญ การปฏิบัติตนต่อคนอื่นในสังคมไทยจึงมุ่งเน้นที่จะรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างตนกับบุคคลอื่นไว้มากกว่า โดยเฉพาะกับคนที่ตนรู้จักหรือสนิทสนมด้วย ดังนั้นจึงพยายามหลีกเลี่ยงที่จะทำให้ลายความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งรวมไปถึงการไม่ชอบ ชักถามด้วย

การศึกษาครั้งนี้ค่อนข้างจะขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ทศนี เมฆาถาวรวัฒนา (2541) ที่ได้อธิบายถึงแนวโน้มที่จะใช้กลยุทธ์การรักษาหน้า แบบวัจนกรรมกรการขอโทษ คือมุ่งเน้นในการกล่าวแสดงเจตนาขอโทษ การยอมรับผิด การกล่าวแก้ตัว การเสนอตัวรับใช้ การพยายามทำให้ผู้อื่นพอใจ มุ่งเน้นวัฒนธรรมแบบปัจเจกบุคคล (Individualistic) มากกว่าวัฒนธรรมแบบเน้นกลุ่ม (Collectivistic) (Cupach & Metts, 1994) ผลการศึกษาที่แตกต่างกันนี้อาจเป็นเพราะบริบทขององค์การในการทำการศึกษาที่แตกต่างกัน เนื่องจากบริบทขององค์การราชการจะมุ่งเน้นวัฒนธรรมแบบเน้นกลุ่ม (Collectivistic) จะให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างกลุ่ม และการรักษาหน้า คือ การรักษาคือการรักษาหน้าตนเอง และรักษาหน้าของผู้อื่น เพื่อรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างกันเอาไว้ เคารพในระดับชั้นบังคับบัญชา เนื่องจากระบบราชการยึดในหลักความอาวุโสและระดับการบังคับบัญชา รวมถึงการให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ดังนั้น ถ้าบริบทขององค์การแตกต่างกัน ผลการศึกษาที่ได้รับก็อาจแตกต่างกันเป็นได้

คำถามวิจัยข้อที่ 2 กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งในองค์การราชการที่มีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาพบว่า จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องประสิทธิภาพของการสื่อสาร ผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างจะเห็นว่าประสิทธิภาพของการสื่อสาร คือ การเลือกใช้การสื่อสารเพื่อรักษาสัมพันธภาพ การให้

เกียรติ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูล ทศนีภูมิในเรื่องการรักษาสัมพันธภาพ โดยที่ประชุมจะเปิดให้แสดงความคิดเห็น มีการให้เกียรติผู้ที่มีอาวุโสกว่า มีความเห็นอกเห็นใจ มีการกล่าวคำว่าขอโทษในที่ประชุมหรือมีการพูดให้กระชับ พูดตรงประเด็น ซึ่งตรงกับกับ Cupach และ Canary (1997) ที่กล่าวว่า ประเด็นที่ควบคุมการสื่อสารในความขัดแย้ง ได้แก่ ความเข้าใจเชิงบวก เช่น สามารถพูดว่า “ฉันขอโทษ” หรือการฟังคนอื่น เป็นต้น ความมีเหตุผล เช่น ไม่โกรธ ไม่ขึ้นเสียง เป็นต้น ความกระชับ เช่น การพูดให้ตรงประเด็น และ ความเห็นอกเห็นใจ เช่น อย่าทำให้คนอื่นรู้สึกผิด อย่าเลียนแบบหรือเหน็บแนมเสียดสีคนอื่น เป็นต้น

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การที่ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถลดความขัดแย้งลงได้ โดยสามารถทำให้การดำเนินงานนั้นๆ ยังคงดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ทำให้งานต้องยุติหรือล้มเลิกไป รวมทั้งสามารถที่จะรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันไว้ได้นั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Spitzberg และ Cupach (อ้างถึงใน พรชัย ศักดานุวัฒน์วงศ์, 2550) ที่ว่า ประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้ง เป็นการทำให้วัตถุประสงค์หรือทัศนคติที่ไม่ตรงกันของบุคคลทั้งสองฝ่ายได้รับข้อยุติหรือบรรลุตามความต้องการของบุคคลนั้นได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ เรียม ศรีทอง (2542) ที่ได้เสนอแนวคิดว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสื่อสารที่มีความชัดเจน ซึ่งหมายถึง การระมัดระวังในการเลือกภาษาหรือถ้อยคำ หรือข้อความที่จำเป็น และช่วยในการแปลความหมายให้เกิดความเข้าใจตรงกัน สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์

ประกอบกับลักษณะองค์การราชการ ผู้ปฏิบัติงานมีวัฒนธรรมค่านิยมของคนไทยที่มีความเกรงใจกันจึงไม่กล้าขัดแย้งกับผู้ใหญ่ ซึ่งในองค์การราชการลักษณะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในลักษณะที่เรียกว่าพระเดชพระคุณ คือมุ่งความสัมพันธ์ในการทำงานที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องแสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับ และมุ่งในความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ผู้บังคับบัญชามีความเอื้ออาทรต่อ

ทุกข์สุขของผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิท สมัครการ, 2522 (อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช, 2531) ที่ว่าคนไทยยังให้ความสำคัญกับ ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งนอกเหนือจากความสัมพันธ์ของผู้ อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์ในลักษณะส่วนตัวแล้ว การ ปฏิบัติงานของหน่วยงานก็เต็มไปด้วยการถือพวกพ้อง การมอบตำแหน่งหรือหน้าที่ใดๆ ก็พิจารณาถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นอันดับแรก ส่วนผลงานที่แท้จริง นั้นถือว่ามีความสำคัญรองลงมา สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่มี โครงสร้างเป็นลำดับชั้น เป็นกรอบที่จัดระเบียบชั้นให้ มีสูงมีต่ำตามโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้น จึงก่อให้เกิดกระแสวัฒนธรรมต่างๆ ที่สนับสนุนรองรับ เช่น การเลี่ยงความขัดแย้ง การประนีประนอม การรักษา หน้าที่ การรักษาหน้าใจกัน

จากการที่วัฒนธรรมไทยมีผลทำให้คนไทยชอบใช้ รูปแบบการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าว ไปแล้วข้างต้น การศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิภาพ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการ จัดการความขัดแย้งใน องค์กรราชการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจบริบททาง วัฒนธรรมไทยและรวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ สื่อสารในองค์กรของรัฐเพื่อใช้ประกอบเป็นแนวทาง วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

คำถามวิจัยข้อที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้กลยุทธ์การ สื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกิดประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาพบว่า จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ตัวอย่างในเรื่องปัจจัยที่ทำให้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการ จัดการความขัดแย้งเกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ ปัจจัย ด้านสัมพันธภาพ เช่น ความเกรงใจ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านวัฒนธรรม เช่น ภาษาที่ใช้ใน ที่สื่อสาร ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม เช่น การแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อมูล ทฤษฎี ที่การประชุมมีลักษณะที่เป็นทางการ มีลำดับชั้น บังคับบัญชา ทำให้การสื่อสาร ในที่ประชุมมีลักษณะการ เคารพซึ่งกันและกัน มีการรักษาหน้า มีการใช้ภาษาที่ สุภาพ ไม่กำกวม กระชับ และเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ Suntaree Komin (1995) ที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ระบบค่านิยมของไทยไว้ในแนวทางเดียวกันกับ สนิท สมัครการ คือ การให้เสรีภาพแก่ปัจเจกบุคคลและการ คำนึงหรือรักษาหน้า (Ego orientation) ในค่านิยม อธิบายถึงการให้ความสำคัญกับค่านิยมความเป็นปัจเจก บุคคลและหน้าตาของคนไทย หลีกเลี่ยงคำวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงคำนึงถึง “ความรู้สึก” มากกว่าสิ่งอื่นใด แม้กระทั่ง เรื่องเงินทองและความขัดแย้งส่วนตัว และสอดคล้องกับ รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548 ที่กล่าวถึง การติดต่อสื่อสาร ภายในองค์กรให้เกิดประสิทธิผล สามารถทำได้ โดย ผู้บริหารระดับสูงต้องให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรให้ เกิดประสิทธิผล คือ ภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ระดับสูง โดยผู้บริหารระดับสูงจะต้องเห็นความสำคัญ มี ความชำนาญในการรับรู้และมีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสาร ตลอดจนถึงแจ้งให้พนักงานทราบถึงความสำคัญ มีความ ชำนาญในการรับรู้ และมีความตั้งใจในการส่งข่าวสาร ตลอดจนถึงแจ้งให้พนักงานทราบถึงความสำคัญของการ ติดต่อสื่อสารว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เป้าหมายของ องค์กรประสบความสำเร็จ ให้เวลาในการสนทนากับ พนักงาน การตอบคำถาม และรับฟังความคิดเห็นของ พนักงาน ให้ความสำคัญกับพนักงาน การศึกษาเป็น รายบุคคลเพื่อหาสาเหตุของการติดต่อสื่อสารที่ผิด ซึ่งจะ ทำ ให้พนักงานเกิดความกลัวน้อยลง และทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ Robins (อ้างถึงใน เสกโรจน์ ถ้วนถวิล, 2541) ที่ได้เสนอแนวทาง ในการจัดการกับความขัดแย้งไว้ ซึ่งมีทั้งแนวทางที่มี ลักษณะเป็นรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่เหมือนกัน กับ Rahim และ Thomas และ Kilmann และแนวทางที่ แตกต่างออกไปได้ให้เพิ่มเติมเอาไว้ ในส่วนแนวทางที่มี ลักษณะเหมือนกัน ได้แก่ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง การ ประนีประนอม การใช้อำนาจบังคับ ส่วนแนวทางที่ Robins ได้กล่าวเพิ่มเติมไว้ คือ การหาทรัพยากรให้เพิ่ม มากขึ้น ในกรณีที่ความขัดแย้งมาจากการมีทรัพยากร จำนวนจำกัดและหาได้ยาก การสร้างเป้าหมายร่วมกัน และใช้การทำงานเป็นทีมเข้าเสริม

ทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกิดประสิทธิภาพที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภา จิระรัตนวรรณ (2544) ที่ได้ศึกษา กระบวนการสื่อสารระหว่างครูช่างถนนมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กกับเด็กเร่ร่อน โดยผลการวิจัยพบว่าปัจจัย 3 ลักษณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสื่อสาร ได้แก่ (1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ปัจจัยตัวครูและวิธีการของครู (2) ปัจจัยอุปสรรค ได้แก่ ปัจจัยด้านครูคือปัญหาการขาดโอกาสในการพัฒนาครู ปัจจัยด้านเด็ก คือ เด็กไม่ตระหนักรู้ถึงปัญหาการใช้ชีวิตเร่ร่อน ไม่คิดว่าการใช้ชีวิตเร่ร่อนของตนเป็นปัญหา ภูมิหลังและประสบการณ์ของเด็กที่ผ่านทำให้เด็กขาดความไว้วางใจผู้อื่น ด้านบริบทแวดล้อม ได้แก่ ปัญหายาเสพติดและลักษณะพื้นที่ซึ่งมีผลต่อความยากและง่ายในการเข้าถึงและสร้างสัมพันธ์กับเด็ก และ (3) ปัจจัยที่อาจเป็นไปได้ทั้งส่งเสริมและอุปสรรค ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสถานการณ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวเด็กอื่นๆ เช่น เพศ วัย ระยะเวลาการเร่ร่อน กลุ่มเพื่อน การใช้ยาเสพติด ภูมิหลังทางครอบครัวและการศึกษาของเด็ก ปัจจัยกลยุทธ์ เช่น วิธีการและกิจกรรมที่น่าสนใจสนุกสนานหรือไม่ตรงตามความสนใจของเด็ก ปัจจัยสถานการณ์ ได้แก่ สภาพพื้นที่สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และบุคคลว่าเอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารและการทำกิจกรรม ปัจจัยด้านองค์กรและการประสานงานของ องค์กร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง และผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสายสนับสนุน ของหน่วยงาน ดังนั้น ทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ครอบคลุมทุกสายงาน ดังนั้น ควรมีการเก็บข้อมูลให้ครบทุกสายงานของหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง

- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทัน อิมสำราญ. (2548). *ภาษากับการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี. เพรส.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2551, ตุลาคม-ธันวาคม). “ผู้บริหารกับการจัดการความขัดแย้ง,” *วารสารผู้บริหาร*. 28(4): 43-78.
- ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. (2541). *วัจนกรรมกรรขโทษในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2. กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสัมภาษณ์มีเวลาจำกัด เนื่องจากลักษณะงานที่เร่งรีบและวุ่นวายทำให้มีสิ่งรบกวนขณะทำการสัมภาษณ์ ทำให้ทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่มีสมาธิพอ อาจทำให้ ลืมประเด็นที่สำคัญบางประเด็น ดังนั้นในการเก็บข้อมูลควรจะทำตอนช่วงเวลาเช้าหรือหลังเลิกงาน ซึ่งช่วงเวลานั้นผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีเวลาเพียงพอที่จะให้ข้อมูลได้อย่างเต็มที่

3. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถจัดการความขัดแย้งในที่ประชุมขององค์การราชการ ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์ การสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งในบริษัทต่างชาติดว่ามีเทคนิค วิธีการอย่างไรในการสื่อสาร เพื่อการจัดการความขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมที่ต่างกับวัฒนธรรมคนไทยนั่นเอง ซึ่งจะเป็นประเด็นการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

4. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะองค์การราชการแห่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมองค์การอื่นทั้งหมด แต่อย่างไรก็ดี งานวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาการสื่อสารเพื่อการจัดการความขัดแย้งในองค์การราชการ จะได้ทราบข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น เนื่องจากผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างจริง เพื่อให้ผู้สนใจศึกษาได้เห็นเป็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้น

5. วิธีการเก็บข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ อย่างไรก็ตามวิจัยในครั้งนี้มีข้อดีคือ ทำให้เข้าใจเชิงลึกข้อมูลและรายละเอียดขององค์การราชการได้เพิ่มมากขึ้น และในการทำวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ด้วย เพื่อยืนยันผลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้

- บัญชากร แก้วส่อง. (2545). องค์การ: การจัดการและการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรพาณิช.
- ประชุม โพธิกุล. (2534, พฤศจิกายน-ธันวาคม). “ยุทธวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง,” *เพิ่มผลผลิต*, 30: 25-30.
- พรชัย ศักดานุวัฒน์วงศ์. (2550). การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการความขัดแย้งระหว่างผู้รับเหมางานก่อสร้างเมื่อมีความขัดแย้งกับที่ปรึกษาโครงการและรูปแบบการจัดการความขัดแย้งระหว่างผู้รับเหมางานก่อสร้างเมื่อมีความขัดแย้งกับผู้รับเหมาช่วงและการศึกษาถึงสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างผู้รับเหมางานก่อสร้างเมื่อมีความขัดแย้งกับที่ปรึกษาโครงการและสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างผู้รับเหมางานก่อสร้างเมื่อมีความขัดแย้งกับผู้รับเหมาช่วง. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาศาสตร์มนุษยศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2542). การบริหารความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: ว.เพ็ชรกุล.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2531). เอกสารการสอนชุดวิชา พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพฯ: สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เรียม ศรีทอง. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: เอิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- วราภา จิระรัตนวรรณ. (2544). กระบวนการสื่อสารระหว่างครูช่างถนนมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กกับเด็กเร่ร่อน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2547). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- วัชรภรณ์ สุริยาภรณ์. (2548). วิจัยธุรกิจยุคใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศจี อนันต์นพคุณ. (2542). กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ. สงขลา: วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2542). พฤติกรรมองค์กร: ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงาน ก.พ. (2545). รายงานการวิจัย เรื่อง การสร้างระบบความร่วมมือรับผิดชอบในระบบราชการ. กรุงเทพฯ: เจ.ปรี้น.
- เสกโรจน์ ถ้วนถวิล. (2541). สาเหตุของความขัดแย้งและวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- Berlo, David K. (1960). *The Process of communication*. USA: Holt, Rinehart and Winston.
- Berry, D. (2007). *Health communication theory and practice*. New York: McGraw-Hill.
- Boonsathorn, W. (2003). *Competence is in the eye of the beholder: Conflict management style and perceived competence of conflict management styles by Thais and Americans in multinational corporations in Thailand*. Unpublished Doctor of Philosophy's thesis. The Pennsylvania State University, University Park.
- Cupach, William R., Metts, Sandra. (1994). *Facework*. Thousand oaks, Calif: Sage.
- Cupach, William R., Canary, Daniel J. (1997). *Competence in Interpersonal Conflict*. New York: McGraw-Hill.
- Hargie, O., & Dickinson, D. (2004). *Skill interpersonal communication: research, theory and practice*. Hove: Brunner Routledge.

- National Joint Committee for the Communication Needs of Persons with Severe Disabilities. (1992). *Doctor-patient Communication*. Retrieved Mar 2, 2008, from <http://www.unm.edu/devalenz/handouts/defcomm.html>
- Nelson, D. L. & Quick, J. C. (2001). *Understanding Organization Behavior: A Multimedia Approach*. Cincinnati, Ohio: South-West/Thomson Learning.
- Oetzel, J, Garcia, A. J., & Ting-Toomey, S. (2007). "An Analysis of the Relationships Among Face Concerns and Facework Behaviors in Perceived Conflict Situations: A Four-Culture Investigation," *International Journal of Conflict Management*. 19(4): 382-403.
- Spitzberg, Brain H., Cupach, William R. (1984). *Interpersonal Communication Competence*. Beverly Hill: Sage.
- Suntaree Komin. (1995). *Cross-Cultural Management Communication in Thailand*. Bangkok: National Institute of Development Administration (NIDA).
- Ting-Toomey, S. & Cocroft, Beth-Ann. (1994). " Face and Facework: Theoretical and research issue," in *The Challenge of Facework: Cross-Cultural and Interpersonal*. Edited by S. Ting-Toomey. p. 307-340. New York: State University of New York.
- Wasita Boonsathorn. (2007). "Understanding Conflict Management Styles of Thais and Americans in Multinational Corporations in Thailand," *International Journal of Conflict Management*. 18(3): 196-221.

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

The Effectiveness of the Work of Academic Support Personnel, Bureau of
Educational Technology Ramkhamhaeng university

อาณัฐ พรหมอ่อน

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 116 คน เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t test (Independent t test) ค่า F test (Independent sample F test) และสถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient ผลการวิจัยพบว่า (1) บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ และด้านสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน อยู่ในระดับมาก (2) บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายการบริหารงาน ด้านการประสานงาน ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (3) ปัจจัยด้านการบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายการบริหารงาน ด้านการประสานงาน ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ, พฤติกรรมการทำงาน

ABSTRACT

The purpose of this research is (1) to study the effectiveness of the academic support personnel. Educational Technology Agency Ramkhamhaeng University (2) to study administrative factors affecting the effectiveness of the academic staff Educational Technology Agency Ramkhamhaeng university This research is quantitative research. The sample used in this research was the academic support personnel. Educational Technology Agency The 116 students in Ramkhamhaeng University used the data collection tool in this research as a questionnaire. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean Standard deviation, t test (Independent t test), F test (Independent sample F test) and Pearson Product Moment Correlation

Coefficient. The results of the study were as follows: (1) Academic Support Staff, Office of Educational Technology Ramkhamhaeng University is most effective in all three aspects of work behavior of personnel. On the progression of duty. And the workplace environment. In a very high level. (2) Academic Support Staff, Bureau of Educational Technology Most Ramkhamhaeng universities are of the opinion that the four management factors are leadership. Policy management Coordination The use of virtue in the work. Affect the effectiveness of the operation at the medium level. (3) Four management factors: leadership Policy management Coordination The use of virtue in the work. There were positive correlations with the performance of the academic support personnel, Office of Educational Technology. Ramkhamhaeng university Statistically significant at the 0.05 level

Keywords: Effectiveness, Academic Support Staff, Work Behavior

บทนำ

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมความรู้ความสามารถให้กับคนในประเทศแล้วในปัจจุบัน นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่ถือเป็นหน้าที่หลักสำคัญแล้ว ยังต้องให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้ด้วยอีกทั้งยังมีภาระงานอื่นๆ ที่เพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนองค์การให้มีความก้าวหน้าเจริญหน้า และยังมีภาระงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนอีกอาทิการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน การบริการการศึกษา การประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอก การเงิน และพัสดุ และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งภาระหน้าที่หลักของพนักงานสายสนับสนุนวิชาการ ซึ่งถือเป็นบุคลากรที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้องค์กร สถาบันการศึกษาสามารถพัฒนาการให้บริการการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เป็นมหาวิทยาลัยตลาดวิชาแห่งเดียวในประเทศไทยและเป็นสถาบันชั้นนำอันดับต้นๆของประเทศ ซึ่งรับบุคคลเข้าศึกษาโดยไม่สอบคัดเลือกและไม่จำกัดจำนวน ทำการเรียนการสอนแบบตลาดวิชา คือมีการเรียนการสอนในชั้นเรียนเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยปกติ แต่ไม่บังคับเข้าชั้นเรียน อันเป็นระบบเดียวกันกับมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองในอดีต มหาวิทยาลัย

รามคำแหงเป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศไทยและมีชื่อเสียงในด้านรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์อย่างมากที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรและรัฐบาลในสมัยนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงเกิดขึ้น โดยอันเชิญพระนามรามคำแหงมหาราช พระมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงริเริ่มประดิษฐ์อักษรไทยมาเป็นเกียรติแก่ชาวไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อขยายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับปวงชนชาวไทยทุกคนขึ้น วันที่ 26 พฤศจิกายนของทุกปีจึงถือเป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัยรามคำแหงนับตั้งแต่นั้นมา

มหาวิทยาลัยตลาดวิชา ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล จึงจัดให้มีการบรรยายในชั้นเรียนสำหรับผู้ที่จะเข้าฟังบรรยายในชั้นเรียน และจัดให้มีสื่อการสอนทางไกลเพื่อศึกษาด้วยตนเอง เช่น ตำราเรียน การบรรยายผ่านวิทยุและโทรทัศน์ ตลอดจนอินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักศึกษาที่มีภาระการทำงาน หรืออยู่ในท้องถิ่นห่างไกลไม่สามารถเดินทางมาเรียนอย่างสม่ำเสมอได้ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2559) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีการจัดตั้งสำนัก

เทคโนโลยีการศึกษาขึ้นมา เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาที่ไม่สามารถเดินทางมาเรียนได้ตามปกติ

สำนักเทคโนโลยีการศึกษา เริ่มจัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2529 ซึ่งประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 103 หน้า12 ตอนที่ 59 วันที่ 14 เมษายน 2529 เพื่อจัดระบบงานใหม่ โดยรวมงานด้านเทคโนโลยีการศึกษาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ งานของฝ่ายโสตทัศนศึกษาสำนักหอสมุดกลางและงานของสำนักงานวิทยุและโทรทัศน์ การศึกษา สำนักงานอธิการบดี (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา, 2559)

โครงการจัดตั้งสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นโครงการในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบตามลำดับ ดังนี้ (1) คณะกรรมการทบทวนมหาวิทยาลัยในคราวประชุมครั้งที่ 11/2527 เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2527 ตามบันทึกที่ ทม 1204/33432 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2527 (2) คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามบันทึกที่ ปพพ. 48/2528 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2528 (3) คณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2528 ตามหนังสือสร.0203/339 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2528โดยให้มีการแบ่งส่วนราชการในสำนักเทคโนโลยีการศึกษา ออกเป็น 1 สำนักงาน และ 4 ฝ่าย ดังนี้ (1)สำนักงานเลขานุการ จำนวน 32 คน (2) ฝ่ายโสตทัศนศึกษา จำนวน 43 คน (3) ฝ่ายวิทยุและโทรทัศน์การศึกษา จำนวน 19 คน (4) ฝ่ายเทคนิคจำนวน 52 คน (5) ฝ่ายศูนย์บริการและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 17 คน

ด้วยความมุ่งมั่นที่สนับสนุนการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา จึงมีปรัชญาที่ว่า “เทคโนโลยีก้าวหน้า พัฒนาก้าวไกล สื่อการศึกษาทันสมัย ร่วมใจบริการ” และเพื่อรักษามาตรฐานการการสนับสนุนด้านการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำนักเทคโนโลยีฯ จึงสร้างสรรค์ ให้บริการด้านสื่อการศึกษา มุ่งมั่นให้บุคลากรเป็นผู้รู้ตน รู้รอบข้าง ร่วมสรรค์สร้างงาน ภายใต้กรอบ

แห่ง ความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญามหาวิทยาลัย “ส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา ผลิตภัณฑ์ที่มีความรู้คู่คุณธรรม”

เนื่องจากประสิทธิผลการปฏิบัติงานมีความสำคัญ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมุ่งเน้นถึงหัวข้อและประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รวมถึงความต้องการในการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

Drucker (1964: 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพหมายถึงการทำให้สิ่งต่างๆให้ถูกต้องกล่าวคือความสามารถในการเลือกวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสม

Etzioni (1964: 8) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลขององค์การว่าหมายถึงขนาดของความสามารถขององค์การในการที่จะสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายต่าง ๆที่กำหนดไว้

Fiedler (1967: 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพหมายถึงความสามารถของบุคคลในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของงานที่วางไว้ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมกรวาทนในการทำงานและบรรยากาศการทำงานในกลุ่มนี้ที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย

Barnard (1968: 55) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การ คือ การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ขององค์การ

อย่างสมบูรณ์ ความเข้มของการตอบสนองอย่างสมบูรณ์จะเป็นตัวชี้วัดความเข้มของประสิทธิภาพ

ทองใบ สุทธาริ (2545: 107-115) ได้ให้นิยามความหมาย “ประสิทธิภาพขององค์กร” ว่าหมายถึงระดับที่องค์กรได้ตระหนักถึงเป้าหมายขององค์กรที่ต้องการทำให้บรรลุผลชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพเป็นแนวความคิดในวงกว้างจำเป็นที่จะต้องพิจารณาตัวแปรที่สำคัญ 2 ระดับคือการพิจารณาในระดับองค์การและระบย่อยขององค์การโดยประเมินจากเป้าหมายต่างๆ ขององค์การว่าบรรลุผลสำเร็จเพียงใด

ธีรลักษณ์ นิยมพาสี (2546: 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การพิจารณาผลของการทำงานว่าสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้เป็นหลัก

ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์ (2549: 36) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึงความสามารถของบุคคลในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลงานหรือผลผลิตตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้

จากความหมายของประสิทธิภาพ จึงสรุปได้ว่าประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการพิจารณาของการทำงานที่สำเร็จลุล่วงดังประสงค์ หรือที่คาดหวังไว้เป็นหลัก หรือเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของเป้าหมายหรือเป็นเครื่องตัดสินในขั้นสุดท้ายว่า การบริหารและองค์กรประกอบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด

แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหาร

การบริหาร เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันปฏิบัติเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกันด้วยการประสานสัมพันธ์โดยมีกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ช่วยให้เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมที่กระทำให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้อย่างชัดเจน โดยการบริหารเป็นการลงมือกระทำหลังจากวางนโยบายหลักการบริหารมาแล้ว ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร เพื่อที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ได้แก่ บุคลากร วัสดุ งบประมาณ มาจัดการตามหลักการที่ได้วางไว้ โดยมีกระบวนการเป็นขั้นตอนและ

ชัดเจน เพื่อทำให้เกิดความสำเร็จเป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น การบริหารที่ดีนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในองค์การอย่างเต็มที่ จึงจะนำไปสู่การขับเคลื่อนงานไปสู่ความสำเร็จ ทั้งที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและทักษะของผู้บริหารที่จะปลูกและกระตุ้นให้คนในองค์การทำงานร่วมกันนำไปสู่ความสำเร็จเป็นไปตามที่ต้องการ (อ้างถึงใน นพดล ไชยบาล, 2553: 8-9)

การดำเนินงานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคนภายในองค์การนั้น เพื่อให้ได้ตามสิ่งที่ต้องการตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จำเป็นต้องมีผู้ที่ร่วมกิจกรรมดำเนินการอยู่จำนวนหนึ่งการบริหารเป็นเครื่องมือที่คอยสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลกลุ่มและใช้บุคคลและกลุ่มเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์กร ซึ่งคำว่าบริหารหรือเรียกอีกอย่างว่า การจัดการ โดยแปลมาจากคำว่า Administration หรือ Management ซึ่งมีความหมายเหมือนกันและสามารถใช้แทนกันได้ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการบริหารมากมายเช่น นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2534: 3) ให้ความหมายการบริหารว่าหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ขณะที่สมคิด บางโม (2538: 29) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า หมายถึง ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ สมยศ นาวิกการ (2537: 18) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

แนวคิดการบริหารของ Henri Fayol (อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2552: 34-36) ได้เสนอองค์ประกอบของการบริหารไว้ 5 ประการดังนี้

1. การวางแผน (planning) ซึ่งได้แก่ การกำหนดภาพในอนาคตที่ต้องการจะบรรลุและวิธีการในการดำเนินการให้ประสบผล การวางแผนจะต้องมีลักษณะสำคัญคือ มีความเป็นเอกภาพ (unity) มีความต่อเนื่อง (continuity) มีลักษณะยืดหยุ่น (flexible) และมีความกระชับและชัดเจน (precision) การวางแผนจะมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์อนาคตขององค์การ

2. การจัดรูปงานหรือการจัดองค์การ (organizing) องค์ประกอบในเรื่องการจัดองค์การเป็นการพิจารณาแบ่งงานภายในหน่วยงานว่าใครควรทำอะไรในองค์การควรประกอบด้วยควรประกอบด้วยหน่วยงานย่อยมากน้อยเพียงใด และแต่ละหน่วยงานย่อยควรจะทำหน้าที่ใดจึงจะทำงานในองค์การบรรลุผล

3. การสั่งการ (command) ได้แก่ การกำหนดหรือมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการตามที่ต้องการได้ ผู้สั่งการจะต้องมีความรู้ในเรื่องของงานสามารถจัดการหรือจัดผู้ใต้ความสามารถออกไปจากองค์การได้ สามารถยกตัวอย่างที่เห็นชัด สามารถสรุปการทำงานที่ผ่านมาได้ และไม่หมกหมุ่นอยู่กับรายละเอียดมากนัก มีความสามารถในการเชื่อมโยงงานและบุคคลเข้าด้วยกัน

4. การประสานงาน (co-ordination) เป็นการสร้างความกลมกลืนในการปฏิบัติงานขององค์การให้ทุกส่วนในองค์การทำงานเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดเป้าหมายตามที่ต้องการ โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ในองค์การเข้าด้วยกันเป็นการสร้างอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ

5. การควบคุม (control) ได้แก่ การตรวจสอบการดำเนินการขององค์การให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การควบคุมจะเป็นหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนอย่างชัดเจน การควบคุมจะมุ่งพิจารณาถึงข้อผิดพลาดและจุดอ่อนที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจและความพึงพอใจ

การจูงใจเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกของผู้บริหารที่จะต้องให้ความสนใจ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริการงานภายในองค์การ การจูงใจ จึง

เป็นกระบวนการที่บุคคลภายในองค์การถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่างๆ โดยเจาะจงให้กระทำตามความต้องการของผู้บริการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจูงใจได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงมีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจูงใจไว้ดังนี้

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (อ้างถึงใน นพดล ไชยบาล, 2552: 14) ได้ให้คำจำกัดความของการจูงใจ (Motivation) เป็นภาษาละติน ว่า Movereอันหมายถึง การเคลื่อนไหว (To Move) ซึ่งเป็นความรู้สึกซึ่งไม่หยุดนิ่งอันยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำ

นอกจากนี้ยังมี สมเดช มุ่งเมือง(อ้างถึงใน นพดล ไชยบาล, 2552: 14) ได้ให้ความหมายของการจูงใจไว้ในพฤติกรรมองค์การการจูงใจ หมายถึง พลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่มีอิทธิพลผลักดันให้แสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุถึงความพึงพอใจตามความต้องการของแต่ละบุคคลและมีการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ

Stauss and Sayles (1967, pp. 142-143) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหมายถึง ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรคนเราจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำเมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจและสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเขาได้

กาญจน์ เรืองมนตรี (2543: 1) ให้ความหมายว่าความรู้สึกเช่น ความรู้สึกรักความรู้สึกชอบ ภูมิใจ สุขใจ เต็มที่ ยินดี ประทับใจ เห็นด้วย อันจะมีผลให้เกิดความพึงพอใจใน การทำงานมีการเสียสละ อุทิศร่างกาย แรงใจ และสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

พิศิษฐ์ ขาวจันทร์ (2546: 48) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความพึงพอใจเป็นสิ่งที่ดีหรือความรู้สึกในทางบวก ที่ผู้ปฏิบัติงานมีต่องาน ความรู้สึกนี้จะช่วยจูงใจให้เกิดความรักในงานมีความกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่น ในการปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังใจที่ดี ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จขององค์การ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 116 คน และผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ และ (4) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test (Independent t-test) ค่า F-test (Independent sample F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA (One-way Analysis of Variance) หรือ Brown Forsyth ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Dennett's T3 และสถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 69.0) มีอายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50.9) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 50.0) มีการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 52.6) มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 75.9)

ปัจจุบันเป็นข้าราชการ (ร้อยละ 56.9) และมีประสบการณ์ในการทำงาน 16 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 56.9)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหาร

บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ในภาพรวม ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการประสานงาน และ (2) ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง เห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านนโยบายการบริหารงาน และ (2) ด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ (1) ผู้บริหารมีความเป็นกันเอง (2) การสั่งงานมอบหมายงานของผู้บริหารมีความชัดเจน (3) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (4) ผู้บริหารรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงาน และ (5) ผู้บริหารสอนงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2. ด้านนโยบายการบริหารงาน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัย

ด้านการบริหาร ด้านนโยบายการบริหารงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านนโยบายการบริหารงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ (1) หน่วยงานมีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น (2) หน่วยงานมีการกระจายอำนาจและมอบอำนาจหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน (3) หน่วยงานมีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรที่ส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน (4) หน่วยงานมีแนวทางการบริหารของผู้นำภายในองค์กรที่มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และ (5) หน่วยงานมีนโยบายคัดเลือกบุคลากรเหมาะสมกับตำแหน่ง ตามลำดับ

3. ด้านการประสานงาน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านการประสานงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านการประสานงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ (1) หน่วยงานมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีปฏิบัติหน้าที่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่อื่น (2) หน่วยงานมีการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติที่มีความรู้ความสามารถประสานงานให้บางเรื่อง (3) หน่วยงานมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีบุคลิกภาพที่ดีสำหรับติดต่อประสานงานกันโดยเฉพาะเรื่อง (4) หน่วยงานมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ติดต่อสื่อสาร และ (5) หน่วยงานมีการพิจารณาเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่จะมอบหมายงานให้ตามความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

4. ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ดังนี้ (1) การปกครองบังคับบัญชาและการมอบหมายงานมีความยุติธรรม (2) มีการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างยุติธรรม (3) การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรความโปร่งใส (4) การพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างยุติธรรมตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง เห็นว่าปัจจัยด้านการบริหาร ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้ มีการเปิดเผยผลการพิจารณาความดีความชอบ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร (2) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ และ (3) ด้านสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรสาย

สนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ข้อ ดังนี้ (1) บุคลากรมีความเต็มใจและเอาใจใส่ในการทำงาน (2) บุคลากรมีความพร้อมและมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้สำเร็จและสมบูรณ์ (3) บุคลากรอุทิศเวลาในการทำงาน (4) บุคลากรมีความพร้อมในการทำงาน (5) งานที่ปฏิบัติ น่าสนใจ ทำทนายให้ต้องลงมือทำหรือทำโดยลำพังได้ (6) บุคลากรในหน่วยงานเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มีเกียรติและศักดิ์ศรี และ (7) บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการทำงานเป็นอย่างดี ตามลำดับ

2. ด้านสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ดังนี้ (1) สถานที่ทำงาน สะอาด (2) สถานที่ทำงานกว้างขวาง เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน (3) สถานที่ทำงานเป็นระเบียบ และ (4) สถานที่ทำงานมีบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ดังนี้ (1) วัสดุ อุปกรณ์ของหน่วยงานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน มีจำนวนเพียงพอ (2) มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานที่เหมาะสม และ (3) สถานที่ทำงาน มีวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานนี้ทันสมัย ตามลำดับ

3. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ

ระดับมาก 3 ข้อ ดังนี้ (1) การเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรพิจารณาจากประสบการณ์และอายุงานประกอบ (2) งานที่ทำอยู่ปัจจุบันมีโอกาสดำตำแหน่งที่เลื่อนสูงขึ้น และ (3) การเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรพิจารณาจากคุณวุฒิหรือวุฒิการศึกษา ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ดังนี้ (1) การเลื่อนตำแหน่งของบุคลากร ในหน่วยงานเน้นผลงานเป็นสำคัญ และ (2) การเลื่อนตำแหน่งให้บุคลากรในหน่วยงาน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคลากร ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ ลักษณะงานที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวม แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านเพศ สถานภาพ ไม่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยด้านการบริหาร ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

2.1 ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

2.2 ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านนโยบายการบริหารงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

2.3 ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านการประสานงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

2.4 ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

การอภิปรายผล

บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการทำงานเป็นปัจจัยผลักดันให้องค์กรขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรคาดหวัง ซึ่งปัจจุบันองค์กรจึงเริ่มหันมาให้ความสนใจเรื่องการสร้างพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรที่เข้มแข็งมากขึ้น เพื่อเป็นตัวแปรผลักดันไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรคือรากฐานขององค์กร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานของแต่ละองค์กร ซึ่งพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรมีผลต่อทัศนคติ ความพึงพอใจในงาน ความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานของสมาชิกในองค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน และต่อองค์กรซึ่งจะช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับองค์กร

บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ซึ่งแบ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางสังคมผู้คนที่อยู่ล้อมรอบบุคคลทั่วไป และมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้น อาจมีกิจกรรมร่วมกันหรือไม่ก็ได้

บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งโดยพิจารณาจากความสามารถ และศักยภาพในการทำงาน เป็นการพิสูจน์ความสามารถของบุคลากรเป็น

หลัก หากบุคลากรทำงานดี ก็จะได้รับพิจารณาให้ทำงานที่ตรงกับความสามารถ และท้าทายมากขึ้น ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของการจูงใจด้วยเงินและการให้บำเหน็จรางวัลบุคลากรอย่างยุติธรรมก็จะทำให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การมอบหมายงาน ควรมีการประชุมหรือแต่งตั้ง เพื่อให้บุคลากรทุกคนยอมรับในภารกิจที่มอบหมาย
2. ควรมอบหมายงานที่ทำให้บุคลากรมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถและเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานอื่น ควบคู่กันไปด้วย
3. ควรกำหนดนโยบายด้านการควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ควบคู่กับการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการบริหารงานที่ยึดหลักความยุติธรรมปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีการกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ผู้บังคับบัญชาควรให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเปิดโอกาสให้เข้าพบเพื่อขอรับคำปรึกษา
3. มหาวิทยาลัย ควรมีการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและระหว่างหน่วยงาน
4. ควรให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน
5. ควรมีการกำหนดเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และควรมีการชมเชยเมื่อบุคลากรสามารถทำงานได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด
6. ควรมีการนำเสนอให้ผู้บริหารทราบเกี่ยวกับความสำเร็จแต่ละงาน เพื่อทำให้ผู้ปฏิบัติได้มีขวัญ กำลังใจ

ในการปฏิบัติงานและเป็นการประชาสัมพันธ์ภารกิจของ
หน่วยงานอีกทางหนึ่งด้วย

7. บุคลากรควรมีการศึกษาระเบียบปฏิบัติอย่าง
สม่ำเสมอควบคู่กับการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยใน

การปฏิบัติงานที่มีขั้นตอนมาก เพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน
ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ตรวจสอบได้ และได้ข้อมูลที่เป็น
ปัจจุบันซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนในการ
ปฏิบัติงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2543). *เอกสารประกอบการบรรยายในชั้นเรียน*. มหาสารคาม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับประสิทธิผลการทำงานของนักบัญชี
ในวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บัญชี),
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทองใบ สุดซารี. (2545). *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธีรลักษณ์ ฉิมพาลี. (2546). *อิทธิพลของประสิทธิผลในการสื่อสารระหว่างบุคคลและความพึงพอใจในการทำงานที่มีต่อ
พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานคนไทยในบริษัทข้ามชาติญี่ปุ่น*. วิทยานิพนธ์วิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรม), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2534). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- นภดล ไชยบาล. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา.
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการทั่วไป)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พิศิษฐ์ ขาวจันทร์. (2546). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). *มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559, จาก
<https://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยรามคำแหง>
- วันชัย มีชาติ. (2552). *การบริหารองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2538). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
- สมยศ นาวิการ. (2537). *การติดต่อสื่อสารขององค์การ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- สำนักเทคโนโลยีการศึกษา. (2559). *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559, จาก
<http://www.techno.ru.ac.th/about/>
- Barnard, C. I. (1968). *The Functions of the executive*. Cambridge: Harvard University Press.
- Drucker: F. (1968). *The effective executive*. New York: Harper & Row Publishers.
- Etzioni, A. (1964). *Modern Organization*. Englewood Cliffs: N.J. Prentice-Hall.
- Fiedler, F. E. (1967). *A Theory of Leadership Effectiveness*. New York: McGraw-Hill.
- Strauss, G., & Sayles, L. R. (1967). *Personnel: The Human Problem of Management*. Englewood Cliff,
N.J.: Prentice-Hall.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดของ
และปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Affecting Factors of the Effectiveness of Prevention and Enforcement of Drugs
and Narcotics wide Spread Policy Implementation in Higher Education
Institutions in Prachuapkirikhan Province.

จารุณี ฤทธิไกร

นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับประสิทธิผลของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชากรอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 7,312 คน และทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (Taro Yaman) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเป็นตัวบรรยายส่วนการทดสอบทางสถิติใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการศึกษาปรากฏว่า (1) ความประสิทธิผลของการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติ ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ภาพรวม) อยู่ในระดับสูง (2) มีความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของ การนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลได้ร้อยละ 57.7

คำสำคัญ: ประสิทธิผล, นโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติด, การนํานโยบายไปปฏิบัติ

ABSTRACT

This research aimed to (1) An Effectiveness of Prevention and enforcement of drugs and narcotics wide spread Policy Implementation in Higher Education Institutions in Prachuapkirikhan Province. (2) To studied a correlations among affecting factors of the successes on Policy Implementation with . the successes of Prevention and enforcement of drugs and narcotics wide spread Policy Implementation in Higher Education Institutions in Prachuapkirikhan Province The population of this study were students of Higher Education Institutions in Prachuapkirikhan Province. The sample was performed By means of Yamane at numbers of 393 persons. Questionnaires were used as data collection tools. Descriptive statistics; Percentage, means and

standard deviation, moreover inferential statistics; Multiple Regression were end as analytical tools. The findings were as following; 1) An Effectiveness of Prevention and enforcement of drugs and narcotics wide spread Policy Implementation in Higher Education Institutions in Prachuapkirikhan Province were at high level. and (2) There was a positive correlation among affecting Factors of Prevention and enforcement of drugs and narcotics wide spread Policy Implementation in Higher Education Institutions in Prachuapkirikhan Province. with the successes, moreover it could explain the variations of success at 57.7 percent.

Keywords: Effectiveness, Prevention and enforcement of drugs and narcotics, Policy Implementation

บทนำ

ปัญหาหลักที่ประเทศไทยเผชิญอยู่มายาวนาน ได้แก่ปัญหายาเสพติด ซึ่งมีการแพร่ระบาดในกลุ่มชนทุกหมู่เหล่า ก่อให้เกิดภัยอันตรายร้ายแรงต่อมวลมนุษยชาติ แม้ว่าจะสังคมโลกจะทุ่มเทความพยายามในการจัดการปัญหาเสพติด ตัวอย่างเช่น สหประชาชาติยังคงเป็นองค์กรโลกบาล ได้กำหนดวันต่อต้านยาเสพติดของโลก ได้แก่ วันที่ 26 มิถุนายน ของทุกปี แม้จะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชิญชวนให้เลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด นอกจากนั้น สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Office on Drug and Crime: UNODC) ได้ระบุว่าสถานการณ์ผลิต การลักลอบค้ายาเสพติด หรือการเสพยาเสพติดเกือบทุกประเทศทั่วโลกอยู่ในเกณฑ์คงที่ ปัจจุบันผู้เสพยาเสพติดประมาณ 200 ล้านคน หรือร้อยละ 5 ของประชากรโลก ขณะที่ประมาณ 25 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 0.6 ของประชากรโลก เป็นกลุ่มผู้ติดยาเสพติด ขณะเดียวกันยาเสพติดแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยยาวนานและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วเนื่องจากเดิมสังคมไทยไม่ได้รังเกียจผู้เสพยาเสพติด อาทิ การเสพกัญชา ใบกระท่อมหรือแม้แต่ยาฝิ่น ซึ่งคนไทยสังคมไทย มีความคุ้นเคย ฝิ่นเป็นยาเสพติดประเภทแรกที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในเชิงลบ เนื่องจากผู้เสพต้องทุ่มเททรัพยากรเพื่อแลกกับการได้เสพ แต่เนื่องจากทางราชการได้ผลประโยชน์จากอากรฝิ่นที่พ่อค้าคนจีน เอื้อประโยชน์ให้กับหน่วยงานรัฐ และผู้เกี่ยวข้อง สังคมไทยจึงไม่ได้มีการต่อต้าน การเสพฝิ่นอย่างเป็นทางการ

จนกระทั่งจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีได้เล็งเห็นพิษร้ายแรงและผลกระทบของการติดยา จึงได้ออกกฎหมายให้ฝิ่นและยาเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมายต้องถูกทำลายและปราบปราม ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องต้องปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์และวิธีการในการจำหน่าย ยาเสพติดที่เป็นอนุพันธ์จากฝิ่นที่สามารถเสพง่ายและหลบซ่อนได้สะดวก ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้แก่ มอร์ฟิน และเฮโรอีนที่เป็นอนุพันธ์ของฝิ่น สามารถดัดแปลงให้สะดวกต่อการเสพและหลบซ่อนจากการจับกุมได้ง่ายกว่า เนื่องจากปรับสภาพให้เป็นผงละเอียดสามารถจุดเผาเพื่อสูดดมหรือปรุงให้ปนเปื้อนกับเครื่องดื่มบางประเภท เพื่อความสะดวกของการเสพ ผลกระทบของยาเสพติดมีทั้งสุขภาวะของปัจเจกบุคคลและสังคมในภาพรวม โดยเฉพาะยาเสพติดที่มีฤทธิ์ทำลายจิตประสาทและสมองของเยาวชนและแรงงาน ทั้งเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมไทย เนื่องจากสังคมไทยก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจใหม่ที่ต้องการสติปัญญาและความรู้เป็นรากฐานการพัฒนาที่จะนำพาประเทศไทยพัฒนาไปสู่ความเจริญอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสังคมที่ทุกภาคส่วนในสังคมต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเสพติดส่งผลกระทบต่อทรัพยากรบุคคล เนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคลของชาติ อีกประการหนึ่ง นักศึกษา นักเรียนเป็นประชากรที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะเสพติดสารเสพติดได้โดยง่าย การป้องกันและปราบปรามการแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน

นักศึกษา นักเรียน จึงเป็นนโยบายที่หน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนควรทุ่มเททรัพยากรเพื่อบรรลุผลสำเร็จ แม้จะได้มีการกำหนดนโยบายป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดมาเนื่องและยาวนาน แต่ทว่าผลการสำรวจผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเมื่อ พ.ศ. 2550 โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นถึง 575,000 คน โดยการใช้ยาเสพติดเรียงตามลำดับได้แก่ ครอบงำ ยาบ้า กัญชา และสารระเหย นอกจากนี้ยังมีการประมาณการของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผลการสำรวจพบว่าประชากรอายุ 12-65 ปี จำนวน 16 ล้านคนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เคยใช้ยาเสพติดสูงถึง 2,500,000 คน สูงขึ้นทุกขณะ จากสถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทยส่งผลให้ทราบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มีต่อกลุ่มชนที่เป็นอนาคตของชาติ แม้ว่าจะมีโครงสร้างที่หลากหลายเพิ่มขึ้นช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว อาทิ โครงการหัวใจไร้สาร โครงการโรงเรียนสีขาว ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545: 21) สอดคล้องแนวคิด กลม รอยคล้าย (2549: 15) ที่กล่าวว่า ปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องสลับซับซ้อนและมีพลวัตรเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งในลักษณะของชนิดยาเสพติด และการใช้ยา รวมถึงกลุ่มประชากรทำให้การแก้ปัญหามีความยากลำบาก

แม้ว่าการแก้ปัญหายาเสพติดจะเป็นเรื่องยากลำบาก แต่ผู้วิจัยในสถานการณ์ข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีปณิธานมุ่งมั่นที่จะเอาอำนาจความดีและความรู้เพื่อปกป้องเยาวชนไทยให้ปลอดภัยจากยาเสพติดโดยงานวิจัยครั้งนี้มุ่งหมายเพียงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ในการนิยามของนักวิชาการ อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มที่เน้นการปฏิบัติ (Action Oriented) กับกลุ่มที่เน้นการเลือกสรร สิ่งที่มีคุณค่าและการตัดสินใจ (Value Selection and Decision Making) บางท่านอาจแบ่งออกตามความหมายในด้านความชัดเจน ในการชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่าง งานนโยบายกับงานประจำ จึงแบ่งความหมายของนโยบายสาธารณะ ออกเป็นความหมายอย่างกว้างและความหมายอย่างแคบ (ถวัลย์รัฐ วรเทพพงศ์, 2546: 4)

ความหมายของนโยบายสาธารณะในฐานะความแตกต่างระหว่างงานนโยบายกับงานประจำ โทมัส อาร์ ดาย (Thomas R. Dye, 1984: 1) ได้ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะหมายถึงสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำ ขณะที่ สจิวัด นาเกล (Steward S. Nagel, 1984: 3) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึงการตัดสินใจของรัฐบาลเพื่อจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่นปัญหานโยบายต่างประเทศ ปัญหาการป้องกันสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคนว่างงาน ส่วนโรเบิร์ต อายส์โตน (Robert Eyestone, 1971: 18) นิยามว่า นโยบายสาธารณะ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสิ่งแวดล้อม นักวิชาการทั้งสามให้คำนิยาม นโยบายสาธารณะในความหมายอย่างกว้าง จนไม่อาจแยกความแตกต่างระหว่างงานนโยบายกับงานประจำได้อย่างชัดเจน

ขณะที่ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1975: 3) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า หมายถึงแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลที่กำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่าเพื่อให้

บุคคลจัดการกับปัญหาหรือเรื่องที่อยู่ในความสนใจ จากนิยามดังกล่าว แอนเดอร์สัน (Anderson, 1975: 3-4) ได้ให้องค์ประกอบของการเป็นนโยบายสาธารณะไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) เป็นแนวทางปฏิบัติกว้าง ๆ (2) กำหนดโดยรัฐบาลหรือข้าราชการระดับสูงที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย (3) มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง (4) รัฐบาลมีความจริงใจและจริงจังที่จะทำให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ (5) นโยบาย อาจเป็นบวก (Positive) หรืออาจเป็นลบ (Negative) หรืออาจเป็นการกระทำหรือการกระทำก็ได้

สรุป นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาล ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์แน่นอนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบัน เพื่อป้องกันหรือหลีกเลี่ยงปัญหาในอนาคต เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่พึงปรารถนา รัฐบาลมีความจริงใจและจริงจัง ที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายอาจเป็นบวกหรือเป็นลบก็ได้ อาจเป็นกระทำหรือเว้นการกระทำก็ได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ปิยะนุช เงินคล้าย (2545: 1, 3) ได้อธิบายความหมายเรื่องกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ ยู ยีน บาร์แคช ว่า หมายถึง กระบวนการทำงานทางปฏิสัมพันธ์ เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของนโยบายก็ได้ ในส่วนของเพรสแมนและวิลดาฟสกี ให้ความหมายว่า หมายถึง การผลิตผลลัพธ์ออกมาการทำให้สำเร็จ นอกจากความหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปิยะนุช เงินคล้าย (2545: 3) ยังอธิบายความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติของ มิลบริย์แมคลาฟลิน ว่าหมายถึงกระบวนการขององค์การที่ต่อเนื่องและพลวัต ซึ่งได้รับการปรุงแต่ง และหล่อหลอมโดยปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเป้าหมายและกลยุทธ์ของนโยบายกับสภาพขององค์การที่รับผิดชอบ ในการดำเนินการ ให้สำเร็จลุล่วง กล่าวอีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายนโยบาย โดยพยายามปรับเปลี่ยน

ประนีประนอมระหว่างเป้าหมาย และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้กับข้อจำกัด เงื่อนไข และสภาพแท้จริง ของหน่วยปฏิบัติ

พอล เอ ซาบาเตียร์ และดาเนียล เอ แมสมาเนียน (Paul A. Sabatier and Daniel z. Mazmanian, 1983: 4) กล่าวไว้ การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายที่เกิดจากกฎหมาย การตัดสินใจพิพากษารอคัดคำสั่งของฝ่ายบริหาร

วรเดช จันทรศร (2530) กล่าวว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” จะเป็นที่สุดดคล้องกันในหมู่นักวิชาการชั้นนำทางด้านนี้ ที่ให้ความหมายว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการศึกษาว่า “องค์กรบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่เกี่ยวข้องสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งมวลปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่แค่ไหนเพียงใด” หรือกล่าวอีกในหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของ “ความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกที่สำคัญทั้งมวล สามารถบรรลุผลตามนโยบายที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้” โดยได้สรุปว่า การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการแสวงหาวิธีการ และแนวทางเพื่อปรับปรุง นโยบายแผนงาน และการปฏิบัติงาน ในโครงการให้ดีขึ้น เนื้อหาสาระของการศึกษา การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเน้นการแสวงหาคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือสภาพความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (implementation processes) เพื่อที่จะศึกษาบทเรียนพัฒนาแนวทางและสร้างกลยุทธ์ เพื่อที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จ

Van Meter and Van Horn (1975: 208) กำหนดว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายความว่า รวมถึงการดำเนินการโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ในภาครัฐ หรือภาคเอกชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จโดยตรงตามวัตถุประสงค์จากการตัดสินใจดำเนินนโยบายที่ได้กระทำก่อนหน้านั้นแล้ว

Bardach (1980: 9) มองการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการทาง การเมืองและเห็นว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ เกมสการต่อสู้โดยนิยามว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ กระบวนการของกล

ยุทธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในอันที่จะให้ได้มาซึ่งการบรรลุเป้าหมายของตน ซึ่งเป้าหมายเหล่านั้นอาจจะไปกันได้หรือไปกันไม่ได้กับเป้าหมายของนโยบาย

Barrett and Fudge (1981: 12-13) ได้ให้นิยามที่อาจจะแตกต่างจาก นักวิชาการอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เพราะเห็นว่า นิยามการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมองเฉพาะเรื่องการผลักดันให้นโยบายเกิดผลในด้านเดียวคงไม่ได้แต่ คำว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติจะหมายความรวมถึงการสังเกตปรากฏการณ์เป็นจริงที่เกิดขึ้น หรือถูกกระทำให้เกิดขึ้น และเป็นการแสวงหาคำอธิบายต่อไปอีกว่าปรากฏการณ์หรือการกระทำนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ศูนย์กลางความสนใจการนำนโยบายไปปฏิบัติ ลักษณะนี้จะอยู่ที่ว่า อะไรคือสิ่งที่ถูกกระทำ (what is done) จุดสนใจของการมองจึงอยู่ที่การกระทำของกลุ่มของบุคคลและของผู้มีหน้าที่กำหนดพฤติกรรม การกระทำนั้น นอกจากนั้นยังสนใจที่จะตรวจสอบระดับของการกระทำว่ามีความสัมพันธ์กับตัวนโยบายอย่างไร มากกว่าการตรวจสอบลักษณะเพียงการคาดคะเนมุมมองของการนำนโยบายไปปฏิบัติในแง่นี้ได้รับการพิจารณาว่าเป็นลำดับขั้นของการตอบสนอง (series of responses) ต่ออุดมการณ์ของข้อผูกพัน ต่อการกดดันจากสภาพแวดล้อม หรือต่อแรงกดดันจากหน่วยงานหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่พยายามจะเข้ามามีอิทธิพลหรือเข้ามาควบคุมการกระทำนั้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 ให้ความหมาย ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยามีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไป

จะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้าน บางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

ยาเสพติดให้โทษ หรือสิ่งเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใดก็ตาม ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ดังนี้ (1) ต้องการยาเสพติดตลอดเวลา แสดงออกทางร่างกายและจิตใจ (2) ต้องเพิ่มขนาดของยาเสพติดมากขึ้น (3) มีอาการอยากหรือหิวยาเมื่อขาดยา (บางท่านจะมีอาการถอนยาเมื่อขาดยา) (4) สุขภาพทั่วไปทรุดโทรม

เปลินตา กะลัมพากร (2544: 11 อ้างถึงใน สุภร ชินะเกตุ, 2553: 16) ได้กล่าวถึงยาเสพติด หมายถึง สารที่เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากสารสังเคราะห์เมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้วไม่ว่าด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเป็นระยะเวลานานติดต่อกันทำให้บุคคลที่เสพยาเสพติด มีอาการต้องตกอยู่ใต้อานาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สุขภาพผู้เสพติดเสื่อมโทรม เมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพอาจมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะด้านจิตใจเกิดขึ้นในผู้เสพนั่น

จากความหมายของยาเสพติดพอสรุปได้ว่า ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ คือ ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเป็นลำดับ และจะเกิดอาการถอนยาเมื่อหยุดใช้ยา หรือขาดยา จะเกิดความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และผู้เสพจะต้องมีสุขภาพร่างกายทรุดโทรมลง

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างพลังชุมชนเพื่อแก้ไข ปัญหายาเสพติด

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2550: 11) ได้จำกัดความหมายการสร้างพลังชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยอยู่ภายใต้แนวทางยุทธศาสตร์หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและมุ่งดำเนินการให้เชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาคriminal อื่น ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขและสังคมคุณธรรม การดำเนินงานที่ผ่านมา มีหมู่บ้านและชุมชนจำนวนหนึ่งซึ่งประสบความสำเร็จและมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในการขยายบทเรียนการทำงานให้กับหมู่บ้านและชุมชนอื่น ๆ ที่ยังขาดประสบการณ์และองค์ความรู้ในการทำงานได้ อีกทั้งบางกลยุทธ์เราสามารถใช้ได้ผลแต่ในพื้นที่ชนบท แต่ในพื้นที่เมืองกลับใช้ไม่ได้ผล ฉะนั้น ทุกภาคส่วนต้องทำงานร่วมกัน ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม เพราะถ้าพึ่งเพียงรัฐคงไม่สามารถแก้ไขปัญหายาได้ ท้ายสุดการถอดบทเรียนและประสบการณ์ จะนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

พนัส พุกฤษ์สุนันท์ (2550) ได้จำกัดความหมายว่า หัวใจของการสร้างพลังชุมชน คือ การสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายหรือแก้ไขปัญหายาของชุมชน เกิดผลของการเรียนรู้ คือ พลังความรู้ การตัดสินใจ และความสามารถในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนและกระทบผลประโยชน์อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีหลักการสำคัญดังนี้ (1) รวม “พลังใจ” การที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมด้านใดก็ตาม (2) การระดม “พลังความคิด” เมื่อรวมคนได้แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ “การร่วมคิด” โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3) สร้าง “พลังภูมิปัญญา” การขับเคลื่อนกิจกรรมแก้ไขปัญหายา (4) สร้าง “พลังปิติ” เป็นการสร้าง “พลังปิติ” โดยการยกย่อง ชื่นชม ให้กำลังใจแก่คนที่มีความตั้งใจ และเสียสละให้กับชุมชนและสังคม (5) สร้าง “ภาพลักษณ์” เป็นการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ไปสู่องค์กรชุมชนอื่น ๆ

จากความหมายของการสร้างพลังชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด พอสรุปได้ว่า การสร้างพลังเพื่อมุ่งดำเนินการให้เชื่อมโยงกับการแก้ไขยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ในหมู่บ้านและชุมชน สร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดพลังความรู้ การตัดสินใจ และความสามารถในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนให้บรรลุเป้าหมายชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขและสังคมคุณธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตศูนย์หัวหิน วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 7,312 คน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างจากหลักคิด Yamane ได้จำนวนนักศึกษา 379 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close - ended question) และคำถามปลายเปิด (Open - ended question) เพื่อสอบถามนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และรายได้ของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการแก้ปัญหายาเสพติดป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการแก้ปัญหายาเสพติดป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการเก็บโดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หากข้อคำถามใดไม่สมบูรณ์จะทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ (1) หาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ของข้อมูลทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคล (2) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามโดยแทนความหมายของคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และความสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (3) ค่า t-test (Independent t-test) ใช้วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่มีระดับนัยสำคัญ .05 เพื่อทดสอบสมมติฐานส่วนที่ 1 ที่เกี่ยวกับ เพศ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นในขั้นแรกจะทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของตัวแปรอิสระกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม (4) ใช้สถิติวิเคราะห์ F-test (Independent sample F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA (One-way Analysis of Variance) หรือ Brown Forsyth ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และถ้าผลการทดสอบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ต้องทำการทดสอบเป็นรายคู่ต่อไป เพื่อดูว่ามีคู่ใดที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Dennett's T3 และ (5) ใช้สถิติสหสัมพันธ์

อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว ที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมสนับสนุนนโยบาย และ (2) ด้านความร่วมมือและการตอบสนองจากผู้นาองค์กรการตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านทรัพยากรของนโยบาย (2) ด้านลักษณะองค์กรที่นํานโยบายไปปฏิบัติ (3) ด้านสภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ และ (4) ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1. ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่ง

ความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ดังนี้ (1) นโยบายได้กำหนดเพื่อตอบสนองการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา ตรงความต้องการของเป้าหมาย และ (2) นโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา สามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ดังนี้ (1) ความทันท่วงทีในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา ไปปฏิบัติ (2) นโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา และ (3) เหตุผลในการกำหนดนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมตามลำดับ

2. ด้านทรัพยากรของนโยบาย พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านทรัพยากรของนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ดังนี้ (1) ภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้มีส่วนในการนำหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จ และ (2) ความสามารถในการบังคับบัญชาหน่วยงานของผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติ ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ดังนี้ (1) นักศึกษามีความร่วมมื้อมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (2) ความสามารถในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับหน่วยงาน และ (3) ศิลปะในการเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษา ตามลำดับ

3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมสนับสนุนนโยบาย พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมสนับสนุนนโยบาย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ดังนี้ (1) การเข้าถึงการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา (2) ประสิทธิภาพการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานและภายในหน่วยงาน (3) ความพร้อมของหน่วยงานในการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และ (4) ความพร้อมเพียงของอุปกรณ์การสื่อสาร ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้ ความชัดเจนของระเบียบปฏิบัติทางสารบรรณ

4. ด้านลักษณะองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านลักษณะองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ดังนี้ (1) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของ หน่วยงานให้สอดคล้องกับการกิจ (2) ความพร้อมของปัจจัยที่จะใช้การปฏิบัติการกิจ และ (3) สมรรถนะการจัดการของ หน่วยงาน ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการ ป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน สถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ดังนี้ (1) ความพร้อมในการ ปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานป้องกัน และปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติด และ (2) ความสามารถของกำลังพลในการปฏิบัติ ตามลำดับ

5. ด้านความร่วมมือและการตอบสนองจากผู้ นำองค์การ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมี อิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการ แพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านความร่วมมือและการ ตอบสนองจากผู้นำองค์การ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปราม การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ดังนี้ (1) พนักงานข้าราชการมีขวัญกำลังใจในสภาวะ ความกดดัน และ (2) ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ พนักงานข้าราชการ ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำ นโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ดังนี้ (1) ความ มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติการกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ (2) ความทุ่มเทในการทำงานและการแก้ปัญหาอุปสรรค ตามลำดับ

6. ด้านสภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อ การนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านสภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมี อิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการ แพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ดังนี้ (1) สภาพสังคมประชากรในสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลต่อการ นำนโยบายไปปฏิบัติ (2) แรงกดดันกลุ่มอิทธิพลและกลุ่ม ผลประโยชน์ในท้องถิ่นที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ (3) สภาวะทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการนำนโยบายไป ปฏิบัติ ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัย แห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกัน และปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน สถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ดังนี้ (1) เศรษฐกิจในพื้นที่และ การประกอบรายได้ของผู้ปกครองของประชากรที่มีผลต่อ การนำนโยบายไปปฏิบัติ และ (2) แรงกดดันทางการเมือง ในระดับชาติและระดับท้องถิ่นต่อการนำนโยบายไป ปฏิบัติ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จของการนำนโยบาย การจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดและ ปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นักศึกษาเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ประสบความสำเร็จของการนำนโยบาย การจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดและ ปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ประสบ ความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการแก้ปัญหาการ ป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดไป ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ดังนี้ (1) ช่วยสร้างเสริม ทักษะและฝึกการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (2) การ แพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง (3) บุคคลที่ติดยาเสพติด ได้รับการดูแลรักษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง ต่อเนื่อง (4) สามารถสร้างกระแสในกลุ่มเยาวชนไม่ให้ยุ่ง

เกี่ยวกับยาเสพติด และ (5) มีกลุ่มเสี่ยงการติดยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาลดลง ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ประสบความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ดังนี้ (1) สถาบันอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายและแนวทางในการป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดชัดเจนขึ้น และ (2) มีความรู้ความเข้าใจต่อพิษภัยของยาเสพติดเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการนำปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้ง 6 ด้านมาปฏิบัติมากขึ้น จะส่งผลให้การนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

การอภิปรายผล

นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมสนับสนุนนโยบาย และ (2) ด้านความร่วมมือและการตอบสนองจากผู้นาองค์กร ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านทรัพยากรของนโยบาย (2) ด้านลักษณะองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (3) ด้านสภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ และ (4) ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ตามลำดับ สอดคล้องกับ วรเดช จันทรศร (2551) ได้ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ในส่วนของระบบราชการ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์การรัฐวิสาหกิจจะมีบทบาทสำคัญในด้านนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรร (distributive policies) ทรัพยากร หรือผลประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม กล่าวคือ หน่วยงานราชการส่วนกลาง จะเป็นฝ่ายให้ความสนับสนุน ควบคุมอำนวยความสะดวก ในขณะที่หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค

และท้องถิ่น จะเป็นหน่วยปฏิบัติการ มีปฏิสัมพันธ์ หรือให้บริการแก่ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายโดยตรง และสอดคล้องกับ Hogwood and Gunn (1984) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้กำหนดนโยบายเป็นสำคัญ โดยทั้งสองให้เหตุผลว่า เหตุที่แนวคิดเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องเป็นแบบจากบนลงล่าง (Top-Down) เนื่องมาจากผู้กำหนดนโยบายในประเทศ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จะมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ผู้กำหนดนโยบายสามารถควบคุมปัจจัย ดังต่อไปนี้ให้คงที่ได้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก ทรัพยากรและเวลา การผสมผสานของการใช้ทรัพยากรในแต่ละขั้นของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลนั้น จำนวนของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การสื่อสารข้อความที่สมบูรณ์

นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านทรัพยากรของนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ Edwards (1980) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไม่ขึ้นอยู่กับความเพียงพอของทรัพยากร

นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมสนับสนุนนโยบาย อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Larson (1980) กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับขั้นตอนของการสื่อสารข้อมูล

นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปปฏิบัติ ด้านลักษณะองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ Edwards (1980) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำ

นโยบายไม่ขึ้นอยู่กับระดับของความสนับสนุน โครงสร้างของระบบองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพียงใด และสอดคล้องกับ Larson (1980) กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับระดับของความสลับซับซ้อน ในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานของรัฐในระดับต่าง ๆ และ ยังสอดคล้องกับ Pressman and Wildavsky (1973) ได้ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยศึกษาความล้มเหลวในการสร้างงานให้ชนกลุ่มน้อยในเมืองโอ๊คแลนด์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะแบบ Top-Down อยู่มาก เนื่องจากการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างที่เป็นไปตามลำดับขั้น โดยโครงสร้างนั้นประกอบไปด้วยหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพราะจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นและชุมชน และเพื่อให้นโยบายการจัดการแก้ปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา ปรากฏผลเป็นรูปธรรม เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา

2. ควรเชื่อมโยงและบูรณาการทุกระบบในการพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา และกำหนดให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเป็นบุคคลผู้รับผิดชอบหลัก เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันการแพร่ระบาดและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา

3. ควรจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของตนเองและคนในครอบครัว ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รู้ถึงโทษของยาเสพติดที่มีต่อตนเองและครอบครัว

4. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามกลุ่มสนใจ เพื่อเสริมสร้างความ

ตระหนักและปลูกจิตสำนึกไม่ให้นักเรียนไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

5. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้กับนักศึกษา จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในสถาบันอุดมศึกษาให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ และสอนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6. ควรมีระบบข้อมูลที่เอื้ออำนวยให้ผู้บริหารสามารถใช้ในการวิเคราะห์ให้ทราบถึงปัญหาได้ทุกมิติและทุกระดับ

7. กระบวนการแก้ไขปัญหาควรมีบุคลากรหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว หรืออาจารย์อื่นที่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือนักศึกษาได้

เอกสารอ้างอิง

- กมล รอดคล้าย. (2549). *การวิเคราะห์ระบบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การคิดเชิงสมโนทัศน์*. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส มีเดีย.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพคุณพิงค์. (2546). *การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (2545). *เทคนิคเชิงปริมาณในงานบริหารรัฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พนัส พุทธิสุนันท์. (2550). *ทิศทางการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ชุมชนน่าอยู่ อย่างมีพลังและยั่งยืน*. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม* 30, 4 (ต.ค. - ธ.ค. 2550) 45-53.
- วรเดช จันทรศร. (2530). *การนำนโยบายสาธารณะสู่ปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรเดช จันทรศร. (2551). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สุกร ชินะเกตุ. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Anderson, R. (1975). *Development of induces to medical care*. Michigan: Ann Arbor Health Administration Press.
- Bardach, Eugene. (1980). *The implementation game*. Cambridge, Mass: Mit.
- Barrett, Susan and and Fudge, Colin. (1981). *Policy and action: Essays on the implementation of public policy*. New York: Methuen.
- Edwards, G. C. (1980). *Implementing Public Policy*. Washington, DC: Congressional quarterly Press.
- Hogwood, B. W. & Gunn, L. (1984). *Policy Analysis for the Real World*. Oxford: Oxford University Press.
- Larson, J. (1980). Biologist and Natural Resources Manager, Naval Air Station, North Island, San Diego- Personal communications. February, March and April.
- Paul A. Sabatier and Daniel z. Mazmanian, 1983
- Pressman, J. L. & Wildavsky, A. (1973). *Implementation* (2nd ed.). Zcalifornia: University of California Press.
- Thomas R. Dye. (1984). *Understanding Public Policy* (5th ed.). Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Van Meter, D. S. & Van Horn, C. E. (1975). *The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework*. *Administration and Society*, 9(46): p.4.

ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วมขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี

Effectiveness Management and Appropriate Technologies, Community
Envelopment of Local Government Suphanburi

กิตติวรรณ กัลยาณมิตร

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี (2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะโดยประชาชนมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ (3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะโดยประชาชนมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา สภาพบ้านที่อยู่อาศัย และสถานภาพการเป็นสมาชิกเครือข่ายคัดแยกขยะ ต่างกัน มีประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน (3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอย และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะ นอกจากนี้พบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการขยะ, เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ABSTRACT

The research objectives were: (1) to study the level of effectiveness management and appropriate technologies in waste management of local government in Suphanburi (2) to compare the effectiveness of waste management classified by personal factors. (3) to study factors related to effectiveness management and appropriate technologies in waste management of local government in Suphanburi along with community involvement. The sample consisted of 400 house owners. The

rating-scale questionnaire was used to collect data. The statistics used to calculate the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, multiple correlation coefficient. The research results found that (1) The level of effectiveness management and appropriate technologies in waste management as a whole and also each aspect were at high level. (2) Comparing the level of effectiveness of waste management classified by gender, revenue, education, house classification and member status of waste separation network were found that there was no difference as a whole. Comparing level of effectiveness of waste management classified by ages was found that there was no difference as a whole but when considered each aspect was found that there were significantly difference at the statistical level of .05 in selection of waste management technologies, that 21-30 years old were significantly different with 31-40 years old. Comparing level of effectiveness of waste management classified by occupation was found that there was difference as a whole and also when considered each aspect was found that there were significantly difference at the statistical level of .05 in every aspects. (3) Analysis of relationship between freedom variables and overview of effectiveness of waste management was found that selection of waste management technologies and being aware of waste management were in positive relation at low level at the statistical level of .01 but the format of waste management was in negative relation at low level at the statistical level of .01.

Keywords: Effectiveness, waste management, appropriate technologies

บทนำ

ปัจจุบันในพื้นที่ที่มีการขยายตัวโดยประชาชนจะมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ปริมาณขยะจึงเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว จากการที่ขยะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยปี พ.ศ. 2556 พื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทยจำนวน 7,782 แห่ง (เทศบาล 2,271 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,510 แห่ง และกรุงเทพมหานคร) จะมีปริมาณขยะเกิดขึ้นถึง 26.77 ล้านตันต่อวัน ปัจจุบันประเทศไทยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทั้ง 2,490 แห่ง เป็นสถานที่ที่มีการกำจัดแบบถูกต้องเพียง 466 แห่ง (ร้อยละ 19) ที่เหลือเป็นสถานที่กำจัดแบบไม่ถูกต้อง เช่น การเทกองกลางแจ้ง การเผาในที่โล่ง เป็นต้น อยู่ถึง 2,024 แห่ง (ร้อยละ 81) ด้วยเหตุนี้ทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2556 มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมที่รอกำจัดให้ถูกต้องทั้งประเทศสูงถึง 19.9 ล้านตัน (ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ, 2557: 9) และการจัดเก็บหรือการจัดการขยะ ไม่

สามารถรับมือกับจำนวนขยะมูลฝอยที่ตกค้าง ทำให้ขยะเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งสภาพภูมิทัศน์ (ดินเสีย และน้ำเสีย) และสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นก็ได้มีการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น แต่พบว่าการดำเนินงานในปัจจุบันยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบครบวงจร ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการดำเนินงานแบบแยกส่วน การบริหารจัดการขยะจึงเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องการการแก้ไข

ด้านการพัฒนาระบบกำจัดขยะให้เพียงพอที่จะรองรับปริมาณขยะที่เกิดขึ้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดนโยบายสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Cluster) ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายๆ แห่งใช้ระบบกำจัดร่วมกัน ทำให้ระบบกำจัดขยะมีขนาดใหญ่ขึ้นและเหมาะสมกับการลงทุน พร้อมเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามา

มีส่วนร่วมในการลงทุนก่อสร้างระบบเพื่อลดภาระการจัดหางบประมาณลงทุนของรัฐ ในขณะที่กระทรวงพลังงานเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการแก้ปัญหาขยะด้วยการกำหนดนโยบายสนับสนุนการผลิตกระแสไฟฟ้าจากขยะโดยเห็นว่าขยะเป็นเชื้อเพลิงชีวมวลประเภทหนึ่ง นโยบายนี้ได้ถูกนำไปสู่การปฏิบัติด้วยมาตรการทางการเงิน สนับสนุนงานวิจัยการใช้เทคโนโลยีผลิตพลังงานทดแทนและการลงทุนโครงการนำร่องและเพิ่มอัตราซื้อกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้ซึ่งเรียกว่าราคาส่วนเพิ่มอัตราซื้อกระแสไฟฟ้า (Adder) เป็นราคาที่เพิ่มจากอัตราซื้อกระแสไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็กตามประกาศของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2553: 88-115)

จากปัญหาของขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะ โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะและการปลูกฝังจิตสำนึก ในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะ ซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะชุมชน โดยเริ่มจากประชาชนภายในชุมชนได้เรียนรู้การบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่การบริหารจัดการขยะที่ครบวงจรนั้นจะมีต้นทุนสูงมาก ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงควรมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมากกว่าการพึ่งพาการกำจัดขยะชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว และจะหาอะไรที่จะรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาที่คำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดี

ที่สุดและเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ ในการลดปริมาณขยะ โดยประชาชนที่ไม่ทำให้ขยะมีมลพิษต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อมและลภาวะโลกร้อน ผู้วิจัยจึงได้เลือกพื้นที่ของเทศบาลตำบล จำนวน หน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน หน่วยงาน ของจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1 หน่วยและ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดสุพรรณบุรีได้ดำเนินการสนองนโยบายเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นน้อยอยู่ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริและมุ่งสร้างสังคมน้อยอยู่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ของรัฐบาล โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการสามปี เป็นคู่มือสำหรับให้ความรู้และเชิญชวนให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะโดยประชาชนมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะโดยประชาชนมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหาร (Administration) หมายถึง ความพยายามในการที่จะร่วมมือกันดำเนินงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, เอกวิทย์ มณีธรรและคนอื่นๆ, 2549: 190) ส่วน อนันต์ เกตุวงศ์ (2523: 27) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึงการประสานความพยายามของมนุษย์และทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ และอินสอน บัวเขียว (2537: 233) ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำที่ใช้ศิลปะในการทำงานใดๆ ให้ไปสู่ความสำเร็จ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดใช้คน เงิน วัสดุ ทักษะ การจัดการ ตลอดจนใช้เทคนิคต่างๆ ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลมากที่สุด โดยใช้จายน้อยที่สุด ส่วน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550: 16) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่า หมายถึง แนวทางการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ที่หน่วยงานและ/หรือ บุคลากรของหน่วยงานนำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา หรือสร้างความสุข ความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนให้แก่ประชาชนและประเทศชาติโดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น (1) การบริหารนโยบาย (Policy) (2) การบริหารอำนาจ (Authority) (3) การบริหารจริยธรรม (Morality) (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Social) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) และ (11) การงบประมาณ (Budgeting) และอริย์ จิตตะเสนโนและคณะ (2551: 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการ ในการกำหนดแนวความคิดและการวางแผนอย่างเป็นระบบและครบวงจรในด้านต่างๆ เช่น (1) ด้านนโยบาย/เป้าหมายและทิศทาง (2) ด้านหลักการ กฎเกณฑ์ กรอบระเบียบวินัย (3) ด้านโครงสร้างองค์การ ทั้งการบริหารและการจัดการ ด้านการติดตามงาน/ตรวจสอบ ประเมินงาน การจัดการหมายถึง กระบวนการและวิธีการในการ

ทำงานปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศิลปะ เพื่อให้งานนั้นๆ สำเร็จตามที่ผู้บริหารกำหนด ซึ่ง การบริหารจัดการต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังต่อไปนี้ (1) การวางแผน เป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงาน ได้แก่ การวางแผนนโยบายตั้งแต่การกำหนดแผนนโยบาย การลงนโยบายไปสู่ปฏิบัติ การควบคุมแผนการ การวางแผนเป้าหมาย และกำหนดทิศทาง (2) การตัดสินใจ ต้องเป็นระบบและเป็นวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ ต้องมีหลักการ มีเหตุผล มีข้อมูล และข้อคิดที่ดี ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ มีความเป็นจริงเชิงประจักษ์ ชัดเจน และมีอิสระ ไม่อคติ (3) การดำเนินงาน คือ การทำงาน ซึ่งจะต้องปฏิบัติจริง จึงต้องเข้าใจนโยบาย รู้เป้าหมาย รู้วัตถุประสงค์ ชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ มีความสามารถ คล่องตัวสูง และมีส่วนร่วมในการร่วมมือร่วมใจจากหลายๆ ฝ่าย (4) การแก้ไขปัญหา ในการทำงานอาจมีปัญหาและอุปสรรคบ้างต้องมีการติดตาม ประเมิน แก้ปัญหาทั้งเฉพาะหน้าและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงต่างๆ และเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสม และ (5) การพัฒนาต่อยอด/ถ่ายทอดไปสู่อนาคต มีการสรุปบทเรียน ทบทวนอย่างเป็นระบบทั่วทั้งระบบ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อบกพร่องต่างๆ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ หนึ่ง ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ สอง มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ สาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน

กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผนงาน โครงการ (policy, plan, program, project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน (วิรัช วิรัชนิการวรรณ, 2548: 5)

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การ

โจนส์ (Jones, 2002: 18) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การ ถือว่าเป็นปัจจัยบ่งชี้ประการหนึ่งถึงความสำเร็จของภาวะผู้นำเนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประเมินความรับผิดชอบของผู้นำในการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์หรือคุณค่าสูงต่อองค์การ

บีเบียน (Bebeian, 1984: 142) กล่าวว่า ประสิทธิภาพนั้นว่าเป็นหัวข้อหรือประเด็นหนึ่งในการศึกษาทฤษฎีองค์การ ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ดี การศึกษาเรื่องประสิทธิภาพขององค์การที่ผ่านมาพบว่ามีหลากหลาย ขาดความแน่นอน เนื่องจากนักวิชาการทั้งหลายต่างพากันนิยาม เสนอแนวคิด และระเบียบวิธีการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป ทำให้การประเมินประสิทธิภาพขององค์การมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะไม่สามารถพัฒนาไปถึงขั้นสร้างการยอมรับในทฤษฎี (theory) หรือตัวแบบ (models) ประเมินประสิทธิภาพขององค์การอย่างเป็นสากล

ด้วยความแตกต่างของแนวความคิดดังกล่าว การระบุถึงความหมายประสิทธิภาพขององค์การจึงค่อนข้างยุ่งยาก ซับซ้อน เพราะแต่ละสาขาวิชาล้วนมีฐานคติในศาสตร์ของตนเอง เช่น นักการเงินหรือเศรษฐศาสตร์ มองประสิทธิภาพในความหมายเกี่ยวกับผลประโยชน์หรือกำไร ขณะที่นักการผลิิตจะมุ่งความสนใจด้านปริมาณและคุณภาพของสินค้าและบริการ ส่วนนักวิทยาศาสตร์ อาจตีความถึงการประดิษฐ์สิ่งใหม่ให้กับองค์การ เป็นต้น

(Steers, 1977: 1) หรือแม้ในสาขาวิชาเดียวกับประสิทธิผลขององค์การก็อาจมีความหมายไม่เหมือนกัน ดังที่ ฮอดจ์ และแอนโทนี (Hodge and Anthony, 1991: 73-79) กล่าวว่า หากพิจารณามุมมองทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มนักคิดทฤษฎีองค์การ ย่อมพบได้ว่านักคิดเหล่านี้ต่างกำหนดนิยามประสิทธิผลองค์การตามแนวทางของตน อาทิ Frederick W. Taylor ผู้เสนอการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ อธิบายว่า ประสิทธิภาพคือการบรรลุผลผลิตสูงสุดโดยใช้ต้นทุนหรือทรัพยากรให้คุ้มค่าหรือน้อยที่สุด การสร้างทักษะและความชำนาญในงาน ส่วน Henri Fayol ผู้คิดค้นหลักการบริหาร เชื่อว่า ประสิทธิภาพขององค์การ คือการระบุดำเนินงานที่ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัยภายในองค์การ เอกภาพของสายการบังคับบัญชาและการสั่งการ ความสามัคคี ความเสมอภาค ขณะที่ Elton Mayo บิดาการบริหารงานแบบมนุษยสัมพันธ์ให้ความเห็นว่าประสิทธิภาพของผลิตภาพ เป็นผลมาจากความพึงพอใจของพนักงานด้านการสนองตอบความต้องการทางด้านร่างกายและอารมณ์ เป็นต้น Hodge and Anthony จึงสรุปว่า ความหลากหลายในนิยามประสิทธิผลขององค์การ เกิดจากไม่มีข้อตกลงหรือฉันทามติร่วมกันของนักวิชาการเกี่ยวกับการให้ความหมายว่าอะไรคือประสิทธิภาพขององค์การ

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพขององค์การประกอบด้วยชุดนิยามหลัก 2 ชุด คือ ชุดที่มีความหมายเกี่ยวกับ “ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้” การวัดประสิทธิผลองค์การจึงพิจารณาจากผลลัพธ์สุดท้าย เนื่องจากการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ขององค์การ ล้วนแล้วมีจุดมุ่งหมายให้เกิดความสำเร็จในเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ และ “ความสามารถขององค์การในการดำรงสถานภาพไว้ซึ่งความอยู่รอดและการปรับตัวให้เข้าสภาพแวดล้อม” สำหรับนิยามชุดหลังได้พิจารณาองค์การในฐานะระบบสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับส่วนต่างๆ การดำรงอยู่ขององค์การล้วนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์จากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก นิยามชุดนี้จึงครอบคลุมการศึกษาประสิทธิภาพ 3 แนวทาง

หลัง ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละแนวทางจะมุ่งให้ความสำคัญกับ ส่วนใดของระบบองค์การนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ

สถานการณ์ขยะของไทยตามรายงานของกรม ควบคุมมลพิษระบุว่า ช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมี ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยขยะมูลฝอยเป็น ขยะที่มีปริมาณมากที่สุดของประเทศไทย โดยปี พ.ศ. 2555 มีขยะมูลฝอยประมาณ 16 ล้านตัน ซึ่งเป็นขยะที่ เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ร้อยละ 22 หรือเฉลี่ย 9,800 ตันต่อวัน สำหรับขยะกลุ่มนี้กำจัดอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการเพียง 5.8 ล้านตัน (ร้อยละ 36) ที่เหลืออีกกว่า 10 ล้านตัน กำจัด โดยการเผาทิ้ง กองทิ้งในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้าง

ทั้งนี้ มีการนำขยะมูลฝอยบางส่วนทั้งที่มาจาก ชุมชนและภาคอุตสาหกรรมมาคัดแยกเพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก หรือกระดาษ ก็ นำไปรีไซเคิล ส่วนขยะจากชุมชนส่วนอื่นๆ เช่น ขยะ อินทรีย์ก็ทำเป็นปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพ และนำไปผลิต พลังงานทดแทน ด้านของเสียอันตรายก็เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ ทุกปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม ที่เหลือคือของเสียอันตรายจากชุมชน รวมถึงซาก เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และขยะมูลฝอยติดเชื้อ ทั้งนี้ ขยะกว่าร้อยละ 70 มาจากอุตสาหกรรมในภาค ตะวันออก กรุงเทพฯ และปริมณฑล ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้น และ สามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในโรงงานที่ รับกำจัดของเสียอันตรายที่ได้รับอนุญาตจากกรมโรงงาน อุตสาหกรรม (กรอ.)

ประเทศไทยมีโรงงานทั่วประเทศจำนวน 135,942 แห่ง แบ่งเป็น 3 ประเภท โดยโรงงานประเภท 1 ที่ สามารถดำเนินกิจการได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจาก กรอ. มีจำนวน 42,528 แห่ง โรงงานประเภท 2 คือ ต้องมาแจ้ง กรอ. ก่อนประกอบกิจการโดยไม่ต้องขอใบอนุญาตมี จำนวน 17,557 แห่ง และโรงงานประเภท 3 คือ โรงงาน ที่ต้องขอใบอนุญาตตั้งโรงงานหรือใบ รง.4 มีจำนวน 75,867 แห่ง สำหรับศักยภาพในการบำบัดกากของเสีย

อุตสาหกรรม มีโรงงานรับบำบัดที่ได้รับใบอนุญาตจาก กรอ. ทั่วประเทศจำนวน 1,789 แห่ง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. โรงงานประเภท 101 เป็นโรงบำบัดของเสียรวม เช่น เตาเผาขยะในโรงงานปูนซีเมนต์ หรือระบบบำบัดน้ำเสียในนิคมอุตสาหกรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 141 แห่ง 2. โรงงานบำบัดกากของเสียประเภท 105 จะเป็นบ่อฝังกลบ และเป็นโรงงานคัดแยก มีจำนวน 1,225 แห่ง และ 3. โรงงานบำบัดกากของเสียประเภท 106 เป็นโรงงานรีไซเคิล มีจำนวน 423 แห่งเฉพาะกากของเสียอันตรายจาก โรงงานประเภทที่ 3 พบโรงงานที่มีของเสียอันตรายอยู่ ราว 1.6 หมื่นแห่ง โดยช่วงเดือนมีนาคม 2555 ถึงเดือน มีนาคม 2556 พบใบแจ้งขนของเสียอันตรายออกจาก โรงงานรวม 2.75 ล้านตัน แต่กลับพบว่ามีการนำไปบำบัด เพียง 9 แสนตัน นั่นหมายความว่า มีกากของเสียอันตราย หายไปจากระบบ 1.85 ล้านตัน

ส่วนโรงงานอื่นที่มีกากของเสียไม่อันตราย มี จำนวน 1.2 หมื่นแห่ง มีใบแจ้งขนขยะออกจากโรงงาน 41.5 ล้านตัน แต่ขนย้ายจริงเพียง 12 ล้านตัน นั่นคือ หายไปจากระบบ 29.5 ล้านตัน รวมแล้วปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีกากขยะอุตสาหกรรมทั้งที่อันตรายและไม่ อันตรายหายไปจากระบบ 31.35 ล้านตันในปี 2554 มี กากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมรวม 3.95 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 84 ของปริมาณของเสียอันตรายทั้งหมด โดยมีโรงงานรับกำจัดของเสียเหล่านี้ทั่วประเทศกว่า 300 แห่ง ซึ่งรองรับของเสียอันตรายได้กว่า 10 ล้านตัน แต่ก็ยัง พบปัญหาการลักลอบทิ้งขยะอันตรายในพื้นที่รกร้าง รวมถึงผู้ประกอบการบางรายกำจัดของเสียอันตรายไม่ ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่รายงานข้อมูลการจัดการ กากอุตสาหกรรมให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมทราบ โดย ร้อยละ 70 ของปริมาณขยะอุตสาหกรรมเกิดขึ้นที่ภาค ตะวันออก กรุงเทพฯ และปริมณฑล

ส่วนของเสียอันตรายจากชุมชนมีประมาณ 7 แสน ตัน โดยเป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อิเล็กทรอนิกส์ 3.6 แสนตัน และกลุ่มขยะแบตเตอรี่ หลอดไฟ ภาชนะบรรจุสารเคมี 3.54 แสนตัน และมีขยะ มูลฝอยติดเชื้อประมาณ 43,000 ตัน ซึ่งตัวเลขนี้ยังไม่รวม

ขยะมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาลทุกประเภทและทุกขนาด โดยในปี 2550 ขยะกลุ่มนี้ร้อยละ 65 จะเผาในเตาเผาขยะของโรงพยาบาล ร้อยละ 17 กำจัดโดยบริษัทเอกชน และร้อยละ 28 กำจัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่วนนี้ท้องถิ่นกำจัดถูกวิธีเพียงร้อยละ 10 ที่เหลือเผารวมกับขยะทั่วไปและลักลอบทิ้งในที่รกร้าง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

วิลาวัลย์ เสนารัตน์และคนอื่นๆ (2541: 36) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนว่าการให้คนในชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยสมัครใจในกิจกรรมทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมประเมินปัญหาตัดสินใจร่วมกันในการวางแผนแก้ปัญหาลงมือแก้ไขและประเมินผลซึ่งกระบวนการทั้งหมดต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อทัศนคติและวัฒนธรรมโดยประชาชน

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2541: 23) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมเป็นกุญแจสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทที่ต้องมีการลงมือปฏิบัติตามปรัชญาและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบคือความร่วมมือร่วมใจ (cooperation) การประสานงาน (coordination) ความรับผิดชอบร่วมกัน (responsibility) ความพยายามร่วมกัน (collective effort) ความสัมพันธ์ที่ราบรื่นและกลมกลืนกัน (harmonious relations) การมีจิตใจมุ่งมั่นร่วมกันทำงาน (spirit of partnership) และการลงมือปฏิบัติดำเนินการร่วมกัน (action or implementation)

ชื่นใจ บุชาธรรม (2542: 8) ได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วมหมายถึงความร่วมมือของประชาชนในอันที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาทั้งนี้เกิดจากความพอใจส่วนตนที่จะร่วมมือกับบุคคลในกลุ่มที่มีแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2543: 17-18) ได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะหมายถึงการลดปริมาณขยะด้วยการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อให้ขยะบางประเภทได้นำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่อันจะส่งผลให้เหลือขยะที่จะทิ้งจริงน้อยลง

และความสำเร็จของการคัดแยกขยะนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและผู้ทิ้งขยะ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมีดังนี้

1. ร่วมรับรู้หมายถึงรับรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนรับรู้ถึงวิธีการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาลดผลกระทบของปัญหาและป้องกันปัญหาในกระบวนการนี้สื่อข้อมูลข่าวสารวิธีการเผยแพร่หรือเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งข้อมูลข่าวสารย่อมเป็นส่วนสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงเพราะการให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้ย่อมมีความตระหนักถึงปัญหาในการพิจารณาว่าตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยวิธีใดได้บ้าง

2. ร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ข้อมูลเมื่อประชาชนเกิดความตระหนักแล้วย่อมเป็นช่องทางที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ย่อมนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในขั้นต่อไป

3. ร่วมดำเนินการเมื่อวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงและป้องกันปัญหาเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนก็เท่ากับเป็นการยอมรับปัญหาของพวกเขาดังนั้นหากจะต้องให้พวกเขาเข้ามาร่วมดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้มาแล้วความเป็นไปได้ย่อมมีมาก

4. ร่วมติดตามตรวจสอบความเข้มแข็งและความสำเร็จต่อเนื่องในการดำเนินการย่อมต้องอาศัยปัจจัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนที่จะติดตามและตรวจสอบว่าในการดำเนินการนั้นมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อจะได้แก้ไขได้ทันที่

5. ร่วมรับผิดชอบความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรมหรือโครงการย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในชุมชนมิใช่เป็นผู้ริเริ่มโครงการหรือผู้นำชุมชนการยอมรับที่จะมีส่วนร่วมรับผิดชอบย่อมสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในระดับ

6. ร่วมขยายผลการจัดการขยะเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่าหากชุมชนใดมีการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพแล้วและมีการชักชวนด้วยวิธีการใดก็ตาม รวมถึงการช่วยเหลือในการจัดการขยะโดยประชาชนอื่นๆ ย่อมนำมาซึ่งการขยายผลของการจัดการขยะให้สามารถใช้ได้หลายชุมชนมากขึ้นซึ่งชุมชนมีการจัดการขยะอย่างถูกวิธีได้จำนวนมากชุมชนเท่าใดย่อมส่งผลดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้มากเท่านั้น

สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงประชาชนในแต่ละชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมโดยประชาชน (องค์กร) ร่วมกันในทุกขั้นตอนหรือในบางขั้นตอนตั้งแต่การรับรู้ (Perception) การแสดงความคิดเห็น (Brainstorming) การร่วมกันคิด (Thinking) การร่วมกันตัดสินใจ (Decision making) การร่วมกันดำเนินการ (interaction) การติดตามและตรวจสอบ (Check) การร่วมกันรับผิดชอบ (Responsibility) การยอมรับผลได้และผลเสีย (Stakeholder) และแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชน (องค์กร) ของตนเองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามความในมาตรา 66 กล่าวว่าบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนและมาตรา 67 กล่าวว่าสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีวิอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยสวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (quantitative research)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา สภาพบ้านที่อยู่อาศัย และสถานภาพการเป็นสมาชิกเครือข่าย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดการขยะในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และการปฏิบัติการจัดการขยะในชีวิตประจำวัน ด้านรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการบรรยายลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percent)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดการขยะในชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ด้านพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอย การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย และประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการบรรยายลักษณะโดยทั่วไปของประสิทธิผลการบริหาร

จัดการขยะ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติความสัมพันธ์ (correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอย การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) การมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.49$) (2) รูปแบบและวิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.36$) (3) การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.35$) และ (4) การเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.32$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยวิเคราะห์แต่ละด้านพบว่า

1. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเห็นว่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 0.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ข้อตามลำดับดังนี้

(1) อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นและเสนอวิธีการในการจัดการขยะ ($\bar{x} = 0.93$) (2) อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง มีหน้าที่ในการให้ความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน ($\bar{x} = 0.92$) (3) อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 0.91$) (4) ถ้า อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง มีการรณรงค์การคัดแยกประเภทขยะอย่างจริงจัง จะทำให้ข้าพเจ้าแยกขยะ จนเป็นนิสัย ($\bar{x} = 0.89$) (5) อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง มีการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 0.79$) และ (6) อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง ควรมีการเชิญชวนให้บุคลากรในชุมชนเข้ามารับรู้และเรียนรู้วิธีการย่อยสลายขยะทุกเดือน ($\bar{x} = 0.77$) ตามลำดับ

2. ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก 5 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) แยกขยะพลาสติกทุกชนิด เช่น ขวดน้ำพลาสติก ถังน้ำ และกะละมังพลาสติกแตก เพื่อนำไปขายกับรถซาเล้ง ($\bar{x} = 1.58$) (2) แยกกระดาษทุกชนิด เพื่อนำไปขายกับรถซาเล้ง ($\bar{x} = 1.40$) (3) นำซากสัตว์เลี้ยง ที่ตายแล้วไปฝังกลบลึกๆ ทันทที เพื่อไม่ให้ส่งกลิ่นเหม็น ($\bar{x} = 1.40$) (4) แยกและนำถุงหิ้วพลาสติกมาไว้ใช้งานอีกหลายครั้ง ($\bar{x} = 1.39$) และ (5) แยกขยะอันตรายออกจากขยะอื่นเสมอ เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่มือถือ หลอดไฟทุกชนิด กระป๋องสีทุกชนิด เป็นต้น ($\bar{x} = 1.36$) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) คัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย ($\bar{x} = 1.26$) (2) นำเศษอาหารที่เหลือจากการทานอาหารเสร็จแล้วไปทิ้งในถังเศษอาหารทุกครั้ง ($\bar{x} = 1.25$) (3)

ตกเดือนทุกครั้ง เมื่อพบเห็นคนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ($\bar{x} = 0.91$) (4) นำถุงผ้าหรือตะกร้า ไปใส่ของใช้แทนถุงพลาสติกเมื่อไปซื้อของใช้ทุกครั้ง ($\bar{x} = 0.90$) และ (5) ช่วยกันรณรงค์ในการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 0.80$) ตามลำดับ และยังพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) เหน้มัน ที่ใช้แล้วลงในท่อน้ำ ในถังขยะ หรือบนดิน ($\bar{x} = 0.66$) และ (2) ทิ้งขยะ ทุกชนิดลงบนพื้นถนน แหล่งน้ำ และที่สาธารณะ ($\bar{x} = 0.54$) ตามลำดับ

3. ด้านการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก 5 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) แยกขยะพลาสติกทุกชนิด เช่น ขวดน้ำพลาสติก ถังน้ำ และกะละมังพลาสติกแตก เพื่อนำไปขายกับรถซาเล้ง ($\bar{x} = 1.58$) (2) แยกกระดาษทุกชนิด เพื่อนำไปขายกับรถซาเล้ง ($\bar{x} = 1.40$) (3) นำซากสัตว์เลี้ยง ที่ตายแล้วไปฝังกลบลึกๆ ทันทึ เพื่อไม่ให้ส่งกลิ่นเหม็น ($\bar{x} = 1.40$) (4) แยกและนำถุงหิ้วพลาสติกมาไว้ใช้งานอีกหลายครั้ง ($\bar{x} = 1.39$) และ (5) แยกขยะอันตรายออกจากขยะอื่นเสมอ เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่มือถือ หลอดไฟทุกชนิด กระป๋องสีทุกชนิด เป็นต้น ($\bar{x} = 1.36$) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) คัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย ($\bar{x} = 1.26$) (2) นำเศษอาหารที่เหลือจากการทานอาหารเสร็จแล้วไปทิ้งในถังเศษอาหารทุกครั้ง ($\bar{x} = 1.25$) (3) ตกเดือนทุกครั้ง เมื่อพบเห็นคนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ($\bar{x} = 0.91$) (4) นำถุงผ้าหรือตะกร้า ไปใส่ของใช้แทนถุงพลาสติกเมื่อไปซื้อของใช้ทุกครั้ง ($\bar{x} = 0.90$) และ (5) ช่วยกันรณรงค์ในการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 0.80$) ตามลำดับ และยังพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อตามลำดับ

ดังนี้ (1) เหน้มัน ที่ใช้แล้วลงในท่อน้ำ ในถังขยะ หรือบนดิน ($\bar{x} = 0.66$) และ (2) ทิ้งขยะ ทุกชนิดลงบนพื้นถนน แหล่งน้ำ และที่สาธารณะ ($\bar{x} = 0.54$) ตามลำดับ

4. ด้านการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก 9 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) ประชาชนทุกคนที่เข้าชมการสาธิตการย่อยสลายขยะมูลฝอย ต้องเตรียมและสวมใส่หมวก หน้ากากอนามัย ทุกครั้ง ($\bar{x} = 1.62$) (2) เจ้าหน้าที่ประจำเครื่องสับย่อยแต่ละเครื่อง ควรสวมหมวก หน้ากากอนามัย ถุงมือ รองเท้าบูท และชุดเสื้อผ้าป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิด จากการย่อยสลายกระจุกและฝุ่นควันทุกครั้งที่ใช้เครื่องสับย่อย ($\bar{x} = 1.56$) (3) ควรมีบ่อบำบัดน้ำเสียที่เกิดจากการทำความสะอาดขยะพลาสติก และโหมก่อนปล่อยลงท่อระบายน้ำ ($\bar{x} = 1.55$) (4) อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง ควรมีเครื่องคัดแยกขยะแบบตะแกรงหมุน ใช้แยกขยะ แทนแรงงานคนเพื่อช่วยประหยัดเวลา ($\bar{x} = 1.51$) (5) อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง ควรมีเครื่องอัดแท่งเชื้อเพลิงแข็ง เพื่อผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่ง นำไปใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าชีวมวลในอนาคต ($\bar{x} = 1.49$) (6) ขยะเปียกที่เป็นเศษอาหาร เมื่อย่อยสลายละเอียดแล้วสามารถนำมาหมักด้วยกากน้ำตาล ทำเป็นปุ๋ยชีวภาพสำหรับใส่ต้นไม้ได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 1.49$) (7) สถานที่ติดตั้งเครื่องสับย่อยด้วยวิธีการแบบเชิงกล-ชีวภาพ ควรมีบริเวณที่กว้างขวาง อยู่ห่างจากชุมชนพอที่จะไม่มีฝุ่น และส่งกลิ่น เหม็นรบกวนประชาชนในชุมชน ($\bar{x} = 1.48$) (8) การนำขยะชุมชนมาบำบัดด้วยเครื่องสับย่อย ทำให้กลิ่นเหม็นของขยะลดลง และลดการแพร่กระจายของแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคติดต่อ ($\bar{x} = 1.40$) และ (9) ยางรถยนต์และไม้ท่อน ที่ย่อยสลายแล้วสามารถนำไปใช้ทำประโยชน์ ได้หลากหลาย ($\bar{x} = 1.37$) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ใน

ระดับปานกลาง 8 ข้อตามลำดับดังนี้ (1) การนำขยะมาบำบัดด้วยเครื่องสับย่อย ทำให้ลดค่าใช้จ่ายในขนส่งและลดค่าขยะที่ต้องจ่ายให้กับเจ้าของบ่อขยะ (ลดค่าใช้จ่ายของ อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง) ($\bar{x} = 1.33$) (2) การนำขยะชุมชนมาบำบัดด้วยเครื่องสับย่อย (วิธีการแบบเชิงกลชีวภาพ) เป็นวิธีการย่อยขยะของชุมชน ที่เหมาะสมกับชุมชน ($\bar{x} = 1.33$) (3) ขยะพลาสติกและโฟมที่ย่อยสลายละเอียดเป็นชิ้นเล็กๆ นำมาล้างทำความสะอาดและตากแดดให้แห้ง สามารถนำมาทำเป็นเบาะ ยิมนาสติกและเบาะนั่งได้เป็นอย่างดี ในราคาถูกลง ($\bar{x} = 1.27$) (4) เครื่องสับย่อยขยะเปียก สามารถย่อยสลายขยะเปียกที่เป็นเศษอาหารได้หมดทุกวัน ทั้ง อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง (ปริมาณไม่เกินวันละ 2 ตัน) ($\bar{x} = 1.26$) (5) เครื่องสับย่อยขยะแห้ง สามารถย่อยสลายขยะพลาสติกทุกชนิด และโฟม ได้หมดทุกวัน ทั้ง อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง (ปริมาณไม่เกินวันละ 1 ตัน) ($\bar{x} = 1.26$) (6) เครื่องสับย่อยขวดแก้ว กระจก กิ่งไม้และใบไม้ สามารถย่อยสลายขวดแก้ว กระจก กิ่งไม้และใบไม้ ได้หมดทุกวันทั้ง อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง (ปริมาณไม่เกินวันละ 1 ตัน) ($\bar{x} = 1.23$) (7) เครื่องสับย่อยยางรถยนต์และไม้ท่อน สามารถย่อยสลายยางรถยนต์และไม้ท่อน ได้หมดทุกวันทั้ง อบต. และเทศบาลตำบล/เมือง (ปริมาณไม่เกินวันละ 1 ตัน) ($\bar{x} = 1.18$) และ (8) ขวดแก้วและกระจกที่ย่อยสลายเป็นผงละเอียด นำไปใช้ผสมกับหิน ปูน หินทราย ทำพื้นถนนลาดยางที่สามารถรับน้ำหนักรถได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 1.17$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา สภาพบ้านที่อยู่อาศัย และสถานภาพการเป็นสมาชิกเครือข่ายคัดแยกขยะ ต่างกัน มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอย และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะ

นอกจากนี้พบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะ

การอภิปรายผล

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะอยู่ในระดับต่ำมาก ในทิศทางเดียวกัน นั้นหมายความว่า ถ้าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมาก จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสุพรรณบุรีมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมากขึ้นเช่นกัน และการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะ อยู่ในระดับต่ำมาก ในทิศทางเดียวกัน นั้นหมายความว่า ถ้าประชาชนมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยมาก จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสุพรรณบุรีมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการจัดการขยะ อยู่ในระดับต่ำมาก ในทิศทางเดียวกัน นั้นหมายความว่า ถ้ามีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยมาก จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสุพรรณบุรีมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมากขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุวรรณ ทองไพบุลย์ (2545) ที่ศึกษาการบริหารและการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าสภาพปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย คือ ด้านการจัดบุคลากรและงบประมาณ ส่วนสภาพปัญหาในด้านการจัดการขยะมูลฝอยคือ ด้านการแปรสภาพขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไกรวุฒิ เสมอภาค (2546) ที่ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การวางแผน การจัด

องค์การ การจัดบุคลากร การจัดงบประมาณ และยังสามารถคล้องกับผลงานวิจัยของ อารีย์ วงศ์เกษม (2542) ที่ศึกษาการบริหารและการจัดการมูลฝอยโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลเมืองเมืองพล อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัญหาในการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองเมืองพล คือ ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร เทคโนโลยี อุปกรณ์ ไม่เพียงพอกับปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยจะเห็นได้ว่าปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยสืบเนื่องมาจากงบประมาณและค่าธรรมเนียมรายปี ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะขาดบุคลากรและไม่มีเงินทุนในการจัดซื้อที่ดินและอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เพื่อแปรสภาพและกำจัดขยะมูลฝอย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดการเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่ม มีความรู้และ ทักษะที่ถูกต้องเกี่ยวกับการลดปัญหาขยะมูลฝอยโดยใช้หลักการ 5 R s (Reduce, Reuse, Reject, Recycle, Repair) ควรร่วมมือและสนับสนุนให้องค์กรส่วนท้องถิ่นในการวางแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล และควรศึกษารูปแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามแผนงาน/โครงการที่ได้จากผลการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ไกรวุฒิ เสมอภาค. (2546). *ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี*. ภาควิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จารุวรรณ ทองโพนุลย์. (2545). *การบริหารและการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชื่นใจ บุชาธรรม. (2542). *การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวบริเวณหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อมศึกษา), มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ. (2557). *ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

2. ควรมีการดำเนินการจัดทำแผนงานร่วมกันระหว่างบุคคล 4 ฝ่าย คือ ประชาชน สภาเทศบาล คณะเทศมนตรี และพนักงานเทศบาล การจัดองค์การควรกำหนดหน่วยงานย่อยงานรักษาความสะอาดในกองอนามัยฯ ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน

3. การจัดบุคลากรควรจัดระบบการบริหารงานบุคคลให้เหมาะสมกับโครงการของงานรักษาความสะอาด ควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดการมูลฝอยให้เพียงพอ กับปริมาณมูลฝอย

4. ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนรักความสะอาด โดยให้รู้จักลดปริมาณมูลฝอย

5. กำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผนพัฒนาการจัดการมูลฝอย ทั้งในด้านการรวบรวม การขนย้าย การกำจัดมูลฝอย

6. การประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึง การควบคุมปริมาณ ขยะมูลฝอยโดยมีป้ายและคำขวัญณรงค์การทิ้งขยะ มีถังขยะที่แยกประเภท มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อน การนำไปกำจัดเพื่อลดปริมาณขยะ การรณรงค์ลดใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่เป็นโฟม ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ทราบถึงผลเสียของการทิ้งขยะไม่ถูกที่และผลดีจากการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง และมีการนำกฎหมายการทิ้งขยะมาใช้อย่างจริงจัง

- วิลาวลัย เสนารัตน์ และคนอื่นๆ. (2541). เอกสารการสอนชุดมโนทัศน์และกระบวนการพยาบาล หน่วยที่ 7-12: การพยาบาลกับการส่งเสริมสุขภาพ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2548). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2550). การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน. รัฐสภาสาร, 55: 21-60.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2541). การทำงานแบบมีส่วนร่วม. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2553). จิตวิทยาการเรียนรู้. [Online]. Available: URL: <http://tupadu.multiply.com/journal/item/1>
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, เอกวิทย์ มณีธรรมและคนอื่นๆ. (2549). มุมมองสังคมไทยแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: เวิลด์เทรดประเทศไทย.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2523). การบริหารพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรัญ จิตตะเสโน และคณะ. (2551). หลักการและวิธีการบริหารจัดการชุมชน. สงขลา: สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อารีย์ วงศ์เกษม. (2542). การบริหารและการจัดการมูลฝอยโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลเมืองเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อินสอน บัวเขียว. (2537). สารสำคัญการบริหารชุมชน. กรุงเทพฯ: พิราบสำนักพิมพ์.
- Hodge, B. J., & Anthony, William P. (1991). *Organization Theory* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Kerlinger.
- Jones, G. R. (2002). *Understanding and managing: Organizational behavior* (3rd ed.). Massachusetts: Addison-Wesley.
- Steers, R. M. (1977). *Organization Effectiveness*. California: Goodyear Publishers.

ภาคผนวก

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา Preparation Process of The Journal of Development Administration Research

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับปีที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในลักษณะบทความวิจัย (Research Article) บทความทางวิชาการ (Article) และบทความปริทรรศน์ (Review Article) รวมถึงการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการ ของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

1. รับต้นฉบับจากผู้สนใจตีพิมพ์บทความผ่านระบบ ThaiJo
2. กองบรรณาธิการตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องและคุณภาพของบทความต้นฉบับ
3. กองบรรณาธิการเตรียมต้นฉบับจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviews) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความ ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แต่ง (Authors) จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสองท่าน หรือสองในสามท่าน
ทั้งนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความมีดังนี้
 - Accept Submission = รับตีพิมพ์บทความโดยไม่ต้องแก้ไข
 - Revisions Required = แก้ไขบทความโดยให้บรรณาธิการพิจารณาอีกครั้ง
 - Resubmit for Review = ผู้แต่งต้องแก้ไขบทความส่งกลับมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง
 - Resubmit Elsewhere = ปฏิเสธรับตีพิมพ์บทความ กรณีที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขอบเขตของวารสาร และการเตรียมบทความ ทั้งนี้ ให้ผู้แต่งส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารอื่น
 - Decline Submission = ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ
 - See Comments = พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ
4. กองบรรณาธิการส่งต้นฉบับที่ปรับแก้ไขแล้วพร้อมสรุปผลการประเมินคุณภาพต้นฉบับ และจัดส่งผู้แต่งเพื่อปรับแก้ไข พร้อมให้ชี้แจงการปรับแก้ไขกลับมายังกองบรรณาธิการ
5. กองบรรณาธิการตรวจสอบการปรับแก้ไขความถูกต้อง และรูปแบบการเขียนต้นฉบับ
6. บรรณาธิการตอบรับการตีพิมพ์และเผยแพร่ต้นฉบับดังกล่าวผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (<https://www.tci-thaijo.org>) จากนั้น จะออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความอย่างเป็นทางการจากวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีกครั้ง
7. กองบรรณาธิการรวบรวมต้นฉบับและตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนจัดส่งโรงพิมพ์เพื่อจัดทำวารสารฉบับร่าง

8. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องของวารสารฉบับร่างจากโรงพิมพ์อีกครั้ง จากนั้นจึงส่งตีพิมพ์และเผยแพร่

9. กองบรรณาธิการเผยแพร่วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (<https://www.tci.thaijo.org>) และจัดส่งวารสารฉบับตีพิมพ์ให้กับผู้ทรงคุณวุฒิผู้แต่ง และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่นโดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่งเท่านั้น)
3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น
5. กรณีมีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าวมายังกองบรรณาธิการ

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอเพื่อตีพิมพ์

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

ด้วยหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้มีการเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบของวารสาร เพราะเป็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ทางวิชาการและเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารสาระสำคัญ ประสบการณ์ ด้านการวิจัยต่าง ๆ แก่นักวิชาการและบุคคลทั่วไปที่สนใจ จึงได้จัดทำวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยจัดทำเป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม ซึ่งมีการเผยแพร่ทั้งในรูปแบบวารสารตีพิมพ์เป็นรูปเล่มและลักษณะวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ขอบเขตของผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา (The Journal of Development Administration Research, ISSN :1905-2219) พิจารณาตีพิมพ์บทความวิจัยด้านการบริหารการพัฒนา โดยบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือกำลังพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินจาก ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน

หลักเกณฑ์ในการชำระค่าตีพิมพ์วารสารราชภัฏภาคย์

ค่าตีพิมพ์วารสารราชภัฏภาคย์ ภาษาไทยเรื่องละ 3,000 บาท ภาษาอังกฤษเรื่องละ 5,000 บาท จ่ายเมื่อได้รับแจ้งจากกองบรรณาธิการว่ารับพิจารณา ก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ โดยจะมีการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการว่าบทความตรงกับสาขาของวารสารหรือไม่ (โดยส่งบทความในระบบการรับบทความในเว็บไซต์ของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

ผู้แต่งต้องส่งบทความผ่านทางระบบออนไลน์เท่านั้น โดยการสมัครสมาชิก (Register) วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ในระบบฐานข้อมูลวารสาร อิเล็กทรอนิกส์กลาง (<https://www.tci-thaijo.org/>) เพื่อขอรับ Username และ Password แล้วคลิกที่ปุ่ม Log In เพื่อเข้าสู่ระบบ ในกรณีที่เป็นการสมัครสมาชิกของวารสารแล้ว กรุณาเข้าสู่ระบบ Log in และดำเนินการส่งบทความโดยดูตัวอย่างการส่งบทความได้ที่ ขั้นตอน การ SUBMISSION

ตัวอย่างการเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ (ขนาด A 4)

(ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 16 ตัวหนา)

(ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ตัวหนา)

(ชื่อ-นามสกุล ผู้วิจัย ขนาด 12 ตัวหนา)

(หน่วยงาน/สังกัด ผู้วิจัย ขนาด 12 ตัวหนา)

บทคัดย่อ (ภาษาไทย)

.....(ไม่เกิน 350 คำ หรือ 12 บรรทัด)

คำสำคัญ:,, (อย่างน้อย 3 คำ)

Abstract (บทคัดย่อภาษาอังกฤษ)

.....(ไม่เกิน 350 คำ หรือ 12 บรรทัด)

Keywords: (อย่างน้อย 3 คำ)

บทนำ

[illegible]

วิธีดำเนินการวิจัย

[illegible]

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.

2. _____

2.

การทบทวนกรรม

การทบทวนกรรม

ผลการวิจัย

.....

.....

.....

.....

[illegible][illegible]

ข้อเสนอแนะ

[illegible]

อภิปรายผล

[illegible]

เอกสารอ้างอิง

[illegible]

วันที่รับ

...../...../.....

ฉบับที่ตีพิมพ์

.....

การประเมินบทความวิจัย เพื่อลงพิมพ์ในวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

1. ประเภท บทความวิจัย

.....

1.1.ชื่อ (ผู้ยื่นบทความ).....

1.2.สถาบัน/มหาวิทยาลัย.....

1.3.สถานที่สามารถติดต่อได้.....

.....

เบอร์โทร.....E-Mail.....

2. ข้อมูล วันที่ได้รับบทความ

3. ชื่อผู้รับบทความ

4. วัน ที่ส่งคืนบทความประเมิน.....

5. บทความที่ลงพิมพ์ในวารสารไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับใดมาก่อน

6. กองบรรณาธิการจะไม่เปิดเผยแบบประเมินต่อผู้เขียนบทความ แต่อาจพิจารณาส่งข้อวิจารณ์และ
ข้อเสนอแนะให้รับไปแก้ไข

7. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์มีเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00

กรุณาประเมินทุกข้อหาโดยทำเครื่องหมาย ✓

หลักเกณฑ์การประเมิน					
	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
7.1 ความคิดสร้างสรรค์					
7.2 คุณค่าในเชิงวิชาการ					
7.3 ความถูกต้องเชิงวิชาการ					
7.4 ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและโครงสร้าง					
7.5 ภาษาที่ใช้ในการเขียน					
7.6 ลักษณะวัตถุประสงค์ สมมุติฐาน ความชัดเจน					
7.7 ผลการวิจัย สรุปและอภิปราย					
7.8 การอ้างอิงถูกต้องตามหลักวิชาการ					

8. ข้อเสนอแนะต่อบทความ

.....

.....

.....

.....

9. ผลสรุปการพิจารณาบทความ

- ☐ 1. รับผิดชอบบทความโดยไม่ต้องแก้ไข (Accept Submission)
- ☐ 2. แก้ไขบทความโดยให้บรรณาธิการพิจารณาอีกครั้ง (Revisions Required)
- ☐ 3. ผู้แต่งต้องแก้ไขบทความส่งกลับมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง (Resubmit for Review)
- ☐ 4. ปฏิเสธรับผิดชอบบทความ กรณีที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ขอบเขตของวารสาร และการเตรียมบทความ ทั้งนี้ ให้ผู้แต่งส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารอื่น (Resubmit Elsewhere)
- ☐ 5. ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ (Decline Submission)
- ☐ 6. พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ (See Comments)

10. ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ประเมินบทความ

- 10.1.....
- 10.2.....
- 10.3.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมินบทความ
 (.....)
 วันที่.....

